

**T.C.
İSTANBUL AYDIN ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ**

**ERİŞKİNLERDE BÜYÜKLENMECİ VE KIRILGAN NARSİZİZMİN
DEPRESYON EĞİLİMİ DÜZEYİ İLE İLİŞKİSİNİN İNCELENMESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Vedat PAMUKCI

**Psikoloji Anabilim Dalı
Klinik Psikoloji Bilim Dalı**

Ağustos 2021

T.C.
İSTANBUL AYDIN ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

ERİŞKİNLERDE BÜYÜKLENMECİ VE KIRILGAN NARSİSİZMİN
DEPRESYON EĞİLİMİ DÜZEYİ İLE İLİŞKİSİNİN İNCELENMESİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Vedat PAMUKCI
(Y1912.481013)

Psikoloji Anabilim Dalı
Klinik Psikoloji Bilim Dalı

Tez Danışmanı: Doç. Dr. Ali KEYVAN

Ağustos 2021

ONAYFORMU

ONUR SÖZÜ

Yüksek lisans tezi olarak sunduğum “Erişkinlerde Büyüklenmeci ve Kırılgan Narsisizmin Depresyon Eğilimi Düzeyi ile İlişkisinin İncelenmesi” adlı çalışmanın, tezin proje safhasından sonuçlanmasına kadar geçen bütün süreçlerde bilimsel etik ve geleneklere aykırı düşecek yardıma başvurulmaksızın yazıldığını ve yararlanılan eserlerin kaynakçada gösterilenlerden oluştuğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanılmış olduğunu belirtir ve onurumla beyan ederim (../../2021)

Vedat PAMUKCI

ÖNSÖZ

Yüksek Lisans eğitimim ve tez çalışmam boyunca sunduğu katkı ve desteklerinden dolayı tez danışmanım Doç. Dr. Ali Keyvan'a teşekkürlerimi sunarım.

Gerek yüksek lisans eğitimim gerekse tez dönemim süresince yanımda olan sevgili eşim Gamze ÇAKIR'a desteği, sabrı ve emekleri için sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Süreç boyunca her aşamada anlayışları ve desteklerinden dolayı çalışma arkadaşlarıma ve adını sayamadığım tüm dostlarıma teşekkürü borç bilirim.

Ağustos 2021

Vedat PAMUKCI

ERİŞKİNLERDE BÜYÜKLENMECİ VE KIRILGAN NARSİSİZMİN DEPRESYON EĞİLİMİ DÜZEYİ İLE İLİŞKİSİNİN İNCELENMESİ

ÖZET

Çalışmanın amacını, yetişkinlerde büyüklenmeci narsisizm, kırılğan narsisizm ve depresyon eğilimi arasındaki ilişkinin incelenmesi oluşturmaktadır. Bunun yanında büyüklenmeci narsisizm, kırılğan narsisizm ve depresyon eğiliminin sosyo-demografik değişkenlerle ilişkisi incelenmiştir. Çalışma farklı illerden basit rastgele yöntemle seçilen 18 ile 65 yaşları arasında 117'si kadın, 118'i erkek 235 yetişkin ile gerçekleştirilmiştir. Katılımcılardan sosyo-demografik kişisel verileri toplamak amacıyla Sosyo-Demografik Veri Formu, büyüklenmeci narsisistik özelliklere dair veri toplamak amacıyla Narsisistik Kişilik Envanteri (NKE), kırılğan narsisistik özelliklere dair veri toplamak amacıyla Kırılğan Narsisizm Ölçeği (KNÖ), depresyon eğilimlerine dair veri toplamak amacıyla Beck Depresyon Envanteri'nden (BDE) yararlanılmıştır. Araştırmanın sonucunda büyüklenmeci narsisizm toplam puanı ve otorite, sömürücülük, teşhircilik, üstünlük alt boyutları ile depresyon eğilim düzeyi arasında bir ilişkiye rastlanmamıştır. Ancak büyüklenmeci narsisizm alt boyutlarından hak iddia etme boyutu ile depresyon eğilimi arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki, kendine yeterlilik alt boyutu ile depresyon eğilim düzeyi arasında negatif yönde anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir. Kırılğan narsisizm ile depresyon eğilim düzeyi arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişkiye rastlanmıştır. Büyüklenmeci narsisizm toplam puanı ve otorite, sömürücülük, teşhircilik, hak iddia etme alt boyutları ile kırılğan narsisizm arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir. Cinsiyet değişkenine göre bakıldığında Teşhircilik alt boyutunda anlamlı bir farklılık tespit edilmiş ve kadınlar erkeklere kıyasla daha yüksek Teşhircilik puanı belirtmiştir. Kırılğan narsisizmde cinsiyete göre anlamlı bir farklılık tespit edilmiş ve erkek katılımcılar kadın katılımcılardan daha yüksek puan almıştır. Romantik ilişki değişkenine göre bakıldığında ise Otorite alt boyutunda anlamlı bir farklılık tespit edilmiş ve ilişkisi olanların daha yüksek otorite puanı bildirdiği saptanmıştır. Sonuçlar, literatür göz önünde bulundurularak değerlendirilmiş,

araştırmanın sınırlılıklarından bahsedilmiş ve gelecek araştırmalar için önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Büyüklenmeci narsisizm, kırılgan narsisizm, depresyon

**EXAMINING OF THE RELATIONSHIP BETWEEN GRANDIOSE
NARCİSİSM, VULNERABLE NARCİSSİSM AND DEPRESSION
TENDENCY LEVEL IN ADULTS**

ABSTRACT

The aim of the study is to examine the relationship between grandiose narcissism, vulnerable narcissism and depression tendency in adults. In addition, the relationship between grandiose narcissism, vulnerable narcissism and depression tendency with socio-demographic variables was examined. The study was carried out with 235 adults, 117 women and 118 men, between the ages of 18 and 65, selected by simple random method from different provinces. Socio-Demographic Data Form was used to collect socio-demographic personal data, The Narcissistic Personality Inventory (NPI) was used to collect data on grandiose narcissistic traits, The Hypersensitive Narcissism Scale (HSNS) was used to collect data on vulnerable narcissistic traits, Beck Depression Inventory (BDI) was used to collect data on depression tendencies from the participants. As a result of the study, no relationship was found between the total score of grandiose narcissism (and its subscales authority, exploitativeness, exhibitionism, superiority) and depression tendency level. However, a positive and significant relationship was found between entitlement subscale and depression tendency. On the other hand a significant negative correlation was found between the self-sufficiency subscale and the level of depression tendency. A positive and significant relationship was found between vulnerable narcissism and depression tendency level. A positive and significant relationship was found between the grandiose narcissism total score and its subscales (authority, exploitativeness, exhibitionism, entitlement) and vulnerable narcissism. Considering the gender variable, a significant difference was found in the Exhibitionism sub-dimension, and women stated a higher Exhibitionism score compared to men. And a significant difference was found in vulnerable narcissism according to the gender variable, and male participants scored higher than female participants. Considering the romantic relationship variable, a significant difference

was found in the Authority sub-dimension, and it was determined that those who had a relationship reported higher authority scores. The results are discussed considering the literature. The limitations of the study were mentioned and suggestions were made for future research.

Keywords: Grandiose narcissism, vulnerable narcissism, depression

İÇİNDEKİLER

Sayfa

ONUR SÖZÜ	i
ÖNSÖZ.....	ii
ÖZET.....	iii
ABSTRACT	v
İÇİNDEKİLER	vii
KISALTMALAR	xi
ÇİZELGE LİSTESİ.....	xii
I. GİRİŞ	1
A. Çalışmanın Arka Planı.....	1
B. Araştırmanın Önemi	2
C. Araştırmanın Amacı ve Soruları.....	3
D. Araştırmanın Sayıltıları	5
E. Araştırmanın Sınırlılıkları.....	5
F. Tanımlar.....	6
II. KURAMSAL ÇERÇEVE.....	7
A. Narsisizm	7
1. Narsisizm Kavramı	7
a. Narsisizmde dürtü, duygulanım, mizaç	9
b. Narsisizmde savunma ve uyum süreçleri	11
c. Narsisizmde nesne ilişkileri.....	12
d. Narsisizmde kendilik	13

2. Normal Narsisizm ve Patolojik Narsisizm.....	14
3. Narsisizmin Boyutları	17
a. Büyüklenmeci narsisizm	17
b. Kırılgan narsisizm	20
4. Narsisistik Kişilik Bozukluğu	21
B. Depresyon	24
1. Depresyon Kavramı	24
a. Depresyonda dürtü, duygulanım, mizaç	28
b. Depresyonda savunma ve uyum süreçleri	29
c. Depresyonda nesne ilişkileri.....	30
d. Depresyonda kendilik	32
2. Depresyon Bozuklukları	33
C. Narsisistik Kişilik ve Depresif Kişilik.....	39
III. YÖNTEM.....	41
A. Araştırmanın Modeli.....	41
B. Evren ve Örneklem	41
C. Veri Toplama Araçları.....	42
1. Sosyo-Demografik Veri Formu	42
2. Narsisistik Kişilik Envanteri	42
3. Kırılgan Narsisizm Ölçeği	43
4. Beck Depresyon Envanteri	43
D. Araştırmanın İşlem Yolu ve Veri Analizi.....	44
IV. BULGULAR.....	46
A. Katılımcıların Sosyo-Demografik Verilerine Ait Betimsel İstatistikler	46
B. Narsistik Kişilik Envanteri, Kırılgan Narsisizm Ölçeği ve Beck Depresyon Envanteri'ne Ait Betimsel İstatistikler	48

C. Beck Depresyon Envanteri, Kırılgan Narsisizm Ölçeği ve Narsistik Kişilik Envanteri Arasındaki İlişkinin İncelenmesine Ait Bulgular	49
D. Kırılgan Narsisizm Ölçeğinin Beck Depresyon Envanterini Yordamasına İlişkin Bulgular	51
E. Kırılgan Narsisizm Ölçeğinin Narsistik Kişilik Envanterini Yordamasına İlişkin Bulgular	51
F. Sosyo-Demografik Değişkenlere Göre Beck Depresyon Envanteri, Kırılgan Narsisizm Ölçeği ile Narsistik Kişilik Envanteri ve Alt Boyutlarının Puanlarının Karşılaştırılmasına Ait Bulgular	52
V. TARTIŞMA	62
A. Beck Depresyon Envanteri ile Narsistik Kişilik Envanteri ve Alt Boyutları Arasındaki İlişkiye Dair Bulguların Tartışılması	62
B. Kırılgan Narsisizm Ölçeği ile Beck Depresyon Envanteri Arasındaki İlişkiye Dair Bulguların Tartışılması	63
C. Kırılgan Narsisizm Ölçeği ile Narsistik Kişilik Envanteri Arasındaki İlişkiye Dair Bulguların Tartışılması	64
D. Katılımcıların Sosyodemografik Özellikleri ile Narsistik Kişilik Envanteri, Kırılgan Narsisizm Ölçeği ve Beck Depresyon Envanteri Arasındaki İlişkiye Dair Bulguların Yorumlanması	65
1. Yaş Değişkenine Göre Değerlendirme	65
2. Cinsiyet Değişkenine Göre Değerlendirme	66
3. Eğitim Düzeyi Değişkenine Göre Değerlendirme	66
4. Çalışma Durumuna Göre Değerlendirme	67
5. Gelir Düzeyi Değişkenine Göre Değerlendirme	67
6. Romantik İlişki Değişkenine Göre Değerlendirme	68
7. Kendisinde ve Ailesinde Covid-19 Tanısı Alma Değişkenine Göre Değerlendirme	69
8. Madde Kullanımı Değişkenine Göre Değerlendirme	70
VI. SONUÇ VE ÖNERİLER	71

A. Sonuç	71
B. Öneriler	74
VII.KAYNAKÇA	76
EKLER.....	88
ÖZGEÇMİŞ.....	96

KISALTMALAR

ANOVA	: Tek Yönlü Varyans Analizi Testi
APA	: American Psychiatric Association
BDE	: Beck Depresyon Envanteri
DSM	: Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders
KNÖ	: Kırılgan Narsisizm Ölçeği
NKE	: Narsisistik Kişilik Envanteri
PDM-2	: Psychodynamic Diagnostic Manual – 2
SPSS	: Statistical Package for the Social Sciences
vd.	: ve diğerleri

ÇİZELGE LİSTESİ

Sayfa

Çizelge 1.	Beck Depresyon Envanteri, Kırılgan Narsisizm Ölçeği, Narsistik Kişilik Envanteri Çarpıklık ve Basıklık Değerleri	45
Çizelge 2.	Korelasyon Katsayısına İlişkin Sayısal Sınırlar	45
Çizelge 3.	Katılımcıların Sosyo-Demografik Verilerine Ait Betimsel İstatistikler	46
Çizelge 4.	Beck Depresyon Envanteri, Kırılgan Narsisizm Ölçeği, Narsistik Kişilik Envanterine İlişkin Betimleyici İstatistikler	48
Çizelge 5.	Katılımcıların Depresyon Düzeylerine Göre Dağılımı	49
Çizelge 6.	Beck Depresyon Envanteri, Kırılgan Narsisizm Ölçeği, Narsistik Kişilik Envanteri Arasındaki İlişkinin İncelenmesine Ait Bulgular...	50
Çizelge 7.	Kırılgan Narsisizm Ölçeğinin Beck Depresyon Envanterini Yordamasına İlişkin Bulgular.....	51
Çizelge 8.	Kırılgan Narsisizm Ölçeğinin Narsistik Kişilik Envanterini Yordamasına İlişkin Bulgular.....	52
Çizelge 9.	Cinsiyet Değişkenine Göre Beck Depresyon Envanteri, Kırılgan Narsisizm Ölçeği, Narsistik Kişilik Envanteri Puanlarının Karşılaştırılması.....	53
Çizelge 10.	Gelir Durumu Değişkenine Göre Beck Depresyon Envanteri, Kırılgan Narsisizm Ölçeği, Narsistik Kişilik Envanteri Puanlarının Karşılaştırılması.....	53
Çizelge 11.	Çalışma Durumu Değişkenine Göre Beck Depresyon Envanteri, Kırılgan Narsisizm Ölçeği, Narsistik Kişilik Envanteri Puanlarının Karşılaştırılması.....	54

Çizelge 12.	Romantik İlişki Değişkenine Göre Beck Depresyon Envanteri, Kırılgan Narsisizm Ölçeği, Narsistik Kişilik Envanteri Puanlarının Karşılaştırılması.....	55
Çizelge 13.	Covid-19 Tanısı Değişkenine Göre Beck Depresyon Envanteri, Kırılgan Narsisizm Ölçeği, Narsistik Kişilik Envanteri Puanlarının Karşılaştırılması.....	56
Çizelge 14.	Ailede Covid-19 Tanısı Değişkenine Göre Beck Depresyon Envanteri, Kırılgan Narsisizm Ölçeği, Narsistik Kişilik Envanteri Puanlarının Karşılaştırılması.....	56
Çizelge 15.	Sürekli Kullanılan Psikiyatrik İlaç Değişkenine Göre Beck Depresyon Envanteri, Kırılgan Narsisizm Ölçeği, Narsistik Kişilik Envanteri Puanlarının Karşılaştırılması	57
Çizelge 16.	Psikiyatrik Tanı Değişkenine Göre Beck Depresyon Envanteri, Kırılgan Narsisizm Ölçeği, Narsistik Kişilik Envanteri Puanlarının Karşılaştırılması.....	58
Çizelge 17.	Yaş Değişkenine Göre Beck Depresyon Envanteri, Kırılgan Narsisizm Ölçeği, Narsistik Kişilik Envanteri Puanlarının Karşılaştırılması.....	59
Çizelge 18.	Eğitim Durumu Değişkenine Göre Beck Depresyon Envanteri, Kırılgan Narsisizm Ölçeği, Narsistik Kişilik Envanteri Puanlarının Karşılaştırılması.....	60
Çizelge 19.	Madde Kullanım Değişkenine Göre Beck Depresyon Envanteri, Kırılgan Narsisizm Ölçeği, Narsistik Kişilik Envanteri Puanlarının Karşılaştırılması.....	61

I. GİRİŞ

A. Çalışmanın Arka Planı

Narsisistik Kişilik Bozukluğu ve Depresyon Bozuklukları günümüz bireyinin sıklıkla karşılaştığı bozukluklar arasında yer almaktadır (APA, 2013; Lingardi & McWilliams 2017; Gabbard, 2014). Narsisistik Kişilik Bozukluğu DSM-V’te B Kümesi Kişilik Bozuklukları arasında yer almaktadır. Erken erişkinlikte başlayan ve değişik bağlamlarda ortaya çıkan, düşlemlerde ya da davranışlarda büyüklenme, beğenilme gereksinimi ve eşduyum yapamama ile giden yaygın bir örüntü olarak tanımlanmaktadır (APA, 2013). Bu tez çalışmasında Narsisistik Kişilik Bozukluğu kendi içinde Büyüklenmeci Narsisizm ve Kırılgan Narsisizm olarak iki genel boyutta incelenmektedir (Lingardi & McWilliams 2017; Gabbard, 2014). Büyüklenmeci narsisizm için grandiyozite, teşhircilik, sömürücülük, hak görme, küstahlık, kıskançlık, haset, dikkat çekme isteği, aşırı talepkar olma, başkalarının ihtiyaçlarını görmeme ve kaygının düşük olması gibi özellikler tanımlanmaktadır (Gabbard 1989). Kırılgan narsisizm ile ilgili olarak da bu özelliklerin zıt kutbunda yer aldığı düşünülen aşırı alçakgönüllülük, eleştiriye duyarlılık, yüksek kaygı, çekingenlik, utangaçlık, sürekli stres altında olma, acı çektiği düşüncesi ve başkalarıyla kurulan yakın ilişkilerde fark edilebilen kendilikle ilgili büyüklenmeci beklentiler gibi özellikler tanımlanmaktadır (Akhtar & Thomson, 1982; Dickinson & Pincus, 2003; Kohut & Wolf, 1978).

Depresyon Bozuklukları yine DSM-V’te çökkün duygudurum, ilgi kaybı, uykusuzluk ya da aşırı uyuma, kilo alma ya da verme ile ilgili sorunlar, işlevsellikte bozulmalarla karakterize, alt türleri olan ve hafif, orta ve ağır şiddette seyredabilen bir bozukluk olarak tanımlanmıştır (APA, 2013).

Son yıllarda ülkemizde de ruh sağlığı çalışanlarında narsisizmle ilgili yapılan çalışmalara ilginin arttığı ve çalışma sayısında artış olduğu gözlemlenmiştir. İlgili literatür incelendiğinde; depresyonun narsisizmle yakın bir

ilişki içerisinde olduğu görülmektedir (Abraham, 1911;1924; Freud, 1917; Rado, 1928). Bu ilişkide büyüklenmeci narsisizmin depresyonla pozitif yönde ilişkili olduğu (Dawood & Pincus, 2017) ve depresyona karşı bir savunma olarak ortaya çıkabildiği görülmektedir (Watson vd., 2002). Kırılgan narsisizmle depresyon arasındaki ilişkiye bakıldığında ise kırılgan narsisizmin, düşük benlik saygısı ile birlikte depresyonun ana dinamiklerinden biri olduğu görülmektedir (Rado, 1928; Busch, 2021:61). Araştırma konusu ile ilgili yapılan çalışmalara bakıldığında büyüklenmeci narsisizm ve kırılgan narsisizmin depresyon eğilim düzeyi ile pozitif yönde anlamlı bir ilişki ortaya koyduğu görülmektedir (Busch vd., 2016:153-161; Ük, 2020; Dawood & Pincus, 2017; Kealy vd., 2012; Ahen, 2016).

Ayrıca gelişen sanayi ve modernleşme ile birlikte insanların değişen aile ilişkileri, yaşam biçimleri ve yaşam şartları, ülkemizde ve dünyada insanların duygu, davranış ve düşünce dünyalarında da değişimler yaratmakta, depresyon ve narsisizmle ilişkili bozuklukların ortaya çıkmasında önemli bir rol oynamaktadır (Kohut, 1971;1977; McWilliams, 2013; Jansson, 2021). Anılan gerekçeler doğrultusunda tezin konusunu narsisizmin iki yönü olarak kabul edilen büyüklenmeci ve kırılgan narsisizm ile depresyon eğilim düzeyi arasındaki ilişkinin incelenmesi oluşturmaktadır. Çalışmada narsisizm türleri ile depresyon arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki saptanması beklenmekte ve bundan sonra yapılacak çalışmalara yarar sağlayabilecek veriler elde etmek amaçlanmaktadır.

B. Araştırmanın Önemi

Narsisistik Kişilik Bozukluğu DSM-5 tanı kriterlerine göre değerlendirildiğinde, narsisizmin, yalnızca büyüklenmeci tarafına vurgu yapıldığı görülmektedir. Psikodinamik Psikiyatri (PDM-2) bu tanılama yöntemini eleştirir ve narsisizmin çok boyutlu bir kişilik bozukluğu olarak kabul edilmesini savunur. Büyüklenmeci Narsisizm ve Kırılgan Narsisizm olmak üzere iki boyuta vurgu yapar. Literatür araştırması sırasında uluslararası yazında narsisizm ile ilgili çok sayıda çalışmaya rastlanmıştır. Ancak ülkemizde bu konudaki çalışmaların son yıllarda yapıldığı ve sınırlı sayıda olduğu görülmüştür. Yapılan çalışmaların narsisizmin iki genel boyutundan ziyade büyüklenmeci yönü üzerinde yoğunlaştığı görülmektedir. Bu çalışmada narsisizmin her iki yönünün depresyon ile ilişkisi incelettir. Bu anlamda yapılacak çalışma aynı zamanda ülkemizde ruh

sağlığı çalışanları arasında ilgi odağı olma özelliğini sürdüren narsisizm ile ilgili yeni bulgulara ulaşmak ve alanyazına katkıda bulunmak amacıyla gerçekleştirilecektir.

C. Araştırmanın Amacı ve Soruları

Bu çalışmanın amacını Narsisistik Kişilik Bozukluğunun bu iki genel boyutu olan Büyüklenmeci Narsisizm ve Kırılgan Narsisizm'in Depresyon eğilim düzeyi ile ilişkisini incelemek oluşturmaktadır. Bu doğrultuda basit rastgele yöntemle seçilen 18-65 yaş aralığındaki 235 erişkin bireyin büyüklenmeci narsisizm, kırılgan narsisizm ve depresyona eğilim düzeyi arasındaki ilişkinin incelenmesi hedeflenmektedir. Bunun yanında, belirlenmiş olan sosyo-demografik değişkenlerin büyüklenmeci narsisizm, kırılgan narsisizm ve depresyona eğilim düzeyi ile ilişkili olup olmadığı tespit edilmek istenmiştir.

Bu amaçla çalışmada sınanmak üzere aşağıdaki araştırma soruları ve hipotezler oluşturulmuştur:

Araştırma Sorusu – 1: Katılımcıların Sosyo-Demografik özelliklerine göre büyüklenmeci narsisizm ve alt boyutları, kırılgan narsisistik özellikleri ve depresyon eğilim düzeyleri arasında nasıl bir ilişki vardır?

H_{1a} : Yaş grubu değişkenine göre büyüklenmeci narsisizm ve alt boyutları, kırılgan narsisistik özellikleri ve depresyon eğilim düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık vardır.

H_{1b} : Cinsiyet değişkenine göre büyüklenmeci narsisizm ve alt boyutları, kırılgan narsisistik özellikleri ve depresyon eğilim düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık vardır.

H_{1c} : Eğitim düzeyi değişkenine göre büyüklenmeci narsisizm ve alt boyutları, kırılgan narsisistik özellikleri ve depresyon eğilim düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık vardır.

H_{1d} : Çalışma durumu değişkenine göre büyüklenmeci narsisizm ve alt boyutları, kırılgan narsisistik özellikleri ve depresyon eğilim düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık vardır.

H_{1e} : Gelir düzeyi değişkenine göre büyüklenmeci narsisizm ve alt boyutları, kırılgan narsisistik özellikleri ve depresyon eğilim düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık vardır.

H_{1f} : Romantik ilişki değişkenine göre büyüklenmeci narsisizm ve alt boyutları, kırılgan narsisistik özellikleri ve depresyon eğilim düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık vardır.

H_{1g} : Madde kullanımı değişkenine göre büyüklenmeci narsisizm ve alt boyutları, kırılgan narsisistik özellikleri ve depresyon eğilim düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık vardır.

H_{1h} : Psikiyatrik tanı almış olma değişkenine göre büyüklenmeci narsisizm ve alt boyutları, kırılgan narsisistik özellikleri ve depresyon eğilim düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık vardır.

H_{1i} : Psikiyatrik ilaç kullanımı değişkenine göre büyüklenmeci narsisizm ve alt boyutları, kırılgan narsisistik özellikleri ve depresyon eğilim düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık vardır.

H_{1j} : Covid-19 tanısı alma değişkenine göre büyüklenmeci narsisizm ve alt boyutları, kırılgan narsisistik özellikleri ve depresyon eğilim düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık vardır.

H_{1k} : Ailede Covid-19 tanısı alma değişkenine göre büyüklenmeci narsisizm ve alt boyutları, kırılgan narsisistik özellikleri ve depresyon eğilim düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık vardır.

Araştırma Sorusu – 2: Katılımcıların büyüklenmeci narsisistik özellikleri ve alt boyutları ile depresyona eğilim düzeyleri arasında nasıl bir ilişki vardır?

H₂ : Katılımcıların büyüklenmeci narsisistik özellikleri ve alt boyutları ile depresyona eğilim düzeyleri arasında istatistiksel olarak pozitif yönde anlamlı bir ilişki vardır.

Araştırma Sorusu – 3: Katılımcıların kırılgan narsisistik özellikleri ile depresyona eğilim düzeyleri arasında nasıl bir ilişki vardır?

H₃ : Katılımcıların kırılgan narsisistik özellikleri ile depresyona eğilim düzeyleri arasında istatistiksel olarak pozitif yönde anlamlı bir ilişki vardır.

Araştırma Sorusu – 4: Katılımcıların büyüklenmeci narsisistik özellikleri ve alt boyutları ile kırılğan narsisistik özellikleri arasında nasıl bir ilişki vardır?

H₄ : Katılımcıların büyüklenmeci narsisistik özellikleri ve alt boyutları ile kırılğan narsisistik özellikleri arasında istatistiksel olarak pozitif yönde anlamlı bir ilişki vardır.

D. Araştırmanın Sayıtları

- Araştırmada kullanılan örneklemin büyüklüğünün, evreni temsil edici nitelikte olduğu varsayılmıştır.
- Araştırmada kullanılacak ölçme araçlarının çalışma konusuyla uygun olarak seçildiği varsayılmıştır.
- Örneklemini oluşturan katılımcıların ölçme araçlarında yer alan soruları içtenlikle ve yansız olarak cevaplayacakları varsayılmıştır.

E. Araştırmanın Sınırlılıkları

- Araştırmada katılımcılar yalnızca bir kaç farklı ildeki yetişkin katılımcılarla sınırlıdır.
- Depresyon eğilim düzeyi yalnızca Beck Depresyon Envanterinin ölçümlediği özellikleri ile sınırlıdır.
- Büyüklenmeci narsisistik özellikler yalnızca Narsisistik Kişilik Envanterinin ölçümlediği özellikleri ile sınırlıdır.
- Kırılğan narsisistik özellikler yalnızca Kırılğan Narsisizm Ölçeğinin ölçümlediği özellikleri ile sınırlıdır

Araştırmada kullanılan ölçeklerin özbildirime dayalı olması araştırmadaki başka bir sınırlılıktır. Ölçümlemek istenen kişilik özelliklerinin katılımcıların manipölasyonuna açık olması (Dickinson ve Pincus, 2003), göz önünde bulundurulmalıdır.

Atay (2009) tarafından NKE Türkçe standardizasyon çalışmasında, alt faktörlerin belirlenmesi amacıyla uygulanan açımlayıcı faktör analizi sonucunda,

orijinal yapıyla uygunluk gösteren 6 faktörün toplam varyansı % 60,8 açıklama oranına sahip olması bir kısıtlılıktır.

Son olarak verilerin bilişim araçlarıyla ve pandemi süreci gibi olağandışı bir zamanda toplanmasının bir kısıtlılık meydana getirebileceği düşünülmektedir.

F. Tanımlar

Narsisizm, Türk Dili Kurumu Sözlüklerinde (2021), ‘Özseverlik’ olarak tanımlanmaktadır. APA (Amerikan Psychological Association) (2021), psikoloji sözlüğünde kendini aşırı sevme veya benmerkezcilik şeklinde tanımlanmaktadır.

Depresyon, mutsuzluk ve hoşnutsuzluktan aşırı üzüntü, karamsarlık ve çaresizliğe kadar değişen olumsuz bir duygusal durum olmak üzere çeşitli fiziksel, bilişsel ve sosyal değişikliklerin aynı anda meydana geldiği bir dizi akıl sağlığı bozukluğunun belirtisidir (APA, 2021). Güncel Türkçe sözlükte ise depresyon kavramı bunalım şeklinde tanımlanmaktadır (TDK, 2021).

II. KURAMSAL ÇERÇEVE

A. Narsisizm

1. Narsisizm Kavramı

Narsisizm kavramı Türk Dili Kurumu Sözlüklerinde (2021), ‘Özseverlik’ olarak tanımlanmaktadır. APA (Amerikan Psychological Association) (2021), psikoloji sözlüğünde iki tanım verilmektedir. İlk olarak; kendini aşırı sevmeye veya benmerkezcilik. Diğer ise psikanalitik kurama göre, kişinin cinsel bir nesne veya libidonun odağı olarak kendi egosu veya bedenini seçmesi ya da kişinin ilişkisel amaçlar için bir başkasını arama veya seçme kriterinin kendi benliğine benzerlik odaklı olmasıdır. Narsisizm kavramı Klasik Roma Dönemi şairlerinden Ovidius’un M.S. 8 yılında yazdığı Dönüşümler (Metamorfozlar) adlı eserinde yer alan Narkisos mitinden türetilmiştir (Levy vd., 2011). Mite göre Narkisos herkesin hayran olduğu bir güzelliğe sahiptir. Ancak Narkisos bu güzelliğine hayran olan ve aralarında su perisi Ekho’nun da olduğu birçok kişinin aşkını karşılıksız bırakmıştır. İntikam tanrıçası Nemesis, Narkisos tarafından aşkı reddedilen bir aşığının dualarına karşılık verir ve Narkisos’u karşılıksız bir aşkla cezalandırır. Narkisos suda kendi yansımasını görür ve delicesine aşık olur. Ölene kadar umutsuzluk içinde sudaki yansımasını izler (Bulfinch, 1855; Bulfinch, 1898).

Narkisos miti kavramını literatürde ilk olarak kullanan kişi, Britanyalı seksolog-hekim Havelock Ellis’tir (Levy vd., 2011). Havelock Ellis (1898), Narkisos mitini otoerotik bir cinsel duruma atıfta bulunmak için kullanmış, bu vakalardaki eğilimde cinsel duyguların kendine hayranlık içinde emilmesi ve çoğu kez tamamen kaybolması şeklinde açıklamıştır. Ellis’in çalışmasından bir yıl sonra Paul Näcke, 1899’da Ellis’in makalesini Almancaya çevirerek, 'narsisizm' terimini yaratmak için 'ism' ekini ekledi ve terimi literatüre kazandırmış oldu (Grenyer, 2013). Narsisizm kavramını psikanalitik söyleme sokağına kişi ise 1908’de yayınladığı "Psychiatrisch-Neurologisches in Psychoanalytischer Beleuchtung" adlı makale ile Isodor Sadger olmuştur

(Johansson, 2012). Narsisizm kavramın gelişiminde bir sonraki aşama ise Rank'ın 1911'de, özünde narsisizmi benliğin duyusal sevgisi olarak gören ancak narsisizmi ilk defa içsel durumlardan kendine hayranlık ve kibirle bağlantılı gördüğü ve narsisizme adadığı ilk psikanalitik yazısını yayınlaması olmuştur (Pulver, 1970).

Freud (1914), "Narsisizm Üzerine" adlı çalışmasında "narsistik" kavramını kullanmış ve narsisizmin birincil narsisizm ve ikincil narsisizm olarak erken çocukluk döneminde yaşanan gelişimsel dönemler olduğundan bahsetmiştir. Ona göre birincil narsisizm döneminde libido kuramıyla ilişkili olarak libidinal yatırım (cathexis), nesne seçiminden önce gerçekleşir ve bir sevgi nesnesi olarak ben'e yatırılır. İkincil narsisizmde ise yatırım yapılan sevgi nesnesinin kaybı veya sevgi nesnesinin sevgisinin kaybıyla nesneye yatırılan libidinal enerji tekrar ben'e döner ve Jung'un deyişiyle libidonun "içe dönmesi" olarak adlandırılabilir. Freud bu durumu hipokondri ve parafreni (şizofreni anlamında) ile ilişkilendiriyordu (Freud, 1914).

Klein'a göre narsisizm ise psişik yaşam teorisini dayandığı, "içsel nesnelerin" hepimiz tarafından oluşmasına ve kullanılmasına yol açan, yansıtma (projection) ve içe atma süreçlerinin (introjection) belirli bir çarpıtmasını ve patolojik olarak abartılmasını temsil eder (Steiner, 1989). Klein'ın tanımladığı ve gelişimsel konumlardan ilki olarak gördüğü "paranoid-şizoid" dönem aynı zamanda "narsistik dönem" şeklinde de isimlendirilir ve çocuğun bu dönemde dışarıdaki diğerini kendi uzantısı olarak algılaması, iç gerçeklik ile dış gerçeklik, nesne ile özne, arasındaki sınırların muğlaklaşmasına yol açar (Anlı, 2005).

Heinz Kohut, "Kendiliğin Çözümlemesi (1971)" ve "Kendiliğin Yeniden Yapılandırılması (1977)" eserlerinde, narsisizmi sağlıklı bir gelişimsel yapı olarak değerlendirmiş ve iki gelişim hattı üzerinde konumlandırmıştır. Büyüklenmeci kendilik (grandiose self) ve idealleştirilmiş ebeveyn imagosu (idealized parental imago) olarak adlandırdığı bu gelişim hatlarından birinde veya her ikisinde yaşanan duraksamalarla patolojik narsisizmin, başka bir deyişle kendilik bozukluklarının ortaya çıktığını ileri sürmektedir. Kohut ve Kernberg'in yazıları, narsisizmin doğası ve en iyi nasıl kavramsallaştırılması ve tedavi edilmesi gerektiği konusunda dünya çapında muazzam bir ilgi uyandırmıştır (Levy vd., 2011).

Kernberg'in "narsisistik kişilik" tanımı klasik psikanalizden türetilmiştir. Kernberg'in görüşüne göre narsisizm, ebeveyn reddinin, değersizleştirmenin ve duygusal olarak geçersiz kılan, ebeveynlerin çocuklarına yaptıkları yatırımda tutarsız oldukları veya kendi ihtiyaçlarını karşılamak için sık sık çocuklarıyla etkileşime girdikleri bir çevrenin sonucu olarak gelişir (Akhtar & Thomson, 1982). Kohut (1971, 1977), narsisizmi normal gelişimde bir duraksama olarak görürken, Kernberg (1975), ise normal gelişim hattına girmeyi engelleyen yapısal bir bozukluk olarak görmektedir.

a. Narsisizmde dürtü, duygulanım, mizaç

Yetişkinlik döneminde narsisistik kişilik yapısının ortaya çıkmasında payı olabilecek bedensel ve mizaçsal etkiler konusu üzerinde yapılan kontrollü araştırmaların sayısının az olmasından dolayı, narsisistik kişilik örgütlenmesine yatkınlığa ilişkin çoğu görüş klinik gözlemlerden elde edilmiştir (McWilliams, 2013:209). Bu konuda alanyazında sıklıkla üzerinde durulan nokta, narsisistik bir karakter yapısı geliştirme riski olanların, diğerlerine göre, sözel olmayan duygusal mesajlara karşı yapısal olarak daha hassas görünmeleri sebebiyle narsisizmleri, başkalarında söze dökülmemiş duygu, tutum ve beklentilerine karşı aşırı hassas olarak gözlenen bebekler ile ilişkilendirilmiştir (McWilliams, 2013:209).

Freud (1914:23), nevrotik düzeydeki kişilerde görülen narsistik tutumları bir tür savunma olarak görülebilecek şekilde ifade eder ve aynı zamanda narsisizmin, "kendini koruma dürtüsünün bencilliğinin libidinal bir tamamlayıcısı, her canlı varlığa haklı olarak bir ölçüde atfedilebilecek bir özellik olarak karşımıza çıktığını" belirtip narsisistik libidonun işlevinden bahseder.

Kohut, narsisistik özelliklere sahip bireylerde gözlenen saldırganlığın idealleştirme ile aynalama ihtiyaçlarının optimum düzeyde karşılanmamasına yönelik bir tepki şeklinde yorumlarken Kernberg saldırganlık dürtüsünü merkezi bir etken olarak görür ve narsisistik kişinin saldırganlığının başkalarına karşı yıkıcı davranışlara dönüşebileceğini belirtir (Geçtan, 2004:258; McWilliams & Lependorf, 1990). McWilliams'a göre (2013:210), saldırganlığa dair yatkınlıklar, narsisistik tipteki kişilerin kendi dürtülerinin farkına vardıklarında onların kabulünden kaçınmak amacıyla sergiledikleri çabaları kısmen de olsa anlamamıza

olanak sağlar: bu örüntüye sahip kişilerin dürtü ve isteklerinin gücünden korktukları şeklinde açıklanabilse de bu örüntünün oluşmasında rol alan mizaç özelliklerine dair bilgi henüz sınırlıdır.

Narsisizmde ve narsisistik kişilik tipinde duygulanıma bakıldığında haset (APA, 1980; APA, 2000; APA, 2013; Klein, 1957), ve utanç duygularının öne çıkan duygular olduğunu söyleyebiliriz (Dickinson ve Pincus, 2003; Ritter vd., 2014; Akhtar, 2014; McWilliams, 2013). Kohut (1971:36), “Kendiliğin Çözümlemesi” adlı eserinde; utanç, nesnenin sevgisinin kaybindan korkma ve nesnenin kaybindan korkma deneyimlerinin narsisistik bozukluklarda tanınal değer taşıyan veriler olduğundan bahseder ve utancın önemine vurgu yapar. Gabbard (2014:486), kırılan narsisistlerin özelliklerini tanımlarken, duygularının kolayca incindiğini; bu kişilerin utanmış veya aşağılanmış hissetmeye eğilimli olduklarından bahseder. Ek olarak bu kişilerin reddedileceklerine ve aşağılanacaklarına ikna oldukları için ilgi odağından kaçtıklarını çünkü iç dünyalarının merkezinde, kendilerini görkemli bir şekilde sergileme konusundaki gizli istekleri ile ilgili derin bir utanç duygusu taşıdıklarından. Akhtar (2014:71), utanç duygusuyla başa çıkmak adına içe çekilme, kendini narsistçe şişirme, başkalarını utandırarak pasifi aktive çevirme gibi savunma düzeneklerinin sıkça başvurulmuş özellikler olduğunu vurgular ve bu duygunun kırılan narsisizmde olduğu gibi büyüklenmeci narsisizmde de yaşanan temel duygular arasında yer aldığını ifade eder.

Utanç duygusunun merkezinde, içsel bir kusur duygusu olması zaman zaman suçluluk duygusuyla karıştırılmasına yol açmıştır fakat Lewis (1987) tehdit eden ebeveynle özdeşleşmenin, suçluluk olarak deneyimlenen 'içselleştirilmiş bir tehdidi' harekete geçirdiğini ve bu içselleştirilmiş hayranlık uyandıran imagoya yetişememenin utanç uyandırdığını ifade ederek utancı suçluluktan ayırdı (Akt. Wright vd., 1989:218).

Narsisistik kişiliklerde duygulanımla ilgili olarak ön plana çıkan diğer bir durum ise kişinin diğerlerine karşı haset duymaya olan yatkınlığıdır. Haset duygusunda narsisistik özellikler sergileyen hasta kendi yetersizliklerinin kaynağı olan eksikliklerinin ortaya çıkacağına dair bir inanca sahipse, kendisinin sahip olmadığı niteliklere sahip kişilere karşı haset duygusu besleyebilir (McWilliams, 2013:210). Kernberg, (1975), narsisistik kişilikte haseti ve agresyonu vurgular ve

hastanın agresyonunun bir görünümü, başkalarının iyi şeylerini bozmak ve yok etmek istemesine neden olan şeyin kronik yoğun haset duygusu olduğunu söyler. Kohut her ne kadar haseti merkezi bir rolde görmese de Kernberg bu hastaların kendilerini başkalarıyla karşılaştırdıklarını, yalnızca kendilerini aşağılık duyguları ve başkalarının sahip olduklarına sahip olmak için yoğun bir özlemle eziyet içinde bulduklarını ifade eder (Akt. Gabbard, 2014:492).

Klein (1957:23), haseti; arzulanan şeyin başka birine ait olduğu ve kişinin kendisine değil de diğerine haz verdiği düşüncesinin ortaya çıkardığı kızgın bir duygu olarak ifade eder. Hasetle ortaya çıkan durumda kişi istenen şeyi sahibinden koparıp almaya ya da bozup kirletmeye yönelik bir duyguyla hareket eder. Hasetin kökeni ise anneyle yaşanan ve herkesi dışlayan ilişkide yatar.

b. Narsisizmde savunma ve uyum süreçleri

Psikanalitik gelenek, Hogan ve Fico' ya göre (2011:397), narsisizmi güvensizlik, yetersizlik veya diğer psişik yaralara karşı bir savunma olarak görür. Ancak onlara göre bu yorum oldukça spekülatiftir. Narsisizmde kullanılan savunma mekanizmalarına bakıldığında; tümgüçlülük, idealizasyon, değersizleştirme, inkar, rasyonalizasyon, fantezi ve bölme gibi savunmaların kuramcılarının çoğu tarafından kabul edildiği görülmektedir. Bunlara ek olarak bazı kuramcılar yüceltme, entelektüelleştirme, disosiyasyon, yansıtma, yansıtılabilirlik, özdeşleşme ve eyleme vurma gibi savunmaların kullanıldığını ifade etmiştir (Perry vd., 2013:37). McWilliams'a (2013;), göre ise narsisistik kişilik örgütlenmesine sahip kişiler birtakım savunma düzeneklerine başvurabilirler. Başvurulan bu savunma düzeneklerinden en çok öne çıkanlar, idealizasyon ve değersizleştirme savunma mekanizmalarıdır. Bu savunmalar aynı zamanda birbirlerini tamamlayıcı niteliğe ve çalışma şekline sahiptir; kendiliğin idealize edildiği durumda öteki kişiler değersizleştirilir veya kendiliğin değersizleştirildiği durumda öteki kişiler idealize edilir.

Kohut (1971; 1977), kendiliğin tanımlanmış iki kutbundan biri olarak, kendiliğin şişirilmesi ve üstünlük duygularıyla ifade edilen büyülenmeci kendiliğin bazı zaman ve bazı durumlarda bir savunma olarak gözlenebildiğini belirtmiştir. Ayrıca narsisistik kişilik bozukluğu olan hastalarda içe atım ve yansıtma düzeneklerinin bazen savunmaya bazen de savunma dışı olarak yani

uyuma yönelik olarak kullanabildiklerini belirtir. Ayrıca Kohut mükemmelliyetçiliğin önemine vurgu yapar.

Kernberg narsisizmde ilkel savunmaların (bölme, yansıtma özdeşleşme, inkâr, tümgüçlülük vb.) kullanıldığını belirtir ve idealizasyonu; öfke, kıskançlık, aşağılama ve değersizleştirmeye karşı savunma olarak görür (Akt. Gabbard, 2014:491). Tümgüçlülük ve değersizleştirme savunmaları genel bölünme sürecinin bir parçası olarak görülebilir. Narsisist bireyler, başkalarını kendi özel nitelikleri konusunda ikna etmeye çaresizce ihtiyaç duyarlar ve kendilerini yüceltmek için başkalarını değersizleştirmek çoğu zaman gereklidir. Bir savunma olarak idealleştirme ise, hastanın işlev görmesi için gerekli olan kendilik saygısını veya özsaygısını ötekinin idealleştirilmiş ihtişamında hissetmesi için yararlı olabilir. (Gabbard & Crisp 2018:49).

c. Narsisizmde nesne ilişkileri

Freud'a göre birincil narsisizm durumunda libidinal enerji başlangıçtan itibaren ben'de bulunur ve nesnelere yönelmez, ardından mükemmel ve güçlü duygularla birlikte bir benlik şişmesi gözlenir. İkincil narsisizm ise nesne ilişkilerinde ortaya çıkan engellenmeler ve hayalkırıklıkları sonrasında libidonun enerjisinin nesnelerden çekilerek tekrar ego'ya dönmesi sonucu ortaya çıkar (Geçtan, 2004:255).

Freud (1914:37), "Narsisizm Üzerine" başlıklı makalesinde narsisistik yapılanma gösteren kişilerde nesne seçimine giden yolların dört farklı ölçüte göre seçtiğinin özetini şu şekilde ifade etmiştir:

- Kendisinin ne olduğu
- Kendisinin vaktiyle ne olduğu,
- Kendisi ne olmak isterdi
- Vaktiyle kendisinin parçası olan biri.

McWilliams'a (2013:214) göre, çoğu kuramcı narsisistik kişilik örüntüsüne sahip insanların, narsisistik uzantılar olarak kullanılmış olmaları sonucu sevmeye kapasitelerinin yeterince gelişmemiş olduğunu düşünmektedir. Narsisistik yapıdaki hastalara, ebeveynleri veya bakımverenleri, özünde onların kim olduklarından ziyade yerine getirdikleri işlevden dolayı bir değer atfetmiş ve bu

değer belirli bir rolle sınırlı tutulmuştur. Bu durum çocuğun özellikle bencilce ya da düşmanca nitelikte olabilen gerçek duyguları ortaya çıkarsa reddedilip veya küçük düşeceği korkusu uyandırabilir (Akt: McWilliams, 2013:214). Bu yaşantılar Winnicot'un (1960), deyiimiyle çocuk tarafından başkalarınca kabul edilebilir bir kimlik, "sahte kendilik" geliştirilmesine yol açabilir.

Kohut (1971; 1977), kendilik psikolojisi kuramında kendiliknesnesi'nden (selfobject) ve işlevlerinden bahseder. Kendiliknesneleri, benliğimizin bir parçası olarak deneyimlediğimiz nesnelerdir; bu nedenle onlar üzerinde beklenen denetim, bir yetişkinin kendi bedeni ve zihni üzerinde sahip olmayı beklediği denetim kavramına, başkaları üzerinde sahip olmayı beklediği denetim kavramından daha yakındır (Kohut ve Wolf, 1978:414). Kendiliknesnesi ve işlevleri, bebek tarafından erken gelişim evrelerinde kaybedilen ilkel, saf mutluluk ve mükemmeliyet durumunu korumak amacıyla sığınılan narsisistik konfigürasyonların temel dinamiğini oluşturmaktadır (Anlı, 2005:31). Kohut, hem narsisistik ihtiyaçların hem de nesne ilişkileri ile ilgili ihtiyaçların aynı bireyde, bir arada var olabileceğini açıklamak için çift eksenli bir teoriden bahseder ve yaşamımız boyunca çevremizdeki insanlardan kendiliknesnesi tepkilerine ihtiyacımız olduğunu savunur (Gabbard, 2014:489).

Kernberg tarafından tanımlanan narsisistik hastalar ise, genellikle nesne ilişkilerinin en yüzeysel biçimlerine sahip görünürler ve borderline kişilik bozukluğuna özgü sürekli değişen nesne ilişkileri sergilerler. Bununla bağlantılı olarak narsisistik kişilik bozukluğu olan hastalar, dışarıdaki nesnelere (diğer insanlara) ve bu nesnelerin kendi içlerindeki temsillerine bağımlılıklarını inkar etmek için, kendilerini, idealize edilmiş kendilik imgesi (self-image) ile özdeşleştirirler (Gabbard, 2014:491).

d. Narsisizmde kendilik

Kohut (1977:147), kendilik psikolojisi kuramında kendiliğin iki kutuplu bir yapı olarak var olduğunu, kişinin kendi ihtirasları tarafından sürüklendiği, idealleri tarafından yönlendirildiği temel yönelimlerden bahseder. Bu kutuplar büyülenmeci kendilik ve idealleştirilmiş ebeveyn imagosudur ve ebeveynlerin döneme uygun, travmatik olmayan, empatik tepkileriyle oluşan optimal kırılmalarla kendiliğin bütünlüğe ulaşmasında rol oynarlar.

Kohut “Kendiliğin Yeniden Yapılandırılması” kitabında (1977:117), narsisizmi özünde bir kendilik bozukluğu şeklinde tanımlar ve narsisistik kişilik bozukluklarında psikopatolojiyi, kendiliğin sağlıklı bir şekilde kurulmamış olması, bütünlük ve sağlamlığının dışarıdaki bir kendiliknesnesinin varlığıyla sürdürülmesi ile bu kendiliknesnesinin kaybında, regresyon, güçsüzleşme, ve kendilikte meydana gelen parçalanma ile karşılık verilmesiyle açıklar.

Çocuk ve kendiliknesneleri arasındaki hatalı etkileşim, zarar görmüş bir kendilikle ya da kendiliğin bir veya birden çok bileşeninin zarar görmesiyle sonuçlanır. Kendiliği zarar görmüş bir hasta psikanalitik tedaviye girerse, yeni ortaya çıkan kendilik ile erken yaşamın kendiliknesneleri arasındaki belirli hatalı etkileşimler sonucu karşılıksız kalmış olan ihtiyaçları yeniden harekete geçirir ve bir kendiliknesnesi aktarımı kurulur (Kohut ve Wolf, 1978:414).

Kernberg (2014:79), hastanın patolojik görkemli kendiliğini yansıtan, büyüklenmeci, üstün kendiliği ile değersizleştirilmiş, içi boş kendilik durumlarından bahseder ve değersizleştirilenin, gerilemiş çocuksu kendiliğe karşılık geldiğini belirtir. Kendilik temsili ile nesne temsili diadı, büyüklenmeci kendilik (grandiose self) ile değersizleştirilmiş kendilik (devaluated self) temsilleri arasındaki ilişkiden oluşur.

Narsisistik kişilik örgütlenmesine sahip bir kişi, başkalarına ihtiyacının olmadığına ve kusursuz olduğuna dair yanılsamalarla yola çıkarak olumlu olarak değerlendirilen bir kendilik yapısı inşa etmeye çalıştığından bağımlılık duyguları ile suçluluk duyguları gibi kendisini kötü ve yetersiz hissettiren ve hatta utanç veren durumlarla karşı karşıya kalmaktan korkar (McWilliams, 2013:217).

2. Normal Narsisizm ve Patolojik Narsisizm

Narsisizm kavramına bakıldığında literatürde narsisizmin normal ya da sağlıklı narsisizm ve patolojik narsisizm şeklinde ele alındığını ve son yıllarda kişilik psikolojisi ve psikopatolojisinde önemli teorik tartışmaların ve deneysel araştırmaların odak noktasını oluşturduğu görülmektedir (Freud, 1914; Kernberg, 1975; Kohut, 1971; Kohut, 1977; Lenzenweger vd. 2018).

Hartmann (1950:85), normal narsisizmi, libidinal yatırımın ego’ya değil de kendiliğe yapılması şeklinde tanımlar ve yatırılan bu enerjinin nesne temsillerinden çok kişinin kendiliğine yatırıldığı anlamı taşıdığını ifade eder.

Kernberg (1975:294), bu tanıma katıldığını ifade eder ve buna karşın kendiliğin libidinal ve saldırgan yatırım yapılmış bileşenlerinin bütünlüklü bir yapı meydana getirdiğini vurgular. Ona göre sağlıklı bir libidinal enerji yatırımı için, kendiliğin bütünlüklü bir yapıya ulaşmasında rol oynayan iyi kendilik temsilleri ile kötü kendilik temsillerinde ortaya çıkan farklı kendilik temsillerinin çözülmesi yerine içe-alma süreçleri ile işlenmesi bir koşul olarak kabul görür.

Kohut (1971;1977), kendiliğin narsisistik gelişim sürecini birbirinden bağımsız olarak gelişen, paralel gelişim hatları üzerinden tanımlar; nesne libidosu ve narsisistik libido olarak adlandırdığı bu hatlar narsisizmin hem normal hem de patolojik boyutlarını barındırır. Kohut, ebeveyn figürlerinden sağlıklı destek ve empatik aynalama alarak, dünyanın güvenli ve tutarlı bir yer olarak deneyimlenmesiyle uyumlu ve nispeten olumlu bir benlik geliştiğini ifade eder ve ebeveyn figürlerinin bazen çocuğun ihtiyaçlarını desteklemeyeceği veya tatmin etmeyeceğini, ancak bu tür bir hayal kırıklığının tolere edilebilir, travmatik olmayan ve çocuğun kendi ihtiyaçlarını düzenlemesine fırsat verdiğini belirtir (Roche vd. 2013:238). Roche vd. (2013:238), aynı zamanda, normal narsisizmin, özgün ve nispeten olumlu bir benlik görüşüyle uyumlu, uyarlanabilir ve ulaşılabilir kişisel gelişim deneyimlerini ve gerçekçi hırsları teşvik eden olgun düzenleyici mekanizmaların bir organizasyonunu içerdiğini ileri sürmektedir.

Freud (1914), ise birincil ve ikincil narsisizm kavramlarını kullanmış ve narsisizmi; karakter patolojisi olarak narsisizm ve normal gelişim aşamalarının yetişkinlikteki yansımalarını içeren narsisistik meşguliyetlerin evrensel bir kalıntısı olarak narsisizm şeklinde ifade etmiştir. Paulhus (2001:229), Normal narsisizm ile ilgili çalışmalarda normal narsisizm ile geçerli yüksek benlik saygısı arasındaki ayrımın zor olduğunu ve bir sorun alanı olarak karşımıza çıktığını ifade eder.

Kernberg (1975:303), narsisizmin patolojisini, patolojinin giderek yoğunlaştığı üç düzeyde ele alır; normal erişkin narsisizmden normal çocuksu narsisizme gerileme, kendilik bir nesneyle özdeşleştirilirken kendiliği temsil eden bir nesneyle ilişki ve son olarak büyüklenmeci bir kendiliğin geçici olarak yansıtılmış büyüklenmeci bir kendilikle olan ilişkisi. Düzeylerin her üçünde de bütünlüşmüş bir kendilik örgütlenmesi mevcuttur. Bu düzeylerden ilkinde karşılaşılan tablo narsisistik bozuklukların en hafif formu olarak kabul edilir.

Burada saldırganlığa ilişkin çatışmalar alevlenir ve kısmen kendiliğin veya benin iyi bütünleşmiş yapısındaki yerleşik nevrotik çocuksu çatışmalara fiksasyon ya da gerileme şeklinde karakterize olur (Kernberg, 1975:300).

Narsisizmin patolojisini yoğunluğunu ifade eden bu düzeylerden ikincisinde kendiliğin önemli özellikleri nesne imgelerine ve dışarıdaki nesnelere yansıtılırken, özdeşimin veya kimliğin oluşum sürecinde ortaya çıkan patoloji, içselleştirilen nesnenin patolojik özelliklerine göre şekillenir (Kernberg, 1975:300). Son düzeyi ise Kernberg (1975:302), en ciddi narsisistik patoloji düzeyi olarak görür ve burada ortaya çıkan ilişkinin kendilik ve nesne arasında olmadığını, arkaik patolojik büyüklenmeci bir kendilik ile bu büyüklenmeci kendiliğin nesnelere yansıtıldığı formu arasında gerçekleştiğini, başka bir deyişle ilişkinin kendilikle kendilik arasında olduğu narsisist bir ilişki şeklinde tanımlar.

Kohut (1971, 1977), patolojik narsisizmi kendilik bozukluğu olarak görür, kendiliknesnesinin, çocuğun dönemsel ihtiyaçlarını anlamakta yetersiz kalması ve ihtiyaçlarına uygun karşılık vermemesi/verememesiyle belirli, gelişim sürecinde meydana gelen hasarlarla ifade eder. Başka bir ifadeyle, çocuğun erken gelişim döneminde ebeveynin reddi veya ilgisizliği sebebiyle onları idealize edememesinden kaynaklanır. Kohut'a göre (1977;156), bu kendilik bozukluklarının içerdiği beş psikopatolojik oluşum; psikozlar, şizoid ve paranoid kişilikler, sınır durumlar, narsisistik kişilik bozukluğu ve narsisistik davranış bozukluğudur. Bunlardan ilk üçü analiz edilemezken, son ikisi analiz edilebilir olarak görülür.

Pincus ve arkadaşlarına göre, (2015), ise patolojik narsisizm kendini geliştirme sürecindeki başarısızlıklar ve hayal kırıklıkları ile baş etmede uyumsuz telafi edici stratejilerle birlikte kendiliğin gelişiminde uyumsuz stratejileri temsil eden ilkel düzenleyici mekanizmaların organizasyonunu içerir.

Pincus ve Lukowitsky (2010), patolojik narsisizmin hiyerarşik organizasyonundan bahseder ve patolojik narsisizmin, narsisistik büyüklenmecilik ve narsisistik kırılganlık alt boyutlarından bahseder. Yine bu iki alt boyut kendi içerisinde açık ve örtük olarak ayrı şekillerde görülebilir (Akt: Pincus ve Roche, 2011:33).

Kernberg, bu karakter yapısının klinik özelliklerinin açık tanımlarını verip, kolayca gözlemlenebilir davranışa dayalı bir tanı önerdi ve normal ve patolojik narsisizm arasında ayırım yaptı. Bununla birlikte, daha sonra narsisistik kişilik bozukluğu terimini tanıtan Kohut'tur (Levy vd. 2013:6).

3. Narsisizmin Boyutları

DSM-5 kriterlerinin narsisistik kişilik bozukluğunun kırılabilirlik boyutunu temsil etmekteki başarısızlığına rağmen, büyüklenmeci-kırılabilir narsisizm ayırımını yapmak için yeterli deneysel destek vardır (Gabbard, 2014:487). Wink (1991: 596), 6 Minnesota Çok Yönlü Kişilik Envanteri narsisizm ölçeğinin temel bileşen analizini yapmış ve iki dikey faktör bulmuştur: bunlardan ilki Kırılabilirlik-Duyarlılık boyutu, bir diğer, Büyüklenmecilik-Teşhircilik boyutu. Daha sonra örtük ve açık narsisizm olarak adlandırdığı bu iki görece ilişkisiz dizinin, iki farklı patolojik narsisizm biçiminin varlığını doğruladığı sonucuna varmıştır. Her iki form da başkalarına aldırış etmeme, kendine hoşgörü ve kendini beğenme özelliklerini paylaşırsa da Kırılabilirlik-Duyarlılık grubu içe dönük, savunmacı, endişeli ve yaşamın travmalarına karşı savunmasız olarak nitelendirilirken, Büyüklenmecilik-Teşhircilik grubu dışa dönük, kendine güvenen, teşhirci ve agresif bir gruptu. Dickinson ve Pincus (2003), da daha sonra bu ayırımı doğruladı ve Büyüklenmeci narsisist ve Kırılabilir narsisist ayırımını yaptı.

Narsisistik büyüklenmecilik ve narsisistik kırılabilirlik, uyumsuz yollarla kendini geliştirmeye yönelik bir dizi ilkel düzenleyici mekanizma oluşturmak için bir araya gelir, ancak aynı zamanda kendini geliştirme ihtiyaçları karşılanmadığında başa çıkmak için duyarlılık ve uyumsuz düzenleme stratejileri içerir (Roche vd. 2013:238). Büyüklenmeci narsisistik alt tip, aleni kibir ve kendisiyle aşırı meşgul olma ile karakterize edilirken, kırılabilir narsisistik alt tip ise aşağılık duygularını, kendisiyle ilgili memnuniyetsizliği, utanç yaşama eğilimini ve değerlendirilmeye yönelik olaylara yüksek düzeyde tepkiselliği yansıtır (Zeigler-Hill & Jordan, 2011:110).

a. Büyüklenmeci narsisizm

Gabbard (1989:529), büyüklenmeci narsisizmin bazı özelliklerini şu şekilde sıralar: başkalarının tepkilerinin farkında değildir, kibirli ve saldırgan, kendisiyle aşırı meşguldür, ilgi odağı olması gerekir, iletişimde mesajların bir

"göndereni var ama alıcısı yok" ve son olarak görünüşe göre başkalarının duygularını incitmeye karşı duyarsızdır. Büyüklenmeci narsisizmin özelliklerine sahip kişiler benliklerine dair üstünlük ve benzersizlik algısı taşıyabilecekleri, ve bunu sürdürebilmek ve başkalarının hayranlığını kazanabilmek adına saldırganlık ve antisosyal davranışlar sergileyebilirler (Eldoğan, 2016:3). Büyüklenmeci narsisizmde tanımlanan diğer özelliklerden bazıları ise büyüklenme, kendinde hak görme, haset duygusu, dikkat odağı olma isteği, aşırı talep etme, diğerlerinin ihtiyaçlarına kör olma, düşük kaygı seviyesi şeklinde sıralanabilir (Akt: Eldoğan, 2016:3).

Kohut (1971:27), büyüklenmeci narsisizmin ve kendiliğin özelliklerini açıklamak için, "Kendiliğin Çözümlemesi" eserinde, büyüklenmeci kendiliğin normallik, narsisistik kişilik bozuklukları ve psikoz durumları arasındaki salınımindan bahseder ve psikanalitik tedavideki dört farklı görünümünü ifade eder. Ona göre olumlu kendilik saygısının olgun biçimi ve kendine güven normallik sularındadır. Narsisistik kişilik bozuklukları durumunda (sırasıyla sağlıklıdan patolojik olana doğru), benmerkezci ilgi çekme talepleri ve büyüklenmeci kendilik aşaması ile büyüklenmeci kendilik çekirdeği: hipokondriya gelir. Son olarak psikoz durumunda büyüklenmeci kendiliğin yeniden kuruluşu: soğuk paranoid büyüklenmecilik gelir ve bu gerileme artık geri dönüşsüzdür.

Kohut'a göre (1966:252), çocuklukta benlik saygısı üzerindeki travmatik saldırılar, büyüklenmeci fantezileri baskıya sürüklediği için narsisistik benliğin büyüklenmeciliği yeterince değiştirilmemişse, o zaman yetişkin benliği, kendiliğin mantıksız bir şekilde abartılması ile aşağılık duyguları arasında bocalama eğiliminde olacak ve hırslarının engellenmesine narsisistik bir utançla tepki verecektir. Ayrıca, "Narsisist yaralanma" olarak bahsedilen narsisistik denge bozuklukları sadece geniş, normal ve anormal psikolojik bir durum yelpazesinde ortaya çıkma sıklığından dolayı değil, aynı zamanda genellikle onlara eşlik eden utanç veya utancın acı verici etkisiyle ve aşağılık duygusu olarak bilinen düşünsel detaylandırmalarıyla kolayca tanınmaları nedeniyle, narsisizm sorunlarına özellikle umut verici bir erişim sunuyor gibi görünmektedir (Kohut 1966:244).

Dickinson ve Pincus'a göre ise (2003:199), kendi çalışmalarındaki bulgular, Kohut'un (1971) büyüklenmeci narsisistik ve kırılğan narsisistik karakterlerin sırasıyla yatay ve dikey bölünme ile gösterilen erken kavramsallaştırmasıyla tutarlıdır. Kohut'a göre, yatay bölünme, erken çocukluk döneminde bölünmüş (örneğin bastırılmış) arkaik, karşılanmamış narsisistik ihtiyaçlardan gelişen çocuksu büyüklenmeciliğin alenen sergilenmesindeki görkemli karakteri yansıtır. Ayrıca Dickinson ve Pincus (2003:200), büyüklenmeci narsistlerin, genellikle otoriter/intikamcı nitelikte kişilerarası zorluklar, düşük kişilerarası sıkıntı ve çoğunlukla olumlu kendilik temsili ile ilişkili, güvenli ve kayıtsız bağlanma gibi, bağlanma stillerini bildirdiklerini ifade ederler. Kendi çalışmalarında da mevcut kişilerarası işlevselliğin ölçümlerine yönelik tahminlerinin doğrulandığını ve büyüklenmeci bireylerin, düşmanca ve otoriter özellikler alanında epey yüksek sayıda kişilerarası sorun bildirdiğini belirtmişlerdir.

Kernberg ise (1975:302), patolojik narsisizmi üç genel düzeyde ele alırken patolojinin en yoğun olduğu durumun, büyüklenmeci kendilikle, yansıtılmış büyüklenmeci kendilik arasından olduğunu ifade etmiş ve buradaki büyüklenmeci kendilik kavramını Kohut'un (1971) tanımladığı şekliyle kabul ettiğini fakat onun betimlesinden farklı bir şekilde metapsikolojik analiz bağlamında bir terim olarak kullandığını belirtmiştir. Buradan hareketle Kernberg (1975), büyüklenmeci narsisizm durumunda hastaların kendisiyle aşırı meşgul olma, yoğun hırs, büyüklenmeci fanteziler, alkışa aşırı bağımlılık, gücü ve güzelliği aramak için aralıksız bir ihtiyaç duyma gibi özellikler sergilediklerini ifade eder (Miller & Maples, 2010). Görünürde uyum sağlayan davranışlarına bakılmaksızın iç dünyalarının patolojik doğasını vurgular. Bu patoloji, sevememe, empati eksikliği, kronik can sıkıntısı duyguları, boşluk ve kimlikle ilgili belirsizlik ve başkalarının sömürülmesi ile kendini gösterir. Kernberg ayrıca kronik yoğun kıskançlığın varlığını vurgular ve bu tür kıskançlığa karşı savunmaların, özellikle değersizleştirme, tümgüçlü kontrol ve narsistik geri çekilme olduğunu ifade eder (Akhtar & Thomson, 1982:13).

Kohut ve Kernberg, narsistik kişiliğin büyüklenmeci özellikleri konusunda hemfikirdir. Büyüklenmeci narsisistik alt tipin açık sosyal sunumuna ilişkin mevcut bulgular, her iki teori ile de tutarlıdır (Dickinson ve Pincus 2003:199). Bununla birlikte, teorik farklılıkları, önerilen tedavi tekniklerini önemli ölçüde

etkiler. Kohut, bozukluğu erken çocukluk döneminde gelişimsel bir duraksama olarak görür. O, libido ve saldırganlık tarafından belirlenen nesne ilişkilerinden bağımsız gelişimsel bir sıralamayı izleyen ayrı bir narsisistik libido öne sürer (Akhtar & Thomson, 1982:15).

Narsisistik kişiliklerde büyüklenmecilik ile ilişkilendirilen bir diğer olgu ise mükemmeliyetçiliktir. Bununla birlikte, büyüklenmecilik, büyüklenmeci fantezilerle yakından ilişkili, gelişmiş veya gerçekçi olmayan öz-değerlendirme ile abartılı bir benlik deneyimi olarak tanımlanırken, mükemmeliyetçilik hem kendinin hem de başkalarının duygusal tepkiselliği ve bilişsel değerlendirmesine ek olarak, ego idealleri ve özeleştiriye içeren çok yönlü ve karmaşık bir özelliktir (Ronnigstam, 2011:92).

b. Kırılğan narsisizm

Gabbard (1989:529), kırılğan narsisizmin bazı özelliklerini şu şekilde sıralar: başkalarının tepkilerine karşı çok hassastır, engellenmiş, utangaç ve hatta kendini gizlemeye çalışır, dikkatini kendinden çok başkalarına yönlendirir, ilgi odağı olmaktan kaçınır, küçümseme veya eleştiri kanıtı bulmak için diğerlerini dikkatle dinler, duyguları kolayca incinir; utanmış veya aşağılanmış hissetmeye eğilimlidir.

Ayrıca, dış onay için bir ihtiyaç olarak sunulan, kendisinin kırılğan yönlerini eleştiren ve daha sonra değersizleştirilen bu yönleri gizleyen savunmasız bir narsisizm türü de vardır (Akt: Şar & Türk-Kurtça, 2021:2). Bu kavram, Masterson'ın, utangaç veya itaatkar görünen, mükemmel olmadığı için kusurlu hissetme konusunda altta yatan bir savunmasızlığı olan bir tür kişi olan "gizli narsist" kavramına uymaktadır ve bu kişilerin genellikle sert eleştirilere maruz kalmış olmaları nedeniyle kendilerine karşı sert veya özeleştirel olmalarına ve daha fazla eleştiriye önlemek için kendilerini gizlemelerine neden olmaktadır (Akt: Şar & Türk-Kurtça, 2021:2).

Kırılğan narsisizmin özelliklerine bakıldığında; eleştirilmeye karşı hassas oldukları, anksiyete düzeylerinin yüksek olduğu, aşırı derecede alçak gönüllülük, sosyal yönden çekingen ve insanlarla kurdukları yakın ilişkilerde gözlemlenebilen kendiliğe dair büyüklenmeci tutumların ön plana çıktığı söylenebilir. Bunun yanında kırılğan narsisistik örgütlenme gösteren bireylerde, büyüklenmeci

narsisistik örgütlenme düzeyindekine benzer şekilde kendiliğe dair büyüklenmeci fanteziler yer alabilir ancak bu örgütlenmede temelde bu fantezilerden dolayı hissedilen utanç, onaylanmama veya dışlanma endişesiyle kaçınma davranışı sergilenebileceği ifade edilmektedir (Akt: Eldoğan, 2016:3). Narsisistik kırılma genellikle, utanç duyguları, öfke, saldırganlık, boşluk duygusu, düşük benlik saygısı, kişiler arası ilişkilerden kaçınma ve hatta intihar durumlarında bir etken olarak gözlenebilmektedir (Akhtar & Thomson, 1982; Dickinson & Pincus, 2003; Kohut & Wolf, 1978).

Öte yandan, kırılma narsisistik özellikler sergileyen karakter, genellikle alta yatan narsisist ihtiyaçlara bir tepki oluşumu (reaction formation) olan açık bir şekilde düşük benlik saygısı ve utanç ile kendini gösterir. Özüde, kırılma özelliklere sahip birey, narsisistik taleplerden bu ihtiyaçların tamamen reddedilmesine, utanç ve kırılma duygusu deneyimleyerek geçer (Dickinson, & Pincus, 2003:199). Ayrıca bu tipteki narsisistik sorunlar, tamamen farklı şekillerde ortaya çıkar; bu insanlar, başkalarının onlara nasıl tepki vereceği konusunda son derece hassastır. Aslında, açık ya da büyüklenmeci narsistin kendisiyle aşırı meşgul olmasının aksine, dikkatleri sürekli olarak başkalarına ve başkalarından gelen değerlendirmelere yöneliktir (Gabbard, 2014:485).

Ulaşılamaz büyüklenmeci fanteziler veya sahiplenilmemiş, talep edilmemiş potansiyele dair içsel inançların yanı sıra utanç ve kıskançlık eğilimi ile birleşen baskın düşük benlik saygısı ile aşağılık ve güvensizlik duyguları, kırılma (aşırı duyarlı) narsisistik bireyleri özellikle depresyona yatkın hale getirebilir (Ronnigstam, 2011:91).

4. Narsisistik Kişilik Bozukluğu

Psikanalitik literatüre bakıldığında Narsisistik kişilik bozukluğu'nun genel olarak bir spektrum, süreklilik olarak ele alındığını ve bu devamlılığın bir ucunda "açık/büyüklenmeci/teşhirci" bir narsisizm, öbür ucunda ise "örtük/kırılma/aşırı hassas" narsisizm olmak üzere iki uçlu bir yapı olarak kabul edildiği görülmektedir (Gabbard, 2014:483; Dickinson ve Pincus, 2003; Akhtar, 1989; Pincus vd. 2014:2).

Kernberg (1975), narsisistik kişilik bozukluğunu ele alırken daha çok büyüklenmeci narsisizmden bahsetmekte iken Kohut ise (1971; 1977), daha çok

narsisizmin kırılğan boyutundan bahsetmektedir. Bununla birlikte Kohut (1971:199), narsisistik kişilik bozukluğuna sahip hastaların büyük bir bölümünde ruhsal aygıtta ikizlik aktarımı ile oluşan temel yansızlaştırıcı düzeneklerin yeterince gelişmediğini belirtir. Bundan dolayı narsisistik kişilik bozukluğuna sahip hastalar ihtiyaçlarını ve çatışmalarını cinselleştirme eğilimi ile sergilerler. Bu bozukluğa sahip kişilerdeki diğer işlevsel özellikler ise çabuk kırılmaya yatkın olma, kolaylıkla huzursuzlanma, kolaylıkla duruma uygun olmayan uyarılma ile korku ve kaygılarda artışa yönelik yatkınlıktır.

Masterson’a göre (1993), Narsisistik kişilik bozukluğunun gelişimiyle en ilgili olan şey, çocuğun birincil bakıcısının yardımı olmadan çevresini keşfedebildiği için bebeğin bilişsel ve motor becerilerinin geliştiği uygulama aşamasıdır (10-12 ay ila 16-24 ay). Bu zaman dilimi narsisizmin doruk noktasını temsil eder, çünkü çocuk ebeveyni ihtiyaç duyduğu doyurucu nesnesi olarak algılar ve düşme ve diğer aksaklıklara karşı geçirimsiz hisseder çünkü evrenin merkezi olarak bakıcı onu “yakalamak” için orada olacaktır (Akt: Levine & Faust, 2013:200).

Lingiardi ve McWilliams (2017:46-48), PDM-2 (Psychodynamic Diagnostic Manual – 2)’de narsisistik meşguliyetlere sahip insanların bir süreklilik içerisinde patolojinin yoğunluğuna bağlı olarak; nevrotiklik ile psikoz arasında bir salınım gösterdiğinden bahseder ve narsisizmi; “açık/büyüklenmeci/teşhirci” ve “örtük/kırılğan/aşırı hassas” olmak üzere iki boyutta inceler. Lingiardi ve McWilliams (2017:46-48), narsisistik kişiliklerin belirleyici özelliklerini şöyle ifade etmektedir;

- Benlik saygısızlığında enflasyona karşı deflasyon hakimdir (şişirme-iflas),
- Merkezdeki duygular/duygulanımlar olarak, utanç, aşağılanma, küçümseme ve kıskançlık,
- Kendiliğe karşı patojenik inancı “iyi hissetmek için mükemmel olmak gerekir”,
- Diğerlerine karşı patojenik inancı, “Diğerleri zenginlik, güzellik, güç ve şöhrete sahiptir; bunlara ne kadar sahip olursam o kadar iyi hissedeceğim”
- Temel savunma mekanizmaları, idealizasyon ve devalüasyondur.

Psikiyatrik tanısal formülasyona bakıldığında ise kişilik bozukluklarının 1952’de yayınlanan ilk DSM’de (Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders) yer almasına rağmen, Narsisistik kişilik bozukluğu, DSM-I veya DSM-II’de tanı kategorisi olarak yer almadı ve ancak 1980’de yayınlanan DSM-III’te formal bir bozukluk olarak ortaya çıktı (Watson & Bagby, 2011:119). APA’nın (American Psychological Association) 1987’de yayımladığı DSM-III-R kriterleri, bu karakterolojik tanıya sahip hastaların farklı doğasını yakalamak için çok dar bir şekilde çizilmiştir; yalnızca *belirli bir tür* narsisist hastayı, özellikle de dikkatlerin kendisi üstünde olmasını isteyen, kibirli, kendini beğenmiş, "gürültülü" (noisy) bireyi tanımlar (Gabbard, 1989:527). Bu yaklaşımda narsisistik kişilik bozukluğu, narsisistik çatışmanın açıkça saldırgan ifadelerini kolayca tarif ederken, büyüklenmeciliğin itaat veya utangaçlık cephesinin arkasına gizlenmiş, aynı derecede rahatsız olan sessiz pasif narsisistik hastayla zayıf bir şekilde ilgilenir (Cooper, & Michels, 1988:1301).

Gabbard (2014:484), bu durumun, 2013 yılında yayınlanan DSM-5’te de yapılan eleştirilere rağmen aynı şekilde devam ettiğini ve Narsisistik Kişilik Bozukluğu’nun dokuz tanı kriteriyle yalnızca narsisizmin büyüklenmeci boyutunu tanımlamaya devam ettiğini ifade etmiştir.

DSM-5’e göre (APA, 2013), Narsisistik Kişilik Bozukluğu ise tanımlanan dokuz maddenin beşi veya daha fazlası ile belirli, erken yetişkinlikte başlayan ve değişik bağlamlarda ortaya çıkan, büyüklenme (düşlemlerde ya da davranışlarda), beğenilme gereksinimi ve empati yapamama ile seyreden yaygın bir örüntü olarak tanımlanmaktadır:

- Büyüklenmeci bir kendilik değeri duygusuna sahiptir.
- Sınırsız güç, başarı, zeka, güzellik veya ideal aşk fantezileriyle meşguldür.
- Özel, benzersiz olduğuna ve sadece diğer özel veya yüksek statülü kişiler tarafından anlaşılabilceğine veya onlarla ilişki kurması gerektiğine inanır.
- Aşırı hayranlık ister.
- Hak etme duygusu vardır.
- Kişiler arası istismar edicidir.

- Empatiden yoksundur: Başkalarının duygularını ve ihtiyaçlarını tanımaya veya bunlarla özdeşleşmeye isteksizdir.
- Genellikle başkalarını kıskanır veya başkalarının kendisini kıskandığına inanır.
- Kibirli, kendini beğenmiş davranışlar veya tutumlar gösterir.

B. Depresyon

1. Depresyon Kavramı

Depresyon kavramı Amerikan Psikiyatri Birliği Sözlüğüne göre, mutsuzluk ve hoşnutsuzluktan aşırı üzüntü, karamsarlık ve çaresizliğe kadar değişen olumsuz bir duygusal durum olmak üzere çeşitli fiziksel, bilişsel ve sosyal değişikliklerin aynı anda meydana geldiği bir dizi akıl sağlığı bozukluğunun belirtisidir (APA, 2021). Güncel Türkçe sözlükte ise depresyon kavramı bunalım şeklinde tanımlanmaktadır (TDK, 2021). Depresyon, kelime anlamı olarak 1680'lerde, "depresyon"un bugün bizim için ne anlama geldiğine bakılmaksızın, ekonomik çöküntü bağlamında icat edilip nadiren zihin veya ruh terminolojilerinde kullanılmakla beraber nispeten yeni bir kelimedir ve on sekizinci yüzyılda Samuel Johnson tarafından 1750'lerde keder'i (low spirit) tanımlamak amacıyla bugünkü bağlamına yakın bir konuma yerleştirilmiştir (Rousseau, 2000:72).

Depresyon kavramının kullanımından önce bu kavramın yerine nedensiz bir üzüntüyü ifade eden “melankoli” kavramının kullanıldığı görülmektedir (Freud, 1917; Horwitz vd., 2016; Roussesau, 2000; Kendler, 2020; Grob, 2013). Melankoli kelimesi ise Yunanca'da *melas* (kara, siyah) ve *kholé* (safra) kelimelerinin birleşiminden oluşur ve “kara safra” anlamına gelir (Jansson, 2021:11). Melankoli kavramının klasik gelenekteki tanımına bakıldığında, M.Ö. beşinci yüzyılda yaşamış olan Hipokrat ve çevresinde oluşan Hipokrat doktorlar okulu, onun aforizmalarında kısaca ifade edilmiş olan melankoli'nin ilk bilinen tanımını sağlamıştır. Bu tanıma göre; uzun süren üzüntü melankoli anlamına gelir ve korku ile üzüntünün yanı sıra çaresizlik, uykusuzluk, sinirlilik, yemeğe karşı isteksizlik, huzursuzluk gibi belirtilerden bahsedilir. Bununla birlikte hipokrat yazılarında nadiren melankolik bozuklukların dışsal nedenlerine odaklanmış ve

temel ilke olarak, sağlığı vücuttaki bir denge durumu, hastalığı ise dengenin bozulmasından kaynaklı bir durum olarak görmüştür (Horwitz vd., 2016:3). İlk tarihsel aşamada modern psikiyatrinin 18. yüzyılın sonları ve 19. yüzyılın başlarındaki yükselişine kadar melankoli kavramı, çoğunlukla üzüntünün eşlik ettiği temelde bir zeka bozukluğu, kısmi bir delilik olarak kabul edildi (Kendler, 2020:4).

On sekizinci ve on dokuzuncu yüzyılın sonlarına doğru, beyin ve sinir anatomisi hakkındaki bilginin ve psikiyatri ve psikolojinin ortaya çıkışının kritik bir rol oynamasıyla melankoli yerini yavaş yavaş modern depresyon kavramına bırakmış ve bir zihin bozukluğundan ziyade, bir ruh hali veya duygusal bozukluk halini almıştır. Bu kavramsal değişimdeki bir diğer önemli nokta ise sinir yorgunluğunu ve depresyonu birleştiren karma bir kategori olan nevrasteni kavramının ortaya çıkmasıdır (Grob, 2013:306; Roth, 2009). Nevrasteni’de semptomlar kalıcı bir uykusuzluk, sürekli bir keyifsizlik, zaman zaman dayanılmaz bir zihinsel ıstırapla sonuçlanıyordu. (Lawlor, 2012:105). İlk somatik bir durum olarak kavramsallaştırılan nevrasteni’de, doktorların, hastalığın organik kanıtlarını ortaya koymada başarısız olmalarından dolayı semptomlar giderek 'işlevsel' olarak kabul gördü ve kavram psikiyatri alanına taşınarak, psikanalitik gelenek içinde 'nevroz' olarak yeniden kavramsallaştırıldı (Jansson, 2021:112).

Depresyon kavramının psikanalitik çerçevesini oluşturan kuramcı Karl Abraham olmuştur (Busch, 2021; Lawlor, 2012). Abraham çalışmalarında (1911; 1924), depresyondaki hastaların, mizaç veya erken çocukluk yaşantılarındaki olumsuz deneyimlere dayalı olarak, başkalarına karşı nefret ve güvensizliğe karşı bir eğilim gösterdiklerini ve öfkelerinden korkup suçluluk duymalarıyla düşmanlıklarını bastırıp dışarıya yansıttığını ifade etmiştir. Sonraki aşamada hastanın, diğerleri tarafından düşmanca duygular veya hoşlanılmama durumu karşısında ortaya çıkan duygularını dışa vurulmaktan ziyade kendine yöneltilmiş bir öfkenin ürünü olarak görmüştür (Busch, 2021; Lawlor, 2012). Abraham (1911), depresyondaki bir hastasında, libidonun çocuklukta çok erken ve büyük bir güçle ortaya çıkmasına rağmen, hastanın büyük ölçüde sevme ya da nefret etme kapasitesini kaybettiğini belirtmiş ve nevrotik depresyon durumlarının anksiyete halinde olduğu gibi yaşamı inkar etme eğilimi içerdiğini ifade etmiştir.

Freud “Yas ve Melankoli” (1917), eserinde melankoliyi, genellikle çocukluktaki kayba karşı, kendine yönelik bastırılmış öfkeyi içeren bir yanıt olarak tanımlar (Lawlor, 2012:142). Aynı çalışmasında Freud (1917), yas ve melankoli arasındaki benzerlik ve farklılıklardan bahsetmiş ve melankolinin ayırıcı özelliklerini, derin ve acılı bir üzüntü hali, dış dünyaya karşı ilginin kesilmesi, sevmeye kapasitesinde kayıp, aktivitede azalma, kendini yermeye, kınamaya varan ve sanrısız cezalandırılma beklentisiyle sonuçlanacak biçimde kendine saygıda azalma hali şeklinde ifade etmiştir. Freud’a göre (1917), melankoli özelliklerinin bazılarını yastan alırken, diğer bazı özellikleri ise narsisistik tipteki nesne seçiminden narsisizme doğru gerileme sürecinden alır. Burada bir sevgi nesnesinin yastan farklı olarak bilinçdışı kaybı ile ilişkili bir süreçten bahsedilmektedir. Sevgi nesnesine yöneltilen kınamalar kişinin kendi egosuna doğru yön değiştirir ve yas sürecinde dünya, melankolide ise ego boş ve değersiz hale gelir.

Freud (1917) ve Abraham’ın (1911; 1924), ortaya koyduğu psikanalitik çerçeveye göre depresyonda, gerçekte ya da fantezide bir sevgi nesnesinin kaybıyla kişinin benliğinde bir yoksullaşma, terkedilmişlik duyguları, boşluk durumuyla birlikte kendilik değerinde (self-esteem) belirginleşen bir azalma ya da yok olma ortaya çıkar ve kaybedilen nesneye karşı duyulmakta olan agresif dürtüler ve düşmanca duygular kişinin kendine yönelir (Alper, 2012:44).

Fenichel’in görüşlerine göre (2005:361), depresyonlar her zaman narsisist ihtiyaçların artmasıyla, yani “beni kimse sevmiyor” duygusuyla başladığından, hastanın herkesin ondan nefret ettiğini hissetmesi beklenebilecek bir durumdur. Bunun yanında depresyonun fenomenolojisinde, az ya da çok benlik saygısı kaybı ön plandadır. Öznel olarak formüle edildiğinde, özgüven kaybı özünde dış kaynakların kaybindan kaynaklanıyorsa “her şeyi kaybettim; artık dünya boş” veya özünde süperegodan gelen iç kaynakların kaybindan kaynaklanıyorsa “her şeyi kaybettim çünkü hiçbir şeyi hak etmiyorum” şeklinde bir yapı ortaya çıkar. Ayrıca depresyonda engelleyen veya sinir bozucu nesnelere yönelik düşmanlık, kişinin kendi egosuna yönelik düşmanlığa dönüşmüştür (Fenichel, 2005:360).

Melanie Klein, erken çocukluk dönemindeki gelişimine odaklanmış, bebeğin ilk “nesnelere”, esasen anneye ve annenin meme’si gibi “kısmi-nesnelere” karşı hem sevgi hem de nefrete ilişkin ikircikli duygular bağladığını

kuramlaştırmıştır (Lawlor, 2012:148). Kuramda, çocuk nesnenin bazı yönlerini benlik ya da egonun içine 'dahil eder' ve çocuğun diğerine karşı kararsızlığı, karmaşık bir yansıtma ve duygu 'içe atma' sürecinde kendi içindeki çatışmalarda ortaya çıkabilir. Klein, yalnızca nesnenin sevgisini kaybetme korkusuyla sınırlı olmayan fakat düşmanca duygular beslenen nesneye aynı zamanda arzu duyulmasına ilişkin suçluluk duygusuyla ilgili “depresif konum” fikrini öne sürmüştür. Ona göre bu majör ikircikli dönem, aşılamazsa çocuğu ilerleyen yaşam dönemlerinde olası depresyon durumlarına yatkınlaştırır ve yetişkinlikte yaşanan olayların bu depresif duyguları yeniden tetiklemesi ihtimali kuvvetlenir. Ayrıca "depresif konum" fikri, sütten kesilme (weaning) zamanının yoğun ayrılık, kayıp ve sıkıntı duygularını içerir. (Alper, 2012:47; Lawlor, 2012:148).

Rado, “The Problem of Melancholia” çalışmasında depresif durumlara yatkınlığı olan kişilerin bilindik ego özelliklerini tanımlarken, narsisistik tatmin için son derece güçlü bir özlem ve çok önemli bir narsisistik hoşgörüsüzlük’ten bahseder. Önemsiz suçlara ve hayal kırıklıklarına bile hemen benlik saygısında bir düşüşle tepki verirler. Son olarak ego daha sonra ortaya çıkan narsisistik gerilimi bir şekilde rahatlatmak için acil bir istek duyar ve bu istek tarafından tamamen emilebilir ve tüm diğer faaliyetler için felç olma riskiyle karşı karşıya kalır (Rado, 1928:421-422).

Jacobson’a göre (1943; 1964; 1971) depresyonda süperegö, düşmanlığı tüm egoya veya benlik temsillerine yönlendirir. Ona göre bir depresyon 'annenin anlayış ve kabul eksikliğinden' kaynaklanır ve bu durum daha sonra çocuğun özgüvenini azaltır böylece kendine karşı saldırganlığa dönüşen ve çaresizlik dolayısıyla depresyon duygusu yaratan bir çatışma yaratır. Depresyonun ciddiyeti, düşmanca duyguların yoğunluğu ve hayal kırıklığının süresinin uzunluğu tarafından belirlenecektir (Lawlor, 2012:149).

Beck ve Alford ise (2009:8), depresyonu dört nitelik açısından tanımlar. Buna göre ruh halindeki belirli bir değişiklik olarak: üzüntü, yalnızlık, ilgisizlik. Kendini suçlama ve kendinden memnun olmama ile ilişkili olumsuz bir kendilik kavramı. Gerileyen ve kendini cezalandıran dilekler: kaçma, saklanma veya ölme arzuları. Yaşamsal değişiklikler: anoreksi, uykusuzluk, libido kaybı. Aktivite seviyesinde değişiklik: gecikme veya ajitasyon. Beck’e göre depresyon bozuklukları hatalı inançlar sonucunda ortaya çıkar ve bireyin kendini (uyumsuz,

sorunlu), içinde yaşadığı dünyayı (cezalandırıcı, zarar verici) ve geleceğini (zorluklarla dolu) kendine özgü tarzda görmeye zorlandığı üç ana bilişsel kalıbın aktivasyonu olarak görülebilir (Alper, 2012:53).

a. Depresyonda dürtü, duygulanım, mizaç

McWilliams'a göre (2013:279), depresyonun aile kuşakları arasında geçiş gösterebildiği tespit edilmiş bir olgu olmakla birlikte bu eğilimlerin genetik olarak aktarımının ne düzeyde gerçekleştiğinin belirlenmesiyle ilgili kesin bir değerlendirme henüz yapılmamıştır. Depresyonun biyolojik kökenleri ile ilgili üzerinde durulan bir durum noradrenalin ve serotonin eksikliği olmasına rağmen bu maddelerin eksikliğinin giderilmesi ile iyileşemeyen depresyon olguları bulunması depresyonun sadece biyolojik durumlarla değil aynı zamanda psikolojik ve psikodinamik nedenlerle de ele alınması gerektiğini ortaya koymaktadır (Alper, 2012:36).

Freud (1917) ve Abraham (1911;1924), depresif durumlara dair önemli bir öncül olarak erken dönem çocukluk yaşantılarını ve bu dönemdeki kayıpların önemini vurgulamaktadır. Alper (2012:38), bu durumdan yola çıkarak depresyonun psikanalitik görüşe göre bazı özelliklerini ifade eder. Buna göre; oral saplanma ve sevgi açlığı, sevgi nesnesine duyulan bilinçli sevgi ve bilinçdışı düşmanlık duyguları, cezalandırıcı ve güçlü bir süperegö, öfke ve nefret gibi saldırganlık dürtülerinin kendine yöneltilmesi ve son olarak sevgi, beğenilme ve terkedilmeme için aşırı özveride bulunma, bir bakıma mükemmeliyetçi olma durumları gözlenmektedir.

Depresyon durumunda daha açık bir ifadeyle, engelleyen, sinir bozucu nesnelere yönelik düşmanlık, kişinin kendi egosuna düşmanlığa dönüşmüştür. Bu kendine yönelik nefret, suçluluk duygusu, yani ego ile süperegö arasındaki uyumsuzluk şeklinde ortaya çıkar. (Fenichel, 2005:361). Hayal kırıklığına uğratan ötekine, sevgi nesnesine, duyulan öfke, hastayı ego idealine uygun yaşayamadığı için cezalandıran süperegö (vicdan) tarafından kendine yöneltilir (Busch, 2021). Jacobson'a göre (1943:541) manik-depresif hastaların analizi, güçlü, ikircikli, oral ve anal fantezilere bir saplantıyı ortaya koyar ve Rado'nun öne sürdüğü gibi, manik-depresif reaksiyon modeli muhtemelen aç veya tatmin olmuş bebeğin deneyimi olarak ortaya çıkar.

Depresyonda duygulanıma bakıldığında Akhtar'ın (2012:17), nostalji, kendine acıma, suçluluk ve mazoşist düşüncelerden bahsettiğini görmekteyiz. Power ve Tarsia (2007:22) yaptığı kontrollü çalışmada depresyonda öfke, korku, üzüntü ve iğrenme düzeylerinin arttığını mutluluk düzeyinin ise azaldığını ifade etmiştir. McWilliams'a göre (2013:281), suçluluk duygusu içe yöneltilmiş saldırganlık modelinde ortaya çıkan öfke durumunda depresif kişilerin yaşadığı, bilinç düzeyinde ortaya çıkan, ego ile uyumlu genellikle bir hatalı olma ve suçlanmayı hak etme şeklinde deneyimlenir.

b. Depresyonda savunma ve uyum süreçleri

Depresyondaki hastalarda başlangıçta acı verecek kadar düşük benlik saygısı veya dayanılmaz derecede öfke dolu fantezilerle mücadele etmek için savunmalar harekete geçer, ancak bu savunmalar depresyonun alevlenmesine yol açar (Busch, 2021:58; Gabbard, 2014:227). Başka bir deyişle Abraham'ın (1911) ifadesiyle dışa yansıtılan öfke benliğe yöneldiğinde, düşük benlik saygısı ile baş edebilmek için benliği veya başkalarını idealleştirme çabaları daha fazla hayalkırıklığı ve değersizleştirme ile sonuçlanır (Jacobson, 1971). Busch (2021:58), psikanalitik yazarlar tarafından özellikle öfke ve üzüntü ile başa çıkmak için harekete geçirilen diğer savunmalar arasında inkar, pasif saldırganlık, tepki oluşturma ve saldırganla özdeşleşmenin yer aldığını ifade eder. İlkel savunma mekanizmaları, depresyonda kaybedilen nesnenin kaybının reddi olarak, özellikle dış gerçeklik ve ruhsal gerçeklik üzerinde şiddetli bir etkiye sahip olan bir bastırma biçimine başvurur ve bunda, baskıdan oldukça farklıdır (Quinodoz, 2009:189).

McWilliams'a göre (2013), depresyondaki kişilerin, en yoğun şekilde kullandığı savunma mekanizması içe-atma savunmasıdır. İçe atma savunması başka yazarlar tarafından da önemle üzerinde durulan bir nokta olmuştur (Jacobson, 1971; Rado, 1928). Klein süper egonun oluşumu da dahil olmak üzere belirleyici psikolojik olayları yaşamın ilk yıllarına geri kaydırır ve manik-depresif hastanın, yaşamın en erken dönemine özgü arkaik "içe atma" ve yansıtma mekanizmalarını koruduğundan bahseder (Jacobson, 1943:541).

Busch ve arkadaşları (2016:153-161), depresyonda kullanılan savunma mekanizmalarını şöyle ifade etmiştir: İnkâr, mekanizması öncelikle öfkeyi

bilinçten uzak tutmakta kullanılır ancak hastalar, bu duygularla yoğun bir mücadele ediyor gibi görünseler de düşük benlik saygısı veya narsisistik kırılmalıklarını inkar edebilirler. Yansıtmayı kullanırken, hastalar bazı duygu ve fantazileri reddedip bunun yerine dışarıdan veya diğerlerinden geliyormuş gibi algırlar. Pasif agresif mekanizmada, hastalar daha açık saldırganlıktaki riski azaltmayı amaçlamaktadır. Agresörle özdeşleşmede kendini savunmasız veya yetersiz hisseden hastalar, bir yeterlilik ve kontrol duygusu kazanma girişiminde bulunurlar. Tepki oluşturma, cinsel veya saldırgan duygu ve fantazileri tehdit etmekten kaçınmayı amaçlasa da, genellikle zaman içinde altta yatan saldırganlığı yoğunlaştırır, çünkü hastalar sıkıntı duydukları sorunları doğrudan ele alamazlar. Bu savunmaların çoğunda depresyon durumu daha da alevlenir (Busch vd., 2016:153-161).

McWilliams'a göre (2013:283), depresyonda sıkça kullanılan diğer iki önemli savunma ise kendine karşı döndürme ve idealizasyondur. Kendine karşı döndürme, içe atma dinamiklerinin daha az ilkel özellikte bir sonucu olmakla beraber, kaygıyı ve kaygı türlerinden özellikle ayrılma kaygısını azaltır ve kişinin elinde, sahip olduğu kötü durumu değiştirebilmesine imkan veren bir güç bulunduğu dair duygusunu korumasında rol oynar. İdealizasyonda ise yaşanan deneyimler sonucu özsaygı düşerken diğerlerine duyulan beğeni artış gösterir.

c. Depresyonda nesne ilişkileri

Depresyonda nesne ilişkilerine bakıldığında nesne ilişkilerindeki gelişim düzeyine göre depresyonun tablosunun da değiştiği görülmektedir. Başka bir deyişle kendilik ve nesne arasında ayırım yapılabildiği ve yapılamadığı durumlarda depresyonun niteliği de değişim göstermektedir. Bütünlüklü bir kendilik yapısı meydana gelmişse depresyondaki hasta suçluluk duygusu yaşar ve kendilik saygısında azalma görülür (Alper, 2012:54). McWilliams'a göre (2013:284), depresyon durumu ile erken çocukluk döneminde yaşanan gerek somut kayıplar gerekse içsel veya psikolojik kayıplar birbirleriyle bağlantılı görülmektedir.

Nesnelerin içe atılması yoluyla son narsisistik dengeyi yeniden kurma girişimlerinin başarısız olması, depresyon ve özellikle psikotik depresyon için karakteristik bir özellik taşımaktadır. Sadist doğası gereği içe atma, bir tehlike

veya suçluluk olarak algılanır ve başlangıçta dış nesneyle sürdürülen mücadeleler, içe atılan nesneyle hastanın içsel dünyasında devam eder. Üstbenlikte başka bir içe atılmış nesnenin zaten mevcut olması ve bu mücadeleye dahil olması durumu daha da karmaşıktır (Fenichel, 2005:362). Kernberg, (1979:800), en kötü senaryoda devalüasyonun, nesne ile nesnenin temsiline yapılan yatırımı agresif bir şekilde yok etmesinin, benliğin yoksullaşmasına yol açtığını ve bu yoksullaşmanın idealize edilmiş nesne ile ona karşılık gelen içsel nesne temsiline sağladığı koruyucu işlevlerin kaybını yansıttığını ifade eder. Ona göre nevrotik ve psikotik depresyon arasındaki ayırım bu noktada ortaya çıkmaya başlar.

Klein (1957) ilk çalışmalarından itibaren erken çocukluk dönemindeki gelişime odaklanmış ve bebeğin ilk nesnelere, özellikle anneye ve annenin meme'si gibi kısmi-nesnelere karşı hem sevgiye hem de nefrete ilişkin ikircikli duygular beslediğini ifade etmiştir. Ona göre çocuk nesnenin özelliklerini benliğin ya da egonun içine dahil eder ve diğerine karşı duyduğu ambivalans, karmaşık bir yansıtma ve duyguları içe-atma sürecinde kendi içsel durumunda ortaya çıkabilir. Klein'ın ilk olarak 1935'te öne sürdüğü "depresif konum" kavramı, daha önce de belirtildiği gibi sütten kesilme zamanındaki yoğun ayrılık kaygısı, kayıp ve sıkıntılı duyguları içerir ve yetişkin yaşamında karşılaşılan durumlar bu depresif duyguları yeniden aktive edebilir (Lawlor, 2012:148).

Lawlor'a göre (2012:148), yetişkinlikteki depresif konumun üstesinden gelebilmek adına terapide, depresyondaki hastanın iyi nesnelerden, anne veya annenin temsilinden köken alan olumlu duygular olan güvenlik ve sevgi duygularını tanımlamak ve içe yansıtmasını sağlamak sağaltımda önemli rol oynamaktadır. Ona göre erken çocukluk dönemindeki anne-bebek ilişkisine odaklanmak, Klein'ın çalışmasında hem güçlü yönü hem de zayıf yönü olduğu için hem epey etkili hem de bebeğin olası duygularıyla annenin rolünün önemine atfettiği büyük önemden dolayı eleştirilmesine de neden olmuştur.

McWilliams'a göre (2013:286), depresyona yol açan oldukça farklı yaşam deneyimi bulunmaktadır. Bunlardan bazıları, ailenin yaşadığı zor zamanlarda çocukların ihtiyaçlarını göz ardı etmeleri veya bir şekilde ihmal etmeleri, ebeveynlerin veya bakımverenlerin yas zamanlarında inkar edici tutumlar sergileyip yas tutulmasını engelledikleri bir aile ortamı, somut ya da duygusal

kayıp veya terk durumları ve son olarak özellikle erken yaşlarda ebeveynlerden birinin yaşadığı depresyon durumu şeklinde ifade edilebilir.

d. Depresyonda kendilik

Lingiardi ve McWilliams'a göre (2017:29), depresyonda kendiliğe yönelik ortaya çıkan saldırılarda öne çıkan baskın içsel temalarda kaybetme, reddedilme veya her ikisi birden görülmektedir. Depresif tarzda bir yapılanmaya sahip bireyler, işler istendiği şekilde gitmediğinde kendine yönelik suçlayıcı, ağır özeleştirilerde bulunup kendilerine karşı cezalandırıcı olabilmektedirler. Bu mekanizma bireylerin çoğunlukla farkında olmadıkları öfke ve düşmanlık gibi duygularından köken alan saldırganlıklarının farkındalığına karşı özeleştirici veya kendini cezalandırma yollarını kullanarak karşı savunma yapar. Bibring depresyonu tanımlarken benlik saygısını meydana getiren düzeneklerin bozulmasının sebebine bakmaksızın, egoda yaşanan güçsüzlük ve çaresizliğin duygusal ifadesi şeklinde ele alır ve depresyonun melankolik ya da basit formlarının farklı içsel dinamikler aracılığıyla benlik saygısını tekrar sağlamasının aracı olduğunu ve özsaygı kaybının depresyonun merkezinde yer aldığını öne sürer (Alper, 2012; Lawlor, 2012).

Kendilik Psikolojisine göre depresyon kendiliknesnelerinin, erken çocukluk döneminde kendiliğin ihtiyaçlarından aynalama, ikizlik veya idealizasyona dair ihtiyaçlarının optimal düzeyde doyurulmaması ile ortaya çıkan bir çaresizlik olarak yorumlamaktadır (Alper, 2012:52). Kohut (1977:107), erken çocukluk döneminde kendiliğin gelişiminin ciddi bir hasara uğraması veya tahrip edilmesinin, dürtülerin kendi doğrultusunda şekillenen güçlü yapılar olarak ortaya çıkmasına sebep olduğunu ifade eder. Ona göre çocuk depresyon durumunu önlemek adına empatik olmayan ya da çocuğun ihtiyacını gidermek için çocuğun yanında olmayan kendiliknesnesinden uzaklaşır ve yoğun bir şekilde deneyimleyeceği oral, anal ve fallik duyuları tercih eder. Erken çocukluk döneminde dürtülere yapılmış olan bu yatırımın fazla olması kendilik hastalıkları olan yetişkin psikopatoloji biçimlerinin anlaşıldığı alanları oluşturur.

Kendler'a göre (2020:4) depresyonda hastanın kendilik duygusu değişir ve yoğun bir aşagılanmaya dair bilince evrilir. Bunun sonucunda kendilik duygusundan yön alan derin depresyon ve zihinsel iktidarsızlık ile işlevselliğin

yitirilmiş olması bilinci, yoksullaşma, yeterince para kazanamama ve açlıktan ölme gibi yanılsamalara yol açma potansiyeline sahiptir.

McWilliams (2013:289), depresyondaki bireylerin, özünde kötü ve tahripkar olduklarına dair bir inanca sahip olduklarını ifade eder. Depresyondaki bu bireylerin, bencillik, kibir, öfke ve şehvet gibi duygularının kötü olduğunu düşünmeleri bu durumdan üzüntü duymalarına yol açar ve onları sürekli kendilikleriyle ilgili en olumsuz durumları olası görüp aşırı bir kırılganlığa sevkedebilir.

2. Depresyon Bozuklukları

Depresyon bozuklukları Psikodinamik Tanı Klavuzu'nda (PDM-2) ve Gabbard'ın (2014:219), Psikodinamik Psikiyatri sınıflamasında Duygudurum Bozuklukları başlığı altında yer almaktadır. PDM-2'ye göre Kalıcı Depresif Bozukluk (Distimi), Majör Depresif Bozukluk, Siklotimik Bozukluk, Bipolar Bozukluklar ve Maternal Afektif Bozukluklar olarak alt başlıklar halinde sınıflandırılmıştır (Lingiardi & McWilliams 2017:154).

Süreğen Depresif Bozukluk (Distimi), DSM-II'de depresif nevroz, DSM-III ile DSM-IV'te distimik bozukluk olarak tanımlanmış ve son olarak DSM-5'te önceki tanımlardan daha kapsamlı ve daha önemli kalıcı depresif bozukluk (PDD) şeklinde tanımlanmıştır. Distimik bireyler depresif ruh hallerinde ya çok az iniş çıkışla ya da hiç dalgalanma olmayan bir seyirle bu hastalığı yaşarlar. Enerjileri düşüktür, karar vermekte zorluklar, inisiyatif alamama ve konsantrasyon bozukluğu ile umutsuzluk, suçluluk duygusu, benlik saygısında düşüklük ve kendine yönelik suçlamalarla karakterizedir (Lingiardi & McWilliams, 2017:154).

Majör Depresif Bozukluk, genellikle ergenlik ve genç erişkinlik dönemlerinde belirgin şekilde artış gösteren, semptomlarının günler ile haftalar içinde geliştiği, bir majör depresif epizod geçirenlerin yarısından fazlasının başka bir epizod daha geçirdiği bir bozukluktur. Bilişsel süreçlerden davranışsal süreçlere, bağışıklık sisteminden periferik sinir sistemine kadar beyni ve vücudu etkileyen bir rahatsızlık olarak tanımlanır ve üzüntünün aksine iş yaşamında, okul hayatında, sosyal veya ikili ilişkilerde olağan işleyişe engel olduğundan bozukluk olarak ele alınır (Lingiardi & McWilliams, 2017:155).

Siklotimik Bozukluk, ortalama yirmili yaşların başında cinsiyetler arası bir fark olmaksızın ortaya çıkabilen duygudurumdaki dalgalanmaların kalıcı ve belirgin bir şekilde teşhis edilebildiği bir bozukluktur. Bu bozuklukta kararsız bir benlik duygusu ile güçlü ya da zayıf, yetersiz veya yetkinlik arasında salınımlar yaşanabilir. Bu bozuklukta birey sosyal rollerde ve ilişkisel işlevsellikte bazı ciddi etkiler deneyimlemekle beraber yaşadığı dalgalanmanın değişken ruh halinden kaynaklandığını anladığında kafa karışıklığı azalabilmektedir (Lingiardi & McWilliams, 2017:158).

Bipolar Bozukluk, manik-depresif hastalık olarak da adlandırılır ve genellikle depresif, manik, hipomanik veya karma olarak ifade edilen dalgalı duygudurumlarını içerir. Tanı kriterleri majör depresif bozukluk ile aynı özelliklere sahip olmasına rağmen hastalarda depresif dönemlerin yaşandığı süre zarfında ajite veya atipik niteliklerin ortaya çıkma sıklığı daha fazladır ve bazı manik özellikler varlıklarını eşzamanlı olarak sergileyebilirler (Lingiardi & McWilliams, 2017:158).

Maternal Afektif Bozukluklar, hamilelik boyunca ve doğumdan sonraki süreçte deneyimlenen zorlukların anne ve bebeğin mental organizasyonunda yarattığı derin değişimlerle meydana gelen içsel durumlardaki çoğunlukla kalıcı bazen geçici süreçlerle ilgilidir. Ortaya çıkan yapıda anne bebeği ön plana alıp kendini arka plana koyarak kendi kimliğini yeniden şekillendirir. Maternal duygudurum bozuklukları şiddet sırasına göre, annelik hüznü, doğum sonrası depresyon ve lohusalık psikozu şeklinde üç durum olarak ele alınır (Lingiardi & McWilliams, 2017:160).

DSM-5'e (APA, 2013), bakıldığında ise sınıflandırmanın “depresif bozukluklar” ve “bipolar ve ilişkili bozukluklar” olarak iki farklı kategoride yapıldığı görülmektedir. Depresif (unipolar) bozuklukların ayrıca majör depresif bozukluk, süreğen depresif bozukluk (distimik bozukluğu ve kronik majör depresyonu içerir), yıkıcı duygudurumu düzenleyememe bozukluğu ve premenstrüel disforik bozukluk olmak üzere alt bölümlere ayrıldığı, Bipolar bozuklukların ise bipolar I, bipolar II ve siklotimik bozuklukları içerecek şekilde alt bölümlere ayrıldığı görülmektedir (APA, 2013; Lingiardi & McWilliams, 2017; Gabbard, 2014). Depresyon bozukluklarının DSM-5'te (APA, 2013), yer alan tanımları kriterleri şu şekildedir;

Yıkıcı Duygudurumu Düzenleyememe Bozukluğu;

- A-** Sözel, davranışsal veya ikisinin bir arada bulunmasıyla kendini gösteren içinde bulunulan veya kışkırtan duruma göre yoğunluğu ve süresi açısından büyük ölçüde orantısız, yineleyen, ağır öfke patlamaları.
- B-** Öfke patlamaları gelişim düzeyi ile tutarsızdır.
- C-** Öfke patlamaları haftada üç veya daha fazla kez ortaya çıkar.
- D-** Öfke patlamaları arasındaki duygudurum, neredeyse her gün sürekli çabuk kızma veya kızgınlık gösterme ile belirli ve başkalarınca gözlenebilir.
- E-** A-D tanı kriterleri 12 ay veya daha uzun bir süredir vardır. Bu sürede kişide A-D tanı ölçütlerinde yer alan bütün belirtilerin olmadığı ardışık üç ay ya da daha uzun süren bir süre olmamıştır.
- F-** A ve D tanı ölçütleri üç ortamdan (ev, okul, yaşlılarla birlikteyken) en az ikisinde mevcuttur ve en az birinde ağır bir biçimde kendini gösterir.
- G-** Tanı, ilk defa 6 yaşından önce veya 18 yaşından sonra konmamalıdır.
- H-** Öyküden ulaşılan bilgilere ya da yapılan gözlemlere göre, A-E tanı ölçütlerinin başlangıç yaşı 10'dan öncedir.
- İ-** Mani veya hipomani döneminin, süre dışında, belirti tanı kriterlerinin tam karşılandığı, bir günden daha uzun süren ayrı bir dönem hiç olmamıştır.
- J-** Bu davranışlar, sadece majör depresyon bozukluğu döneminde ortaya çıkmaz ve başka bir ruhsal bozuklukla, travma sonrası stres bozukluğu, ayrılık kaygısı bozukluğu, distimi ile daha iyi açıklanamaz.
- K-** Belirtiler, madde, başka bir sağlık durumu ya da nörolojiyle ilgili bir durumun fizyolojik etkilerine bağlanamaz.

Majör Depresif Bozukluk;

- A-** Aynı iki haftalık dönem süresince aşağıdaki belirtilerden beşi (ya da daha fazlası) bulunmuştur ve önceki işlevsellik düzeyinde bir

değişikliği temsil etmektedir: belirtilerden en az biri ya (1) depresif duygudurum ya da (2) ilgi kaybı ya da zevk alamamadır.

1. Depresif duygudurum, neredeyse her gün ve günün her saati vardır ve bu durum kişi ve diğerleri tarafından gözlenebilir.
2. Günün çoğunda, hemen hemen her gün tüm veya hemen hemen tüm etkinliklere karşı ilgi veya zevkte belirgin derecede azalma.
3. Diyet yapmıyorken önemli kilo kaybı veya kilo alımı veya hemen hemen her gün iştahta azalma veya artış.
4. Neredeyse her gün uykusuzluk veya aşırı uyku.
5. Neredeyse her gün psikomotor ajitasyon veya retardasyon.
6. Neredeyse her gün yorgunluk veya enerji kaybı.
7. Neredeyse her gün değersizlik veya aşırı ya da uygunsuz suçluluk.
8. Neredeyse her gün düşünme veya konsantrasyon yeteneğinde azalma ya da kararsızlık.
9. Tekrarlayan ölüm düşünceleri, belirli bir plan olmaksızın tekrarlayan intihar düşünceleri veya intihar girişimi veya intihar etmek için belirli bir plan.

B- Belirtiler klinik, toplumsal ya da işle ilgili alanlarda belirgin bir sıkıntıya ya da önemli diğer işlevsellik alanlarında bozulmaya neden olur.

C- Bu bölüm, bir maddenin fizyolojik etkilerine veya başka bir tıbbi duruma bağlanamaz.

D- Majör depresif dönemin ortaya çıkışı, şizoaffektif bozukluk, şizofreni, şizofreniform bozukluk, sanrılı bozukluk veya diğer tanımlanmış ve tanımlanmamış şizofreni spektrumu ve diğer psikotik bozukluklarla daha iyi açıklanamaz.

E- Hiçbir zaman manik dönem veya hipomani dönemi olmamıştır.

Majör Depresyon bozukluğu için, *tek ya da yineleyen dönem, ağırlık/psikoz/yatışma* gibi özelliklerin belirlenmesinin yanında diğer belirleyiciler de belirtilir; bunaltılı sıkıntı, karma özellikler gösteren, melankolik

özellikler gösteren, atipik özellikler gösteren, duygudurumla uyumlu psikoz özellikler gösteren, duygudurumla uyumlu olmayan psikoz özellikleri gösteren, katatoni ile giden, doğum zamanı (pérupartum) başlayan, mevsimsel örüntü gösteren (APA, 2013:95).

Süregiden Depresif Bozukluk (Distimi);

- A-** En az 2 yıldır, subjektif değerlendirme veya başkaları tarafından gözlenebilen, çoğu gün, günün büyük bölümünde süren depresif duygudurum.
- B-** Depresyondayken aşağıdakilerden ikisinin ya da daha fazlasının bulunması.
1. İştahsızlık veya aşırı yeme.
 2. Uykusuzluk veya aşırı uyku.
 3. Düşük enerji veya yorgunluk.
 4. Düşük benlik saygısı.
 5. Zayıf konsantrasyon veya karar vermede zorluk.
 6. Umutsuzluk duyguları.
- C-** Bozukluğun 2 yıllık dönemi boyunca, birey hiçbir zaman bir seferde 2 aydan fazla A ve B kriterlerindeki semptomlardan yoksun olmamıştır.
- D-** Majör depresif bozukluk kriterleri 2 yıl boyunca sürekli olarak mevcut olabilir.
- E-** Hiçbir zaman manik epizod veya hipomani epizodu olmamıştır ve siklotimik bozukluk için kriterler hiçbir zaman karşılanmamıştır.
- F-** Bu bozukluk, kalıcı bir şizoafektif bozukluk, şizofreni, sanrılı bozukluk veya diğer tanımlanmış veya belirtilmemiş şizofreni spektrumu ve diğer psikotik bozukluklarla daha iyi açıklanamaz.
- G-** Semptomlar, bir maddenin veya başka bir tıbbi durumun fizyolojik etkilerine bağlanamaz.
- H-** Belirtiler klinik toplumsal, işle ilgili alanlarda belirgin bir sıkıntıya ya da önemli diğer işlevsellik alanlarında bozulmaya neden olur.

Premenstrüel Disforik Bozukluk;

A- Menstrüel döngülerin çoğunda, menstrüasyonun başlangıcından önceki son hafta içinde en az beş semptom mevcut olmalı, menstrüasyonun başlangıcından sonraki birkaç gün içinde düzelmeye başlamalı ve menstrüasyon haftasında minimal hale gelmeli veya yok olmalıdır.

B- Aşağıdaki belirtilerden biri (veya daha fazlası) mevcut olmalıdır:

1. Belirgin afektif değişkenlik.
2. Belirgin sinirlilik, öfke veya artan kişilerarası çatışmalar.
3. Belirgin depresif ruh hali, umutsuzluk duyguları veya kendini küçümseme düşünceleri.
4. Belirgin kaygı, gerginlik ve/veya sinirli veya diken üstünde olma hissi.

C- Yukarıdaki B kriterindeki semptomlarla birleştirildiğinde toplam beş semptoma ulaşmak için aşağıdaki semptomlardan birinin (veya daha fazlasının) ek olarak mevcut olması gerekir.

1. Olağan aktivitelere olan ilginin azalması
2. Konsantrasyonda öznel zorluk.
3. Uyuşukluk, kolay yorulma veya belirgin enerji eksikliği.
4. İştahta belirgin değişiklik; aşırı yeme; veya belirli yiyecek istekleri.
5. Aşırı uyku veya uykusuzluk.
6. Bunalmış veya kontrolden çıkmış hissi.
7. Göğüs hassasiyeti veya şişmesi, eklem veya kas ağrısı, “şişkinlik” hissi veya kilo alımı gibi fiziksel semptomlar.

D- Semptomlar, klinik olarak belirgin bir sıkıntı ya da iş, okul, olağan sosyal faaliyetler veya başkalarıyla ilişkilerde bozulma ile ilişkilidir.

E- Bu bozukluk, yalnızca majör depresif bozukluk, panik bozukluk, distimi veya bir kişilik bozukluğu gibi başka bir bozukluğun semptomlarının alevlenmesi değildir.

F- Kriter A, en az iki semptomatik döngü sırasında ileriye dönük günlük derecelendirmelerle doğrulanmalıdır.

G- Semptomlar, bir maddenin veya başka bir tıbbi durumun fizyolojik etkilerine bağlanamaz.

C. Narsisistik Kişilik ve Depresif Kişilik

Depresyon'a dair ilk psikanalitik formülasyonlar depresyonun, narsisistik kırılabilirlik, gelişimsel travmalar ve çatışan öfkeden kaynaklandığını belirtmişlerdir (Abraham, 1911; 1924; Freud, 1917; Rado,1928). Kohut (1971; 1977), erken çocukluktaki bakımverenlerle deneyimlenen travmatik, empatik olmayan yaşantıların, narsisistik kırılabilirliğe yol açtığını ve düşük benlik saygısını telafi etmek amacıyla kendini ve başkalarını idealize etmeye yönelik başarısız narsisistik çabaların tekrarlayan hayal kırıklıklarına ve depresyona yol açtığını ifade eder. Rado (1928), depresyondaki hastalarda narsisistik yaralanma ve öfke temasını ön plana çıkarmış ve bu hastaların, kendi benlik saygılarını güçlendirmek, değerli hissetmek ve narsisistik doyumlarını sağlamak amacıyla tamamen başkalarına bağımlı olduklarını ifade etmiştir.

Busch ve arkadaşları (2016:59), depresyonun temel dinamiklerini belirlemek amacıyla yaptıkları çalışmada merkezi bir özellik olarak narsisistik kırılabilirliği ele almışlardır ve aynı zamanda bu kavramı benlik saygısı duyarlılığı şeklinde de yorumlamışlardır. Ayrıca narsistik yaralanma duygusunun, hastaları genellikle depresif durumların önemli belirleyicileri olan, reddedilme, utanç ve öfke deneyimlerine yatkın hale getirdiğini ifade etmişlerdir. Ayrıca Rado'nun (1928), formülasyonunda depresyona yatkınlık yaratan bir faktör olarak narsisistik kırılabilirlik, kişinin benlik saygısını destekleme ihtiyacını diğerleri üzerinden sağlaması yoluyla işlev görür ve diğerlerinin süperego tarafından içselleştirilen iyi yönlerinin, diğerlerinin egoda içselleştirilmiş olan kötü yönlerine saldırdığı bir dinamik süreç tasvir edilir (Busch vd. 2016:19). Narsisistik kırılabilirlik ve öfke depresyonun iki temel dinamiği olarak depresyon döngülerini tetikler. Her iki dinamikte de narsisistik kırılabilirlik ve düşük benlik saygısı, depresyona yatkınlıktaki temelleri oluşturur (Busch, 2021:61).

Jacobson (1971:93), narsisistik bozukluğu, benliğin sevgisi olarak ele alır ve klinik depresyonun yanında normal depresyon durumunda dahi üzüntüden ve ego işlevleri açısından daha ciddi bir durum olarak tanımlar. Fenichel (2005:356), benlik saygısını diğerleri üzerinden sürdürmeye çalışan veya bunu yaparken yoğun suçluluk duygularıyla hareket eden bir kişinin dışarıdaki diğerlerine ihtiyaç duymaya devam edeceğini ifade eder. Bu tipteki narsisistik ihtiyaçların karşılanmaması ise kişinin özsaygısının tehlikeli boyutlarda azalmasına ve bu durumdan kaçınmak için her yolu denemeye hazır halde bulunmasına yol açar.

Narsisistik kişilik özelliklerine sahip bireylerle depresif kişilik özelliklerine sahip bireylerin duygulanım, savunmalar, nesne ilişkileri ve kendilik alanlarına bakıldığında, birbirleri ile ilişkili ya da birbirlerinden farklı kimi özellikler taşıdığı görülmektedir. McWilliams (2013:302), bu iki örgütlenmede birbirinden farklılaşan içsel deneyimlerden bahseder ve narsisistik kişilik özelliklerine sahip bireylerde bu içsel deneyimler, boşluk, anlamsızlık, utanç ve varoluşsal ümitsizlik iken depresif özelliklere sahip bireylerde ise kendinden nefret etme, suçluluk ve tahripkarlık gibi deneyimlerdir. Ayrıca narsisistik deneyimler sonucu depresyon yaşayan kişilerde kendiliknesnesi aktarımları görülürken depresif kişilerin nesne aktarımı deneyimlediği görülmektedir. Başka bir deyişle narsisistik depresif kişi açık bir şekilde kendiliğe dair bir eksiklik yaşarken melankolik tipte depresyon yaşayan kişi ise bir kendiliği olduğunun farkındadır fakat onun kötü ve değiştiremez olduğuna dair bir inanca sahiptir. Metaforik bir çerveden bakıldığında narsisistik hastalar patolojik bir şekilde boş kişiler olarak tanımlanırken depresif hastalar patolojik bir şekilde düşmanca duygularla içe-atılmış nesnelerle dolu kişiler olarak ele alınabilir (McWilliams, 2013:226-302).

Anastasopoulos ise (2007:348), suçluluktan köken alan depresyondaki narsisistik unsurlar ile utanç tarafından yönetilen daha ağır narsisistik depresyon arasındaki farkı vurgular ve narsisistik depresyon kavramını öne sürer.

III. YÖNTEM

A. Araştırmanın Modeli

Araştırmada nicel araştırma yöntemlerinden ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. Bu yöntemde bazı ilişki türü ya da türlerinin ne dereceye kadar var olduğunu bulmaya çalışır. Değişkenler arası ilişkileri anlamaya yönelik keşfedici korelasyonel araştırma ya da bir veya daha çok bağımsız değişkene bağlı olarak bağımlı değişkendeki değişimleri açıklamaya yönelik yordayıcı korelasyonel araştırmalar olmak üzere iki türü vardır (Büyüköztürk vd., 2013). Tespit edilen ilişki gerçek anlamda bir neden sonuç ilişkisine dayanmasa da bu doğrultuda yorumlama yapma imkânı sağlar.

B. Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini 18 ile 65 yaş aralığındaki yetişkin bireyler oluşturmaktadır. Araştırmada örneklem grubunu ise 18-65 yaş aralığında “basit seçkisiz örnekleme” yöntemiyle seçilmiş 235 yetişkin birey oluşturmaktadır. Basit seçkisiz örnekleme yöntemi her bir örnekleme birimine eşit seçilme olasılığı vererek seçilen birimlerin örnekleme alındığı ve temsil edici örneklemin seçiminin diğer yöntemlerle kıyaslandığında çok daha güçlü olduğu öne sürülen bir örnekleme yöntemidir (Büyüköztürk vd. 2013:85).

Çalışmada katılımcıların bazı demografik özellikleri şöyle sıralanabilir: cinsiyetlerine göre katılımcıların %49.8 ile 117’si kadın ve %50.2 ile 118’i erkektir. Yaşlarına göre katılımcıların %13.2 oranla 31’i 18-25 yaş aralığında, %62.1 oranla 146’sı 25-40 yaş aralığında, %24.7 oranla 58’i ise 40-65 yaş aralığında yer almaktadır. Çalışma durumlarına göre katılımcıların %78.7 oranla 185’i çalışmakta, %21.3 oranla 50’si çalışmamaktadır. Katılımcıların %57.9 oranla 136’sının romantik ilişkisi bulunmakta, %42.1 oranla 99’unun romantik ilişkisi bulunmamaktadır. Eğitim durumlarına göre katılımcıların %7.2 oranla

17'si lise mezunu, %73.2 oranla 172'si üniversite mezunu, %19.6 oranla 46'sı yüksek lisans ve üzeri eğitim seviyesindedir.

C. Veri Toplama Araçları

Araştırmada veri toplamak amacıyla, araştırmacı tarafından geliştirilen Sosyo-Demografik Veri Formu, Atay (2009), tarafından Türkçe standardizasyonu yapılmış olan Narsistik Kişilik Envanteri -16 (NKE-16), Şengül ve ark. (2015), tarafından Türkçe standardizasyonu yapılmış Kırılğan Narsisizm Ölçeği (KNÖ), Hisli (1988), tarafından Türkçe standardizasyonu yapılmış olan Beck Depresyon Envanteri kullanılmıştır.

1. Sosyo-Demografik Veri Formu

Araştırmada katılımcılara dair, yaş, eğitim, cinsiyet, çalışma durumları vb. sosyo-demografik verilere ulaşmak amacıyla araştırmacı tarafından hazırlanan Sosyo-Demografik Veri Formu 13 maddelik bir form şeklinde uygulanmıştır.

2. Narsisistik Kişilik Envanteri

Narsisistik Kişilik Envanteri (Narcissistic Personality Inventory), Narsisistik Kişilik Bozukluğunun, Amerikan Psikiyatri Birliği tarafından DSM-3'e yeni bir kategori olarak dahil edilmesiyle birlikte narsisizm ölçümlenmesi amacıyla Raskin ve Hall (1979), tarafından geliştirilmiştir. Bu amaçla ilk etapta DSM-3'te yer alan Narsisistik Kişilik Bozukluğu tanı kriterlerini örnekleyen 223 madde seçilmiş ve iç tutarlılık analizleri yapılarak 54 maddeye indirilmiş ve kullanıma sunulmuştur. Geçerlilik ve güvenilirliği birden fazla çalışmada sınanmış olan ölçek pek çok çalışmada kullanılmaya başlanmış ve Emmons'un, 1984 ve 1987, yıllarında yaptığı çalışmalarla ölçek için faktör analizi uygulamaları Raskin ve Terry'nin ölçeğin alt boyutlarıyla ilgili çalışmalar yapmasında rol oynamıştır (Atay, 2009:187).

Raskin ve Terry'nin (1988:893), yaptıkları faktör analizleri ve madde analizleri sonucunda ölçeğin 40 maddelik ve 7 alt boyutlu (faktörlü) formu geliştirilmiştir. Kızıltan (2000), ölçeğin 40 itemlik bu formunun Türkçe güvenilirlik ve geçerlilik çalışmasını yüksek lisans tezi kapsamında gerçekleştirmiş ve ölçeğin 34 maddelik ve 7 faktörlü formun 0.84 alfa değeri ile Türkçe

formunun dil eşdeğerliliğine sahip geçerli ve güvenilir bir ölçek olduğunu ifade etmiştir. Ames ve arkadaşları (2006), Narsisistik Kişilik Envanterinin 16 maddelik bir formunu geliştirdiler ve NKE-16 (NPI-16)'nın, daha uzun bir ölçeğin kullanılmasının pratik olmayacağı durumlarda bu yapıyı yakalamak için geçerli bir yol olduğunu öne sürdüler. Ölçeğin bu çalışmada kullanılan formu Ames ve arkadaşlarının (2006) geliştirmiş olduğu ve Atay (2009) tarafından Türkçe dil eşdeğerliliği, geçerlik ve güvenirlik araştırması yapılan NPI-16'dır (NKE-16). Bu ölçek, teşhircilik, üstünlük, otorite, hak iddia etme, sömürücülük ve kendine yeterlilik olmak üzere 6 faktörden oluşur ve 0.62 Cronbach's Alpha Değerine sahiptir.

3. Kırılğan Narsisizm Ölçeği

Kırılğan Narsisizm Ölçeği, Narsisistik Kişilik Envanteri tarafından iyi ölçülemeyen narsisistik eğilimleri, örtük/kırılğan narsisizmi, ölçümleyebilmek adına Hendin ve Cheek tarafından daha kısa bir ölçek oluşturmak için Murray'in (1938) ölçeğinin MMPI bazlı bir uyarlamasını oluşturmak amacıyla geliştirilmiştir (Hendin & Cheek, 1997:590). Geliştirilen ölçeğin orijinal hali 10 maddeden oluşmakta ve 5'li likert tipi ölçümlemeye dayanmaktadır (Hendin & Cheek, 1997:593).

Ölçeğin bu çalışmada kullanılan formunun Türkçe dil eşdeğerlilik, geçerlilik ve güvenirlik çalışmasını Şengül ve arkadaşları 2015 yılında 300 üniversite öğrencisi ile gerçekleştirmiş ve öngörülerini doğrultusunda, ölçeğin sekiz maddelik Türkçe versiyonunun güvenirlik ve geçerliliğinin yeterli olduğunu ortaya koymuştur. Buna ek olarak ölçeğin bu formunun, aşırı duyarlı narsisizmi (kırılğan narsisizmi) büyüklenmeci narsisizmden ayırmak için yararlı olabilecek kişilik özelliklerinin varlığını göstermede kullanılabileceğini ifade etmişlerdir (Şengül vd. 2015). Araştırmada kullanılan ölçek özbildirime dayalı ve 5'li Likert (1=Hiç tanımlamıyor/Doğru değil/Kesinlikle katılmıyorum ile 5=Oldukça tanımlıyor /Doğru/ Kesinlikle katılıyorum) tipi değerlendirmeye sahiptir. Çalışma kırılğan narsisizmi ölçümleyen tek faktörden oluşmaktadır (Şengül vd. 2015).

4. Beck Depresyon Envanteri

Beck ve arkadaşları (1961), araştırma ve terapi amaçları açısından tutarlı ve yeterli teşhisler elde etmenin zorluklarına değinir ve depresyonun psikanalitik

formülasyonlarını test etmeyi amaçlayan bir ölçek geliştirme ihtiyacından bahsetmektedir. Önceki ölçeklerin eski psikiyatrik terminolojiye dayanması dolayısıyla, depresyonun yoğunluğunun nicel bir değerlendirmesini sağlamak için Beck Depresyon Envanterini geliştirmişlerdir. Bu amaçla ölçek bir görüşmeci tarafından rastgele seçilen 226 klinik ve hastanede yatan psikiyatri hastasına uygulanmıştır. Ölçek 21 semptom ve tutum kategorisinden oluşmakta ve her kategori, depresyonun belirli bir davranışsal tezahürünü tanımlayan 0 ile 3 arasında değişen bir skalada puanlanır (Beck vd., 1961:21).

Beck Depresyon Envanteri'nin bu çalışmada kullanılan formunun Türkçe dil eşdeğerlilik, geçerlilik ve güvenilirlik çalışması Hisli (1989), tarafından 1988 yılında gerçekleştirilmiş ve Pearson korelasyon katsayısı $r=0.63$ olarak önceki çalışmalarla uyumlu bulunmuştur. Ölçeğin Türkçe formunda, orijinalindeki 21 semptom ve tutum kategorisi yer almakta ve her kategori 0 ile 3 puan arasında değişip depresyonun ciddiyetine göre puan almaktadır. Ölçekte ölçülebilen en düşük puan değeri 0, en yüksek puan değeri 63'tür. Ölçeğin amacı depresyonun derecesini objektif olarak sayılara dökmektir (Hisli, 1988:119).

D. Araştırmanın İşlem Yolu ve Veri Analizi

Verilerin toplanması aşamasında basit seçkisiz yöntem (Büyüköztürk vd., 2013) kullanılarak belirlenen katılımcılara bilişim araçlarıyla online formlar ulaştırılarak veriler elde edilmiştir. Katılımcılar onam formu ile bilgilendirilmiş ve gönüllülük ilkesi esas alınmıştır. Veri toplama işlemi 2021 Şubat ayı içerisinde gerçekleştirilmiştir.

Araştırmada veri analizi SPSS 25 programı kullanılarak yapılmıştır. Analizin ilk aşaması olan normallik testi uygulanmış ve basıklığa ve çarpıklığa ilişkin değerlerin farklı aralıklarda değerlendirildiği görülmekle birlikte ± 3 aralığındaki değerlerin normal dağılımın bir göstergesi olduğu söylenebilir (Kalaycı, 2009).

Çizelge 1. Beck Depresyon Envanteri, Kırılgan Narsisizm Ölçeği, Narsistik Kişilik Envanteri Çarpıklık ve Basıklık Değerleri

	Çarpıklık	Basıklık
Beck Depresyon Envanteri	0.992	0.907
Kırılgan Narsisizm Ölçeği	0.021	0.003
Narsistik Kişilik Envanteri	0.820	0.583
Otorite	0.765	-0.700
Sömürücülük	0.744	-0.207
Teşhircilik	0.819	-0.522
Üstünlük	0.967	0.031
Kendine Yeterlik	0.636	-0.430
Hak İddia Etme	1.877	2.417

Normal dağılıma karar verildikten sonraki adımda parametrik analizlerin kullanılmasına karar verilmiştir. Normallik analizinden hemen sonra araştırmadaki demografik değişkenlere ilişkin tanımlayıcı istatistikler hesaplanmıştır. Pearson Korelasyon Analizi ile Beck Depresyon Envanteri, Kırılgan Narsisizm Ölçeği, Narsistik Kişilik Envanteri değişkenleri arasındaki ilişkiler araştırılmıştır. Beck Depresyon Envanteri, Kırılgan Narsisizm Ölçeği, Narsistik Kişilik Envanteri demografik değişkenlere göre farklılık gösterip göstermediğini değerlendirmek için bağımsız örneklem için T Testi, Tek Yönlü Varyans Analizi (One-way ANOVA) uygulanmıştır. Bağımsız değişken veya değişkenlerin bağımlı değişkeni yordamasını analiz etmek için Basit Doğrusal Regresyon analizi yapılmış ve yöntem olarak Stepwise yöntemi tercih edilmiştir.

Çizelge 2. Korelasyon Katsayısına İlişkin Sayısal Sınırlar

Korelasyon Katsayısı	Değerlendirme
0.00 – 0.30	Düşük düzeyde ilişki
0.31 – 0.70	Orta düzeyde ilişki
0.71 – 1.00	Yüksek düzeyde ilişki

Büyüköztürk, Ş. (2011). Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı: İstatistik, araştırma deseni, SPSS uygulamaları ve yorum (14. Baskı). Ankara: Pegem Akademi

Tablo 2’de verilen sınırlara göre korelasyona ait bulgular mutlak değer olarak 0.00 ile 0.30 değer aralığında düşük düzeyde ilişki, 0.31 ile 0.70 değer aralığında orta düzeyde ilişki, 0.71 ile 1.00 değer aralığında ise yüksek düzeyde ilişkiden bahsedilir.

IV. BULGULAR

Araştırmanın bu bölümünde veri toplama araçları ile elde edilen verilerin işlenmesi ile ortaya çıkan bulgular yer almaktadır.

A. Katılımcıların Sosyo-Demografik Verilerine Ait Betimsel İstatistikler

Araştırmada katılımcılardan bilgi toplamak amacıyla uygulanan Sosyo-Demografik Veri Formu ile elde edilen verilere ait betimsel istatistiksel Tablo 3'te verilmiştir.

Çizelge 3. Katılımcıların Sosyo-Demografik Verilerine Ait Betimsel İstatistikler

		n	%
Yaşınız	18-25	31	13.2
	25-40	146	62.1
	40-65	58	24.7
	Toplam	235	100.0
Cinsiyetiniz	Kadın	117	49.8
	Erkek	118	50.2
	Toplam	235	100.0
Eğitim Düzeyi	Lise Mezunu	17	7.2
	Üniversite	172	73.2
	Yüksek Lisans ve üzeri	46	19.6
	Toplam	235	100.0
Çalışma Durumunuz	Çalışıyor	185	78.7
	Çalışmıyor	50	21.3
	Toplam	235	100.0
Gelir Düzeyiniz	Düşük	44	18.7
	Orta	185	78.7
	Yüksek	6	2.6
	Toplam	235	100.0
Romantik İlişki	Var	136	57.9
	Yok	99	42.1
	Toplam	235	100.0
Covid-19 Tanısı	Evet	22	9.4
	Hayır	213	90.6
	Toplam	235	100.0

Çizelge 4. (devamı) Katılımcıların Sosyo-Demografik Verilerine Ait Betimsel İstatistikler

		n	%
Ailede Covid-19 Tanısı	Evet	75	31.9
	Hayır	160	68.1
	Toplam	235	100.0
Madde Kullanımı	Hayır	121	51.5
	Sigara	71	30.2
	Alkol	43	18.3
	Toplam	235	100.0
Sürekli Kullandığınız Psikiyatrik İlaç	Evet	7	3.0
	Hayır	228	97.0
	Toplam	235	100.0
Psikiyatrik Tanı	Evet	20	8.5
	Hayır	215	91.5
	Toplam	235	100.0
Evet ise	Psikiyatrik Tanısı Yok	215	91.5
	Depresyon	13	5.5
	OKB	1	0.4
	Panik atak	1	0.4
	TSSB	1	0.4
	Yaygın Anksiyete Bozukluğu	3	1.3
	Tanı Belirtilmemiş	1	0.4
	Toplam	235	100.0

Tablo 3' teki betimsel istatistikler doğrultusunda;

Yaş değişkenine göre dağılıma bakıldığında katılımcıların %13.2'si 18-25 yaşları arasında, %62.1'i 25-40 yaşları arasında ve %24.7'si 40-65 yaşları arasında yer almaktadır.

Cinsiyet değişkenine göre dağılıma bakıldığında katılımcıların %49.8'i kadın, %50.2'si erkeklerden oluşmaktadır.

Eğitim durumu değişkenine göre dağılıma bakıldığında katılımcıların %7.2'si lise mezunudur, %73.2'si üniversite mezunudur, %19.6'sı yüksek lisans ve üzeri eğitim almıştır.

Çalışma durumu değişkenine göre dağılıma bakıldığında katılımcıların %78.7'si çalışmakta, %21.3'ü çalışmamaktadır.

Gelir düzeylerini tanımlama değişkenine göre dağılıma bakıldığında katılımcıların %18.7'si gelir düzeyini düşük, %78.7'sinin gelir düzeyini orta, %2.6'sının gelir düzeyini yüksek olarak tanımlamaktadır.

Romantik ilişki değişkenine göre dağılıma bakıldığında katılımcıların %57.9'unun romantik ilişkisinin olduğu, %42.1'inin olmadığı görülmektedir.

Covid-19 tanısı alma değişkenine göre dağılıma bakıldığında katılımcıların %9.4'ünün Covid-19 tanısı aldığı, %90.6'sının tanı almadığı görülmektedir.

Ailesinde Covid-19 tanısı alma değişkenine göre dağılıma bakıldığında katılımcıların %31.9'unun ailesinde Covid-19 tanısı olduğu, %68.1'inde olmadığı görülmektedir.

Madde kullanımı değişkenine göre dağılıma bakıldığında katılımcıların %51.5'i madde kullanmadığını, %30.2'si sigara, %18.3'ü alkol kullandığını belirtmiştir.

Psikiyatrik ilaç kullanımına göre dağılıma bakıldığında katılımcıların %3'ü sürekli kullandığı psikiyatrik ilacı olduğunu, %97'si olmadığını belirtmiştir.

Psikiyatrik tanı değişkenine göre dağılıma bakıldığında katılımcıların %8.5'inin psikiyatrik tanısı olduğu, %91.5'inin olmadığı ve psikiyatrik tanısı olanların %5.5'inin depresyon, %0.4'ünün OKB, %0.4'ünün panik atak, %0.4'ünün TSSB, %1.3'ünün yaygın anksiyete bozukluğu tanısı olduğu ve %0.4'ünün tanı belirtmediği görülmektedir.

B. Narsistik Kişilik Envanteri, Kırılgan Narsisizm Ölçeği ve Beck Depresyon Envanteri'ne Ait Betimsel İstatistikler

Narsistik Kişilik Envanteri, Kırılgan Narsisizm Ölçeği ve Beck Depresyon Envanterine ait puan ortalamaları, minimum ve maksimum değerler ile standart sapmaya ait değerler Tablo 4'te verilmiştir.

Çizelge 4. Beck Depresyon Envanteri, Kırılgan Narsisizm Ölçeği, Narsistik Kişilik Envanterine İlişkin Betimleyici İstatistikler

	n	Min	Maks	$\bar{X}$	Ss.
Beck Depresyon Envanteri	235	0	42	12.40	8.55
Kırılgan Narsisizm Ölçeği	235	10	38	22.52	4.68
Narsistik Kişilik Envanteri	235	0	14	4.14	2.82
Otorite	235	0	2	0.60	0.72
Sömürücülük	235	0	3	0.88	0.88
Teşhircilik	235	0	3	0.83	0.97
Üstünlük	235	0	3	0.77	0.90
Kendine Yeterlik	235	0	3	0.77	0.78
Hak İddia Etme	235	0	2	0.29	0.58

Tablo 4'teki betimsel istatistikler doğrultusunda;

Katılımcıların Beck Depresyon Envanteri'ne ait puan ortalamalarının ($\bar{X}=12.40$), standart sapma değerinin ($SS=8.55$), ölçek minimum puanının (0), maksimum puanının ise (42) olduğu görülmektedir.

Katılımcıların Kırılğan Narsisizm Ölçeği'ne ait puan ortalaması ($\bar{X}=22.52$) standart sapma değerinin ($SS=4.68$), ölçek minimum puanının (10), maksimum puanının ise (38) olduğu görülmektedir.

Katılımcıların Narsistik Kişilik Envanteri'ne ait genel ölçek puan ortalaması ($\bar{X}=4.14$) standart sapma değerinin ($SS=2.82$), minimum puanının (0), maksimum puanının ise (14) olduğu görülmektedir. Narsistik Kişilik Envanteri alt ölçeklerine ait ortalama ve standart sapma değerlerine bakıldığında; Otorite alt ölçek ortalaması ($\bar{X}=0.60$, $SS=0.72$), Sömürücülük alt ölçek ortalaması ($\bar{X}=0.88$, $SS=0.88$), Teşhircilik alt ölçek ortalaması ($\bar{X}=0.83$, $SS=0.97$), Üstünlük alt ölçek ortalaması ($\bar{X}=0.77$, $SS=0.90$), Kendine Yeterlik alt ölçek ortalaması ($\bar{X}=0.77$, $SS=0.78$), Hak İddia Etme alt ölçek ortalaması ($\bar{X}=0.29$, $SS=0.58$) olduğu görülmektedir.

Katılımcıların depresyon düzeylerine göre dağılımına ait veriler Tablo 5'te verilmiştir.

Çizelge 5. Katılımcıların Depresyon Düzeylerine Göre Dağılımı

		n	%
Depresyon Düzeyi	Minimal Depresyon	102	43.4
	Hafif Depresyon	75	31.9
	Orta Depresyon	47	20.0
	Şiddetli Depresyon	11	4.7
	Toplam	235	100.0

Tablo 5'e göre katılımcıların, depresyon düzeylerinin %43.4'ünde minimal depresyon, %31.9'unda hafif depresyon, %20'sinde orta depresyon, %4.7'sinde şiddetli olduğu görülmektedir.

C. Beck Depresyon Envanteri, Kırılğan Narsisizm Ölçeği ve Narsistik Kişilik Envanteri Arasındaki İlişkinin İncelenmesine Ait Bulgular

Araştırmanın bu bölümünde Beck Depresyon Envanteri, Kırılğan Narsisizm Ölçeği ve Narsistik Kişilik Envanterleri arasındaki ilişkiye dair veriler

sunulmuştur. Ölçekler arasında Pearson Korelasyon Testi ile elde edilen, ilişkiyi gösteren bulgular Tablo 6’da verilmiştir.

Çizelge 6. Beck Depresyon Envanteri, Kırılğan Narsisizm Ölçeği, Narsistik Kişilik Envanteri Arasındaki İlişkinin İncelenmesine Ait Bulgular

	1	2	3	4	5	6	7	8	9
Beck Depresyon Envanteri	1								
Kırılğan Narsisizm Ölçeği	.253**	1							
Narsistik Kişilik Envanteri	0.040	.289**	1						
Otorite	0.110	.208**	.668**	1					
Sömürücülük	-	.160*	.630**	.329**	1				
	0.021								
Teşhircilik	0.073	.183**	.700**	.450**	.262**	1			
Üstünlük	-	0.128	.661**	.248**	.300**	.377**	1		
	0.079								
Kendine Yeterlik	-	0.121	.471**	.166*	.203**	0.074	.211**	1	
	.190**								
Hak İddia Etme	.347**	.240**	.247**	.146*	-	0.086	-	-	1
					0.039		0.019	0.025	

** $p<0.01$, * $p<0.05$ Kullanılan test: Pearson Korelasyon Testi

Tablo 6’daki Pearson Korelasyon Testi ile elde edilen bulguları incelediğimizde, Beck Depresyon Envanteri ile Kırılğan Narsisizm Ölçeği ($r=.253$, $p<0.01$) puanları arasında zayıf seviyede ve pozitif ilişki olduğu görülmektedir. Ayrıca Beck Depresyon Envanteri ile NKE alt ölçeklerinden Kendine Yeterlilik ($r=-.190$, $p<0.01$) puanları arasında zayıf seviyede ve negatif ilişki, Beck Depresyon Envanteri ile NKE alt ölçeklerinden Hak İddia Etme ($r=.347$, $p<0.01$) puanları arasında orta seviyede ve pozitif ilişki tespit edilmiştir. Beck Depresyon Envanteri ile Narsistik Kişilik Envanteri puanları arasında ise anlamlı bir ilişkiye rastlanmamıştır.

Kırılğan Narsisizm Ölçeği ile Narsistik Kişilik Envanteri ($r=.289$, $p<0.01$) puanları arasında ise zayıf seviyede ve pozitif ilişkinin olduğu görülmektedir. Kırılğan Narsisizm Ölçeği ile NKE alt ölçeklerinden Otorite ($r=.208$, $p<0.01$) puanları arasında zayıf seviyede ve pozitif ilişki, Kırılğan Narsisizm Ölçeği ile NKE alt ölçeklerinden Sömürücülük ($r=.160$, $p<0.01$) puanları arasında zayıf seviyede ve pozitif ilişki, Kırılğan Narsisizm Ölçeği ile NKE alt ölçeklerinden Teşhircilik ($r=.183$, $p<0.01$) puanları arasında zayıf seviyede ve pozitif ilişki, Kırılğan Narsisizm Ölçeği ile NKE alt ölçeklerinden Hak İddia Etme ($r=.240$, $p<0.01$) puanları arasında zayıf seviyede ve pozitif ilişki olduğu görülmektedir.

D. Kırılğan Narsisizm Ölçeğinin Beck Depresyon Envanterini Yordamasına İlişkin Bulgular

Araştırmanın bu bölümünde Kırılğan Narsisizm Ölçeğinin Beck Depresyon Envanterini yordamasına ilişkin bulgular yer almaktadır. Bu amaçla Basit Doğrusal Regresyon analizi ile elde edilen yordamaya dair bulgular Tablo 7’de verilmiştir.

Çizelge 7. Kırılğan Narsisizm Ölçeğinin Beck Depresyon Envanterini Yordamasına İlişkin Bulgular

	<i>B</i>	<i>SH</i>	<i>β</i>	<i>t</i>	<i>p</i>
(Sabit)	2.00	2.66		0.75	0.452
Kırılğan Narsisizm Ölçeği	0.46	0.12	0.25	3.99	0.000*
<i>R</i> =.25 <i>R</i> ² =.06 <i>F</i> =12.07 <i>p</i> =0.000					

**p*<0.05 Kullanılan test: Basit Doğrusal Regresyon Analizi

Araştırmada regresyon modeli kurulurken tercih edilen yöntem olarak Stepwise yöntemi seçilmiştir. Bu yöntemin özelliği, model kurulurken regresyon modelinde yordayıcılığı olmayan alt ölçeklerin elenmesi ve en uygun regresyon modelinin elde edilmesidir. Bulgulara ilişkin tablo incelendiğinde, kırılğan narsisizm bağımsız değişkeninin depresyon bağımlı değişkenini yordadığı görülmektedir (*R*=.25, *R*²=.06, *p*<0.05). Modelde yer alan kırılğan narsisizm bağımsız değişkeninin depresyon bağımlı değişkenindeki toplam varyansın %6’sını açıkladığı görülmektedir. Kırılğan narsisizm bağımsız değişkeninin etkisinin pozitif yönde olduğu gözlemlenmiştir.

E. Kırılğan Narsisizm Ölçeğinin Narsistik Kişilik Envanterini Yordamasına İlişkin Bulgular

Araştırmanın bu bölümünde Kırılğan Narsisizm Ölçeğinin, Narsistik Kişilik Envanterini yordamasına ilişkin bulgular yer almaktadır. Bu amaçla Basit Doğrusal Regresyon analizi ile elde edilen yordamaya dair bulgular Tablo 8’de verilmiştir.

Çizelge 8. Kırılğan Narsisizm Ölçeğinin Narsistik Kişilik Envanterini Yordamasına İlişkin Bulgular

	<i>B</i>	<i>SH</i>	β	<i>t</i>	<i>p</i>
(Sabit)	0.23	0.87		0.26	0.795
Kırılğan Narsisizm Ölçeği	0.17	0.04	0.29	4.62	0.000*
<i>R</i> =.29 <i>R</i> ² =.08 <i>F</i> =21.31 <i>p</i> =0.000					

**p*<0.05 Kullanılan test: Basit Doğrusal Regresyon Analizi

Araştırmada regresyon modeli kurulurken tercih edilen yöntem olarak Stepwise seçilmiştir. Bu yöntemin özelliği, model kurulurken regresyon modelinde yordayıcılığı olmayan alt ölçeklerin elenmesi ve en uygun regresyon modelinin elde edilmesidir. Bulgulara ilişkin tablo incelendiğinde, kırılğan narsisizm bağımsız değişkeninin narsistik kişilik bağımlı değişkenini yordadığı görülmektedir (*R*=.29, *R*²=.08, *p*<0.05). Modelde yer alan kırılğan narsisizm bağımsız değişkeninin büyülenmeci narsistik kişilik bağımlı değişkenindeki toplam varyansın %8'ini açıkladığı görülmektedir. Kırılğan narsisizm bağımsız değişkeninin etkisinin pozitif yönde olduğu gözlemlenmiştir.

F. Sosyo-Demografik Değişkenlere Göre Beck Depresyon Envanteri, Kırılğan Narsisizm Ölçeği ile Narsistik Kişilik Envanteri ve Alt Boyutlarının Puanlarının Karşılaştırılmasına Ait Bulgular

Araştırmanın bu bölümünde veri toplamak amacıyla kullanılan ölçeklerin sosyo-demografik verilerle karşılaştırılmasına ait bulgular yer almaktadır. Bu amaçla cinsiyet değişkenine ait puanlar Tablo 9'da, gelir durumu değişkenine ait puanlar Tablo 10'da, çalışma durumu değişkenine ait puanlar Tablo 11'de, romantik ilişki değişkenine ait puanlar Tablo 12'de, Covid-19 tanısı değişkenine ait puanlar Tablo 13'te, ailede Covid-19 tanısı değişkenine ait puanlar Tablo 14'te, sürekli kullanılan psikiyatrik ilaç değişkenine ait puanlar Tablo 15'te, psikiyatri tanı değişkenine ait puanlar Tablo 16'da, yaş değişkenine ait puanlar Tablo 17'de, eğitim durumu değişkenine ait puanlar Tablo 18'de, madde kullanımı değişkenine ait puanlar Tablo 19'da verilmiştir.

Buna göre;

Çizelge 9. Cinsiyet Değişkenine Göre Beck Depresyon Envanteri, Kırılgan Narsisizm Ölçeği, Narsistik Kişilik Envanteri Puanlarının Karşılaştırılması

		n	$\bar{X}$	Ss.	t	Sd.	p
Beck Depresyon Envanteri	Kadın	117	13.17	8.87	1.39	233	0.167
	Erkek	118	11.63	8.18			
Kırılgan Narsisizm Ölçeği	Kadın	117	21.74	4.26	-2.60	233	0.010*
	Erkek	118	23.31	4.96			
Narsistik Kişilik Envanteri	Kadın	117	4.15	2.69	0.05	233	0.960
	Erkek	118	4.14	2.95			
Otorite	Kadın	117	0.58	0.71	-0.40	233	0.690
	Erkek	118	0.62	0.73			
Sömürücülük	Kadın	117	0.85	0.84	-0.53	233	0.597
	Erkek	118	0.91	0.92			
Teşhircilik	Kadın	117	0.98	1.01	2.36	233	0.019*
	Erkek	118	0.69	0.91			
Üstünlük	Kadın	117	0.76	0.92	-0.16	233	0.872
	Erkek	118	0.78	0.89			
Kendine Yeterlik	Kadın	117	0.69	0.72	-1.61	233	0.109
	Erkek	118	0.86	0.83			
Hak İddia Etme	Kadın	117	0.29	0.59	0.03	233	0.974
	Erkek	118	0.29	0.57			

* $p < 0.05$ Kullanılan Test: Bağımsız Örneklem T-Testi

Tablo 9’da yer alan bulgular incelendiğinde, Beck Depresyon Envanteri, Narsistik Kişilik Envanteri, Otorite, Sömürücülük, Üstünlük, Kendine Yeterlik, Hak İddia Etme alt boyutlarının cinsiyet değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılık göstermediği görülmüştür ($p > 0.05$).

Kırılgan Narsisizm Ölçeğinden ($t(233) = -2.60$, $p < 0.05$) alınan puanlar cinsiyet değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılık göstermektedir. Bulgular tablosunda ortalamalar incelendiğinde erkeklerin, kadınlara göre daha yüksek puan aldığı görülmektedir.

Teşhircilik Alt Boyutundan ($t(233) = 2.36$, $p < 0.05$) alınan puanlar cinsiyet değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılık göstermektedir. Bulgular tablosunda ortalamalar incelendiğinde kadınların, erkeklere göre daha yüksek puan aldığı görülmektedir.

Çizelge 10. Gelir Durumu Değişkenine Göre Beck Depresyon Envanteri, Kırılgan Narsisizm Ölçeği, Narsistik Kişilik Envanteri Puanlarının Karşılaştırılması

		n	$\bar{X}$	Ss.	t	Sd.	p
Beck Depresyon Envanteri	Düşük	44	17.02	10.49	4.12	233	0.000
	Orta ve Üstü	191	11.33	7.68			
Kırılgan Narsisizm Ölçeği	Düşük	44	23.02	4.69	0.78	233	0.434
	Orta ve Üstü	191	22.41	4.69			
Narsistik Kişilik Envanteri	Düşük	44	4.20	3.09	0.16	233	0.876
	Orta ve Üstü	191	4.13	2.76			

Çizelge 10. Gelir Durumu Değişkenine Göre Beck Depresyon Envanteri, Kırılğan Narsisizm Ölçeği, Narsistik Kişilik Envanteri Puanlarının Karşılaştırılması

		n	$\bar{X}$	Ss.	t	Sd.	p
Otorite	Düşük	44	0.57	0.70	-0.33	233	0.745
	Orta ve Üstü	191	0.61	0.72			
Sömürücülük	Düşük	44	0.73	0.73	-1.26	233	0.210
	Orta ve Üstü	191	0.91	0.90			
Teşhircilik	Düşük	44	0.93	1.07	0.74	233	0.460
	Orta ve Üstü	191	0.81	0.95			
Üstünlük	Düşük	44	0.86	0.98	0.76	233	0.446
	Orta ve Üstü	191	0.75	0.88			
Kendine Yeterlik	Düşük	44	0.75	0.84	-0.23	233	0.818
	Orta ve Üstü	191	0.78	0.77			
Hak İddia Etme	Düşük	44	0.36	0.61	0.94	233	0.346
	Orta ve Üstü	191	0.27	0.57			

* $p < 0.05$ Kullanılan Test: Bağımsız Örneklem T-Testi

Tablo 10’da yer alan bulgular incelendiğinde, Kırılğan Narsisizm Ölçeği, Narsistik Kişilik Envanteri, Otorite, Sömürücülük, Teşhircilik, Üstünlük, Kendine Yeterlik, Hak İddia Etme alt boyutlarının gelir durumu değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılık göstermediği görülmüştür ($p > 0.05$).

Beck Depresyon Envanterinden ($t(233)=4.12$, $p < 0.05$) alınan puanlar ise gelir durumu değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılık göstermektedir. Bulgular tablosunda ortalamalar incelendiğinde düşük gelire sahip olanların orta ve yüksek gelire sahip olanlara göre daha yüksek puan aldığı görülmüştür.

Çizelge 11. Çalışma Durumu Değişkenine Göre Beck Depresyon Envanteri, Kırılğan Narsisizm Ölçeği, Narsistik Kişilik Envanteri Puanlarının Karşılaştırılması

		n	$\bar{X}$	Ss.	t	Sd.	p
Beck Depresyon Envanteri	Çalışıyor	185	11.72	8.43	-2.36	233	0.019*
	Çalışmıyor	50	14.90	8.57			
Kırılğan Narsisizm Ölçeği	Çalışıyor	185	22.56	4.67	0.21	233	0.834
	Çalışmıyor	50	22.40	4.79			
Narsistik Kişilik Envanteri	Çalışıyor	185	4.09	2.87	-0.55	233	0.581
	Çalışmıyor	50	4.34	2.61			
Otorite	Çalışıyor	185	0.58	0.73	-0.89	233	0.375
	Çalışmıyor	50	0.68	0.68			
Sömürücülük	Çalışıyor	185	0.85	0.88	-0.94	233	0.348
	Çalışmıyor	50	0.98	0.87			
Teşhircilik	Çalışıyor	185	0.78	0.95	-1.70	233	0.091
	Çalışmıyor	50	1.04	1.03			
Üstünlük	Çalışıyor	185	0.81	0.91	1.33	233	0.184
	Çalışmıyor	50	0.62	0.85			
Kendine Yeterlik	Çalışıyor	185	0.79	0.80	0.55	233	0.580
	Çalışmıyor	50	0.72	0.70			
Hak İddia Etme	Çalışıyor	185	0.29	0.59	-0.15	233	0.884
	Çalışmıyor	50	0.30	0.54			

* $p < 0.05$ Kullanılan Test: Bağımsız Örneklem T-Testi

Tablo 11’de yer alan bulgular incelendiğinde, Kırılğan Narsisizm Ölçeği, Narsistik Kişilik Envanteri, Otorite, Sömürücülük, Teşhircilik, Üstünlük, Kendine Yeterlik, Hak İddia Etme alt boyutlarının çalışma durumu değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılık göstermediği görülmüştür ($p>0.05$).

Beck Depresyon Envanterinden ($t(233)=-2.36$, $p<0.05$) alınan puanlar ise çalışma durumu değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılık göstermektedir. Bulgular tablosunda ortalamalar incelendiğinde çalışmayan katılımcıların, çalışan katılımcılara göre daha yüksek puan aldığı görülmektedir.

Çizelge 12. Romantik İlişki Değişkenine Göre Beck Depresyon Envanteri, Kırılğan Narsisizm Ölçeği, Narsistik Kişilik Envanteri Puanlarının Karşılaştırılması

		n	$\bar{X}$	Ss.	t	Sd.	p
Beck Depresyon Envanteri	Var	136	11.32	7.82	-2.29	233	0.023*
	Yok	99	13.88	9.28			
Kırılğan Narsisizm Ölçeği	Var	136	22.10	4.51	-1.62	233	0.107
	Yok	99	23.10	4.87			
Narsistik Kişilik Envanteri	Var	136	4.43	2.88	1.81	233	0.072
	Yok	99	3.76	2.68			
Otorite	Var	136	0.71	0.75	2.69	233	0.008*
	Yok	99	0.45	0.64			
Sömürücülük	Var	136	0.89	0.90	0.27	233	0.789
	Yok	99	0.86	0.85			
Teşhircilik	Var	136	0.92	0.97	1.58	233	0.116
	Yok	99	0.72	0.97			
Üstünlük	Var	136	0.86	0.91	1.81	233	0.072
	Yok	99	0.65	0.87			
Kendine Yeterlik	Var	136	0.79	0.78	0.28	233	0.778
	Yok	99	0.76	0.78			
Hak İddia Etme	Var	136	0.26	0.56	-0.77	233	0.445
	Yok	99	0.32	0.60			

* $p<0.05$ Kullanılan Test: Bağımsız Örneklem T-Testi

Tablo 12’de yer alan bulgular incelendiğinde, Kırılğan Narsisizm Ölçeği, Narsistik Kişilik Envanteri, Sömürücülük, Teşhircilik, Üstünlük, Kendine Yeterlik, Hak İddia Etme alt boyutlarının romantik ilişki değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılık göstermediği görülmüştür ($p>0.05$).

Beck Depresyon Envanterinden ($t(233)=-2.29$, $p<0.05$) alınan puanlar romantik ilişkiniz değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılık göstermektedir. Bulgular tablosunda ortalamaları incelediğimizde romantik ilişkim yok diyenlerin, romantik ilişkim var diyenlere göre daha yüksek puan aldığı görülmektedir.

Otorite Alt Boyutundan ($t(233)=2.69$, $p<0.05$) alınan puanlar romantik ilişki değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılık göstermektedir. Bulgular tablosunda ortalamalar incelendiğinde romantik ilişkim var diyenlerin, romantik ilişkim yok diyenlere göre daha yüksek puan aldığı görülmektedir.

Çizelge 13. Covid-19 Tanısı Değişkenine Göre Beck Depresyon Envanteri, Kırılgan Narsisizm Ölçeği, Narsistik Kişilik Envanteri Puanlarının Karşılaştırılması

		n	$\bar{X}$	Ss.	t	Sd.	p
Beck Depresyon Envanteri	Evet	22	11.77	7.32	-0.36	233	0.720
	Hayır	213	12.46	8.67			
Kırılgan Narsisizm Ölçeği	Evet	22	22.27	4.87	-0.26	233	0.793
	Hayır	213	22.55	4.67			
Narsistik Kişilik Envanteri	Evet	22	3.45	3.20	-1.21	233	0.228
	Hayır	213	4.22	2.77			
Otorite	Evet	22	0.45	0.74	-1.00	233	0.319
	Hayır	213	0.62	0.72			
Sömürücülük	Evet	22	0.86	1.04	-0.07	233	0.942
	Hayır	213	0.88	0.86			
Teşhircilik	Evet	22	0.86	1.13	0.15	233	0.881
	Hayır	213	0.83	0.96			
Üstünlük	Evet	22	0.59	0.73	-0.98	233	0.327
	Hayır	213	0.79	0.92			
Kendine Yeterlik	Evet	22	0.55	0.67	-1.45	233	0.149
	Hayır	213	0.80	0.79			
Hak İddia Etme	Evet	22	0.14	0.35	-1.30	233	0.193
	Hayır	213	0.31	0.60			

* $p<0.05$ Kullanılan Test: Bağımsız Örneklem T-Testi

Tablo 13'te yer alan bulgular incelendiğinde, Beck Depresyon Envanteri, Kırılgan Narsisizm Ölçeği, Narsistik Kişilik Envanteri, Otorite, Sömürücülük, Teşhircilik, Üstünlük, Kendine Yeterlik, Hak İddia Etme alt boyutları, Covid-19 tanısı değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılık göstermemektedir ($p>0.05$).

Çizelge 14. Ailede Covid-19 Tanısı Değişkenine Göre Beck Depresyon Envanteri, Kırılgan Narsisizm Ölçeği, Narsistik Kişilik Envanteri Puanlarının Karşılaştırılması

		n	$\bar{X}$	Ss.	t	Sd.	p
Beck Depresyon Envanteri	Evet	75	11.81	7.96	-0.71	233	0.476
	Hayır	160	12.67	8.82			
Kırılgan Narsisizm Ölçeği	Evet	75	21.72	4.56	-1.81	233	0.072
	Hayır	160	22.90	4.71			
Narsistik Kişilik Envanteri	Evet	75	3.53	2.60	-2.30	233	0.022*
	Hayır	160	4.43	2.87			
Otorite	Evet	75	0.52	0.70	-1.17	233	0.243
	Hayır	160	0.64	0.72			
Sömürücülük	Evet	75	0.65	0.78	-2.71	233	0.007*
	Hayır	160	0.98	0.90			
Teşhircilik	Evet	75	0.77	1.02	-0.66	233	0.513
	Hayır	160	0.86	0.95			

Üstünlük	Evet	75	0.61	0.82	-1.84	233	0.067
	Hayır	160	0.84	0.93			
Kendine Yeterlik	Evet	75	0.73	0.74	-0.55	233	0.582
	Hayır	160	0.79	0.80			
Hak İddia Etme	Evet	75	0.24	0.54	-0.90	233	0.372
	Hayır	160	0.31	0.60			

* $p < 0.05$ Kullanılan Test: Bağımsız Örneklem T-Testi

Tablo 14'te yer alan bulgular incelendiğinde, Beck Depresyon Envanteri, Kırılgan Narsisizm Ölçeği, Otorite, Teşhircilik, Üstünlük, Kendine Yeterlik, Hak İddia Etme alt boyutları ailenizde Covid-19 tanısı alma değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılık göstermemektedir ($p > 0.05$).

Narsistik Kişilik Envanteri ($t(233) = -2.30, p < 0.05$), ile Sömürücülük Alt Boyutundan ($t(233) = -2.71, p < 0.05$) alınan puanlar ailede Covid-19 tanısı alma değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılık göstermektedir. Bulgular tablosunda ortalamalar incelendiğinde hayır diyenlerin, evet diyenlere göre daha yüksek puan aldığı görülmektedir.

Çizelge 15. Sürekli Kullanılan Psikiyatrik İlaç Değişkenine Göre Beck Depresyon Envanteri, Kırılgan Narsisizm Ölçeği, Narsistik Kişilik Envanteri Puanlarının Karşılaştırılması

		n	$\bar{X}$	Ss.	t	Sd.	p
Beck Depresyon Envanteri	Evet	7	21.71	10.32	2.98	233	0.003*
	Hayır	228	12.11	8.35			
Kırılgan Narsisizm Ölçeği	Evet	7	24.14	4.22	0.93	233	0.354
	Hayır	228	22.47	4.70			
Narsistik Kişilik Envanteri	Evet	7	4.57	2.94	0.41	233	0.685
	Hayır	228	4.13	2.82			
Otorite	Evet	7	0.57	0.79	-0.11	233	0.915
	Hayır	228	0.60	0.72			
Sömürücülük	Evet	7	0.71	0.95	-0.50	233	0.620
	Hayır	228	0.88	0.88			
Teşhircilik	Evet	7	1.00	1.00	0.46	233	0.647
	Hayır	228	0.83	0.97			
Üstünlük	Evet	7	0.86	0.90	0.26	233	0.796
	Hayır	228	0.77	0.90			
Kendine Yeterlik	Evet	7	1.00	0.82	0.77	233	0.440
	Hayır	228	0.77	0.78			
Hak İddia Etme	Evet	7	0.43	0.79	0.65	233	0.519
	Hayır	228	0.29	0.57			

* $p < 0.05$ Kullanılan Test: Bağımsız Örneklem T-Testi

Tablo 15'te yer alan bulgular incelendiğinde, Kırılgan Narsisizm Ölçeği, Narsistik Kişilik Envanteri, Otorite, Sömürücülük, Teşhircilik, Üstünlük, Kendine Yeterlik, Hak İddia Etme alt boyutlarının sürekli kullanılan psikiyatrik ilaç değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılık göstermediği görülmüştür ($p > 0.05$).

Beck Depresyon Envanterinden ($t(233)=2.98, p<0.05$) alınan puanlar ise sürekli kullanılan psikiyatrik ilaç değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılık göstermektedir. Bulgular tablosunda ortalamalar incelendiğinde evet diyenlerin, hayır diyenlere göre daha yüksek puan aldığı görülmüştür.

Çizelge 16. Psikiyatrik Tanı Değişkenine Göre Beck Depresyon Envanteri, Kırılgan Narsisizm Ölçeği, Narsistik Kişilik Envanteri Puanlarının Karşılaştırılması

		n	$\bar{X}$	Ss.	t	Sd.	p
Beck Depresyon Envanteri	Evet	20	17.80	10.91	3.01	233	0.003*
	Hayır	215	11.89	8.14			
Kırılgan Narsisizm Ölçeği	Evet	20	24.65	3.79	2.14	233	0.033*
	Hayır	215	22.33	4.72			
Narsistik Kişilik Envanteri	Evet	20	4.35	3.28	0.34	233	0.734
	Hayır	215	4.13	2.78			
Otorite	Evet	20	0.45	0.60	-0.98	233	0.329
	Hayır	215	0.61	0.73			
Sömürücülük	Evet	20	0.90	0.79	0.12	233	0.901
	Hayır	215	0.87	0.88			
Teşhircilik	Evet	20	0.90	0.97	0.32	233	0.751
	Hayır	215	0.83	0.97			
Üstünlük	Evet	20	0.90	1.02	0.67	233	0.501
	Hayır	215	0.76	0.89			
Kendine Yeterlik	Evet	20	0.80	0.95	0.15	233	0.879
	Hayır	215	0.77	0.77			
Hak İddia Etme	Evet	20	0.40	0.68	0.89	233	0.372
	Hayır	215	0.28	0.57			

* $p<0.05$ Kullanılan Test: Bağımsız Örneklem T-Testi

Tablo 16’da yer alan bulgular incelendiğinde, Narsistik Kişilik Envanteri, Otorite, Sömürücülük, Teşhircilik, Üstünlük, Kendine Yeterlik, Hak İddia Etme alt boyutlarının psikiyatrik tanı değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılık göstermediği görülmüştür ($p>0.05$).

Beck Depresyon Envanterinden ($t(233)=3.01, p<0.05$), ve Kırılgan Narsisizm Ölçeğinden ($t(233)=2.14, p<0.05$) alınan puanlar psikiyatrik tanı değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılık göstermektedir. Bulgular tablosunda ortalamalar incelendiğinde evet diyenlerin, hayır diyenlere göre daha yüksek puan aldığı görülmektedir.

Çizelge 17. Yaş Değişkenine Göre Beck Depresyon Envanteri, Kırılğan Narsisizm Ölçeği, Narsistik Kişilik Envanteri Puanlarının Karşılaştırılması

		n	$\bar{X}$	Ss.	Var. K.	K.T	Sd.	K. O	F	p
Beck Depresyon Envanteri	18-25	31	13.5	7.90	G.Arası	126.09	2	63.0	0.86	0.424
			2					4		
	25-40	146	12.6	8.92	G.İçi	16960.11	232	73.1		
			2					0		
	40-65	58	11.2	7.88	Toplam	17086.20	234			
Kırılğan Narsisizm Ölçeği			2							0.325
	Toplam	235	12.4	8.55						
			0							
	18-25	31	23.0	5.04	G.Arası	49.49	2	24.7	1.13	
			3					5		
Narsistik Kişilik Envanteri	25-40	146	22.7	4.69	G.İçi	5083.13	232	21.9		0.515
			3					1		
	40-65	58	21.7	4.46	Toplam	5132.62	234			
			4							
	Toplam	235	22.5	4.68						
Otorite			2							0.383
	18-25	31	4.58	2.57	G.Arası	10.58	2	5.29	0.67	
	25-40	146	4.16	2.96	G.İçi	1844.50	232	7.95		
Sömürücülük	40-65	58	3.86	2.58	Toplam	1855.08	234			0.138
	Toplam	235	4.14	2.82						
	18-25	31	0.71	0.69	G.Arası	0.99	2	0.50	0.96	
Teşhircilik										0.120
	25-40	146	0.62	0.75	G.İçi	119.41	232	0.51		
	40-65	58	0.50	0.63	Toplam	120.40	234			
Üstünlük	Toplam	235	0.60	0.72						0.660
	18-25	31	1.13	0.76	G.Arası	3.04	2	1.52	2.00	
	25-40	146	0.88	0.89	G.İçi	176.39	232	0.76		
Kendine Yeterlik										0.213
	40-65	58	0.74	0.89	Toplam	179.42	234			
	Toplam	235	0.88	0.88						
Hak İddia Etme	18-25	31	1.06	1.09	G.Arası	4.00	2	2.00	2.14	0.610
	25-40	146	0.86	0.99	G.İçi	216.53	232	0.93		
	40-65	58	0.64	0.83	Toplam	220.53	234			
Hak İddia Etme										0.610
	Toplam	235	0.83	0.97						
	18-25	31	0.65	1.02	G.Arası	0.68	2	0.34	0.42	
Hak İddia Etme	25-40	146	0.77	0.91	G.İçi	188.91	232	0.81		0.610
	40-65	58	0.83	0.82	Toplam	189.59	234			
	Toplam	235	0.77	0.90						
Hak İddia Etme										0.610
	18-25	31	0.71	0.69	G.Arası	1.89	2	0.95	1.56	
	25-40	146	0.73	0.76	G.İçi	141.15	232	0.61		
Hak İddia Etme	40-65	58	0.93	0.88	Toplam	143.05	234			0.610
	Toplam	235	0.77	0.78						
	18-25	31	0.32	0.54	G.Arası	0.33	2	0.17	0.50	
Hak İddia Etme										0.610
	25-40	146	0.31	0.62	G.İçi	77.99	232	0.34		
	40-65	58	0.22	0.50	Toplam	78.32	234			
Hak İddia Etme	Toplam	235	0.29	0.58						0.610

*p<0.05 Kullanılan Test: Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA)

Tablo 17’de yer alan bulgular incelendiğinde, Beck Depresyon Envanteri, Kırılğan Narsisizm Ölçeği, Narsistik Kişilik Envanteri, Otorite, Sömürücülük, Teşhircilik, Üstünlük, Kendine Yeterlik, Hak İddia Etme alt boyutlarının yaş değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılık göstermediği görülmüştür ($p>0.05$).

Çizelge 18. Eğitim Durumu Değişkenine Göre Beck Depresyon Envanteri, Kırılgan Narsisizm Ölçeği, Narsistik Kişilik Envanteri Puanlarının Karşılaştırılması

		n	$\bar{X}$	Ss.	Var. K.	K.T	Sd.	K.O	F	p
Beck Depresyon Envanteri	Lise Mezunu	17	14.76	11.33	G.Arası	157.91	2	78.96	1.08	0,341
	Üniversite	172	12.47	8.08	G.İçi	16928.28	232	72.97		
	Yüksek Lisans ve üzeri	46	11.24	9.07	Toplam	17086.20	234			
	Toplam	235	12.40	8.55						
Kırılgan Narsisizm Ölçeği	Lise Mezunu	17	23.53	4.62	G.Arası	20.08	2	10.04	0.46	0,635
	Üniversite	172	22.49	4.66	G.İçi	5112.54	232	22.04		
	Yüksek Lisans ve üzeri	46	22.28	4.86	Toplam	5132.62	234			
	Toplam	235	22.52	4.68						
Narsistik Kişilik Envanteri	Lise Mezunu	17	3.24	2.33	G.Arası	17.87	2	8.93	1.13	0,325
	Üniversite	172	4.27	2.93	G.İçi	1837.22	232	7.92		
	Yüksek Lisans ve üzeri	46	4.00	2.51	Toplam	1855.08	234			
	Toplam	235	4.14	2.82						
Otorite	Lise Mezunu	17	0.41	0.62	G.Arası	0.85	2	0.43	0.83	0,438
	Üniversite	172	0.60	0.73	G.İçi	119.55	232	0.52		
	Yüksek Lisans ve üzeri	46	0.67	0.70	Toplam	120.40	234			
	Toplam	235	0.60	0.72						
Sömürücülük	Lise Mezunu	17	0.88	0.60	G.Arası	1.90	2	0.95	1.24	0,291
	Üniversite	172	0.92	0.92	G.İçi	177.52	232	0.77		
	Yüksek Lisans ve üzeri	46	0.70	0.79	Toplam	179.42	234			
	Toplam	235	0.88	0.88						
Teşhircilik	Lise Mezunu	17	0.47	0.72	G.Arası	2.57	2	1.29	1.37	0,257
	Üniversite	172	0.85	1.00	G.İçi	217.96	232	0.94		
	Yüksek Lisans ve üzeri	46	0.91	0.91	Toplam	220.53	234			
	Toplam	235	0.83	0.97						
Üstünlük	Lise Mezunu	17	0.53	0.80	G.Arası	1.36	2	0.68	0.84	0,433
	Üniversite	172	0.81	0.94	G.İçi	188.23	232	0.81		
	Yüksek Lisans ve üzeri	46	0.72	0.75	Toplam	189.59	234			
	Toplam	235	0.77	0.90						
Kendine Yeterlik	Lise Mezunu	17	0.65	0.70	G.Arası	0.76	2	0.38	0.62	0,540
	Üniversite	172	0.81	0.80	G.İçi	142.29	232	0.61		
	Yüksek Lisans ve üzeri	46	0.70	0.73	Toplam	143.05	234			
	Toplam	235	0.77	0.78						
Hak İddia Etme	Lise Mezunu	17	0.29	0.59	G.Arası	0.01	2	0.01	0.02	0,979
	Üniversite	172	0.28	0.59	G.İçi	78.31	232	0.34		
	Yüksek Lisans ve üzeri	46	0.30	0.55	Toplam	78.32	234			
	Toplam	235	0.29	0.58						

*p<0.05 Kullanılan Test: Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA)

Tablo 18’de yer alan bulgular incelendiğinde, Beck Depresyon Envanteri, Kırılgan Narsisizm Ölçeği, Narsistik Kişilik Envanteri, Otorite, Sömürücülük, Teşhircilik, Üstünlük, Kendine Yeterlik, Hak İddia Etme alt boyutlarının eğitim durumu değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılık göstermediği görülmüştür ($p>0.05$).

Çizelge 19. Madde Kullanım Değişkenine Göre Beck Depresyon Envanteri, Kırılgan Narsisizm Ölçeği, Narsistik Kişilik Envanteri Puanlarının Karşılaştırılması

		n	$\bar{X}$	Ss.	Var. K.	K.T	Sd.	K.O	F	p
Beck Depresyon Envanteri	Hayır	121	11.55	7.97	G.Arası	180.92	2	90.46	1.24	0.291
	Sigara	71	13.44	9.04	G.İçi	16905.27	232	72.87		
	Alkol	43	13.05	9.22	Toplam	17086.20	234			
	Toplam	235	12.40	8.55						
Kırılgan Narsisizm Ölçeği	Hayır	121	22.26	4.74	G.Arası	27.02	2	13.51	0.61	0.542
	Sigara	71	23.03	4.36	G.İçi	5105.61	232	22.01		
	Alkol	43	22.44	5.06	Toplam	5132.62	234			
	Toplam	235	22.52	4.68						
Narsistik Kişilik Envanteri	Hayır	121	3.88	2.78	G.Arası	16.94	2	8.47	1.07	0.345
	Sigara	71	4.41	2.86	G.İçi	1838.14	232	7.92		
	Alkol	43	4.44	2.83	Toplam	1855.08	234			
	Toplam	235	4.14	2.82						
Otorite	Hayır	121	0.58	0.70	G.Arası	0.12	2	0.06	0.11	0.893
	Sigara	71	0.62	0.70	G.İçi	120.28	232	0.52		
	Alkol	43	0.63	0.79	Toplam	120.40	234			
	Toplam	235	0.60	0.72						
Sömürücülük	Hayır	121	0.88	0.87	G.Arası	0.02	2	0.01	0.01	0.988
	Sigara	71	0.87	0.88	G.İçi	179.40	232	0.77		
	Alkol	43	0.86	0.91	Toplam	179.42	234			
	Toplam	235	0.88	0.88						
Teşhircilik	Hayır	121	0.76	0.95	G.Arası	3.07	2	1.53	1.64	0.197
	Sigara	71	0.82	0.96	G.İçi	217.46	232	0.94		
	Alkol	43	1.07	1.03	Toplam	220.53	234			
	Toplam	235	0.83	0.97						
Üstünlük	Hayır	121	0.68	0.84	G.Arası	2.84	2	1.42	1.76	0.174
	Sigara	71	0.93	0.99	G.İçi	186.75	232	0.80		
	Alkol	43	0.77	0.90	Toplam	189.59	234			
	Toplam	235	0.77	0.90						
Kendine Yeterlik	Hayır	121	0.74	0.74	G.Arası	0.75	2	0.37	0.61	0.545
	Sigara	71	0.86	0.90	G.İçi	142.30	232	0.61		
	Alkol	43	0.72	0.70	Toplam	143.05	234			
	Toplam	235	0.77	0.78						
Hak İddia Etme	Hayır	121	0.24	0.56	G.Arası	0.81	2	0.41	1.21	0.299
	Sigara	71	0.31	0.58	G.İçi	77.51	232	0.33		
	Alkol	43	0.40	0.62	Toplam	78.32	234			
	Toplam	235	0.29	0.58						

*p<0.05 Kullanılan Test: Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA)

Tablo 19’da yer alan bulgular incelendiğinde, Beck Depresyon Envanteri, Kırılgan Narsisizm Ölçeği, Narsistik Kişilik Envanteri, Otorite, Sömürücülük, Teşhircilik, Üstünlük, Kendine Yeterlik, Hak İddia Etme alt boyutlarının madde kullanımı değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılık göstermediği görülmüştür ($p>0.05$).

V.TARTIŞMA

Araştırmada erişkin bireylerde büyüklenmeci narsisistik kişilik özellikleri ve kırılgan narsisistik kişilik özellikleri ile depresyon eğilim düzeyleri arasındaki ilişki incelenmiş ve bu özelliklerin birbirlerini yordama gücüne sahip olup olmadıklarına dair cevap aranmıştır. Bunun yanında çalışmada belirtilen özellikler ile sosyo-demografik değişkenler arasındaki ilişkiler değerlendirilmiştir. Araştırmada cevap aranan sorulara ilişkin bulguların tartışılması alt başlıklarda sunulmuştur.

A. Beck Depresyon Envanteri ile Narsisistik Kişilik Envanteri ve Alt Boyutları Arasındaki İlişkiye Dair Bulguların Tartışılması

Araştırmada elde edilen korelasyona dair istatistiki bulgular değerlendirildiğinde, Beck Depresyon Envanteri puanı ile Narsisistik Kişilik Envanteri alt boyutlarından Kendine Yeterlilik puanı arasında negatif yönde zayıf bir ilişki bulunurken; Hak İddia Etme alt boyutu ile pozitif yönde ve orta düzeyde bir ilişki bulunduğu görülmektedir. Beck Depresyon Envanteri puanı ile Narsisistik Kişilik Envanteri toplam ölçek puanı arasındaki korelasyona bakıldığında ise anlamlı bir ilişkiye rastlanmamıştır (Tablo 6). Buradan hareketle çalışmada elde edilen bulguların araştırmanın hipotezini kısmen desteklediği söylenebilir.

Depresyon eğilim düzeyi ile Kendine Yeterlilik alt boyutu arasında saptanan zayıf düzeyde ve negatif ilişki ile depresyon eğilim düzeyi ile Hak İddia Etme alt boyutu arasında saptanan orta düzeyde pozitif ilişki büyüklenmeci narsisizmin depresyon eğilimi ile birlikte hareket eden ve ayrışan yönlerini gösterirken aynı zamanda hipotezin desteklendiği ve desteklenmediği yönlerini de ifade etmektedir.

Araştırmada depresyon eğilim düzeyi ile büyüklenmeci narsisizm toplam puanları arasında korelasyonel bir ilişkiye rastlanmaması hipotezin

desteklenmediği noktalardan biri olarak karşımıza çıkmaktadır. Araştırma verileri daha önce yapılmış olan çalışmalarla karşılaştırıldığında; iki değişken arasında pozitif yönde anlamlı ilişki tespit edilen çalışmaların (Dawood & Pincus, 2017; Kealy vd., 2012; Ahen, 2016), yanı sıra negatif yönde ilişki tespit edilen çalışmalar (Şar & Türk-Kurtça, 2021) ile herhangi bir ilişkiselliğin tespit edilmediği (Ük, 2020; Halisçelik, 2021) çalışmaların olduğu görülmektedir. Dawood ve Pincus (2017), patolojik narsisizm ile depresyon ve anhedoni arasındaki ilişkiyi inceledikleri çalışmada, bu olguların birbirleriyle pozitif ve anlamlı bir ilişkiye sahip olduğunu belirtmiştir. Kealy ve arkadaşları (2012), yaptıkları çalışmada büyüklenmeci narsisistik özelliklere sahip bireylerin, onaylanma beklentilerinin ihmal edilmesi sonucu ortaya çıkan başa çıkma çabalarının başarısızlığı karşısında depresyona girerek, büyüklenmeci fanteziler ve başkalarının hayranlığına güvenerek bunu telafi etmeye çalıştıklarını ifade eder. Watson ve arkadaşları ise (2002), büyüklenmeci narsisizmin depresyona karşı bir savunma olarak kullanılabildiğini ifade etmiştir.

Farklı araştırmalarda elde edilen verilere ait birbirini desteklemeyen bu sonuçlar üzerinde depresyon ve narsisizmin çok boyutlu yapılar olması ve araştırmalarda kullanılan ölçme araçlarının farklı niteliklerde olması etkili olmuş olabilir. NKE-16 ölçeğinin orijinal formunun güvenirlik değerinin (0 ,65) görece düşük olması da bu durumda rol oynayan etkenler arasında gösterilebilir. Ayrıca narsisizmin depresyona karşı bir savunma olarak kullanılmasının ölçme araçlarının bu iki değişkeni bir arada ölçümlemesini güçleştirebileceği düşünülmektedir.

B. Kırılğan Narsisizm Ölçeği ile Beck Depresyon Envanteri Arasındaki İlişkiye Dair Bulguların Tartışılması

Araştırmada elde edilen korelasyona dair istatistiki bulgular değerlendirildiğinde, Kırılğan Narsisizm Ölçeği ile Beck Depresyon Envanteri puanları arasında pozitif yönde anlamlı ilişki bulunduğu görülmektedir. Bu durum kırılğan narsisizm puanının arttıkça depresyon eğilim düzeyinin de arttığını ortaya koymaktadır (Tablo 6). Bunun yanında iki değişken arasında yordamaya dair yapılan ölçümde elde edilen veriler değerlendirildiğinde kırılğan narsisizmin depresyon eğilim düzeyini pozitif yönde açıklayan bir faktör olduğu

görülmektedir (Tablo 7). Başka bir ifadeyle katılımcıların kırılğan narsisizm puanı arttıkça depresyon puanlarının arttığı ve kırılğan narsisizmin depresyon açısından bir risk faktörü olduğu anlaşılmaktadır. Bu değerlendirmeler ile elde edilen bulgular araştırmanın hipotezini destekler niteliktedir. Ancak literatür ve önceki çalışma sonuçlarına bakıldığında saptanan ilişkinin görece beklenenden daha düşük düzeyde olduğu söylenebilir (Sandage vd., 2016; Ük, 2020; Şar & Türk-Kurtça, 2021). Bu duruma yol açan etkenlerin ölçme araçlarından, metodolojiden ve örneklemden kaynaklanabileceği düşünülmektedir.

Elde edilen bulguların kırılğan narsisizmin ya da narsisistik kırılğanlığın, depresyonun psikanalitik kuramdaki ilk kavramsallaştırılmalarından (Abraham, 1911;1924; Freud, 1917; Rado, 1928) bu yana ortaya çıkan literatürle tutarlı olduğu görülmektedir. Önceki araştırma sonuçlarıyla karşılaştırıldığında da benzer sonuçların elde edildiği görülmektedir (Sandage vd., 2016; Ük, 2020; Şar & Türk-Kurtça, 2021). Kealy ve arkadaşları (2012), yaptıkları çalışmada kendini tanımlama ve öz eleştiriye çevreleyen depresif eğilimlerin narsisistik kırılğanlıkla ilişkili olduğunu ifade etmiştir. Dawood ve Pincus (2017) ise yaptıkları çalışmada koşullu benlik saygısını narsisistik kırılğanlığın bir yönü olarak kabul eder ve genel depresyonun ve zaman içinde ilgi kaybının olası şiddetinin, değişkenliğinin ve kararsızlığının en tutarlı yordayıcısı olarak tanımlar.

C. Kırılğan Narsisizm Ölçeği ile Narsisistik Kişilik Envanteri Arasındaki İlişkiye Dair Bulguların Tartışılması

Araştırmada elde edilen korelasyona dair istatistiki bulgular değerlendirildiğinde Kırılğan Narsisizm Ölçeği puanı ile Narsisistik Kişilik Envanteri ölçek toplam puanları arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir. Kırılğan Narsisizm Ölçeği puanı ile NKE alt boyutlarından Otorite, Sömürücülük, Teşhircilik ve Hak İddia Etme alt boyutları puanları arasında da pozitif yönde anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir (Tablo 6). Bu bilgilerden hareketle kırılğan narsisizm arttıkça büyüklenmeci narsisizmin de arttığı görülmüştür.

Kırılğan narsisizmin, büyüklenmeci narsisizmi yordamasına dair yapılan ölçümde elde edilen bulgular doğrultusunda kırılğan narsisizmin, büyüklenmeci narsisizmi pozitif yönde yordayan bir değişken olduğu görülmüştür (Tablo 8).

Başka bir ifadeyle kırılğan narsisizm, büyüklenmeci narsisizm açısından bir risk faktörü olarak işlev göstermektedir. Analizlerin ortaya koyduğu sonuçlar araştırmanın hipotezini destekler niteliktedir.

Elde edilen bulgular literatürle ve önceki çalışmalarla birlikte değerlendirildiğinde ortaya çıkan sonucun her ikisi ile de tutarlı olduğu görülmektedir (Tritt vd., 2009; Dickinson & Pincus, 2003; Ük, 2020; Halışçelik, 2021). Kırılğanlık öğeleri, narsisistik bir ihtiyaç karşılanmadığında olumsuz etkileri yansıtma eğilimindeyken, büyüklenmecilik öğeleri, narsisistik kendini geliştirme stratejileriyle ilişkili olumlu etkileri yansıtma eğilimindedir. (Tritt vd., 2009). Bulgular ışığında literatür değerlendirildiğinde kırılğanlık ve büyüklenmeciliğin narsisizmin iki çekirdeği olarak narsisizmin iki farklı yüzünü yansıttığı ve birlikte işlev gördüğü ifade edilebilir.

D. Katılımcıların Sosyodemografik Özellikleri ile Narsisistik Kişilik Envanteri, Kırılğan Narsisizm Ölçeği ve Beck Depresyon Envanteri Arasındaki İlişkiye Dair Bulguların Yorumlanması

1. Yaş Değişkenine Göre Değerlendirme

Araştırma bulguları Tek Yönlü Varyans Analizi Analizi testi (ANOVA) ile değerlendirildiğinde, Beck Depresyon Ölçeği, Kırılğan Narsisizm Ölçeği, Narsistik Kişilik Envanteri, Otorite, Sömürücülük, Teşhircilik, Üstünlük, Kendine Yeterlik, Hak İddia Etme alt boyutlarında yaş değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılık olmadığı görülmüştür ($p>0.05$). Ancak anlamlı bir farklılık bulunmamasına rağmen yaş değişkeni verileri incelendiğinde yaş azaldıkça Beck Depresyon Envanteri, Kırılğan Narsisizm Ölçeği ve Narsisistik Kişilik Envanteri ölçek toplam puanına ait ortalamalarında artış olduğu gözlemlenmiştir. Saptanması beklenen pozitif yönde anlamlı ilişkinin tespit edilememesi, ölçek özelliklerinden kaynaklanabileceği gibi ölçeklerin özbildirime dayalı olması ve dolayısıyla manipülasyona açık olmasından kaynaklanıyor olabilir. Ayrıca örneklemin özelliklerinden de kaynaklanabileceği düşünülmektedir. Ayrıca, değişen küresel sosyolojik ve kültürel yapılar göz önünde tutulduğunda genç erişkin popülasyonunun daha depresif olma eğiliminde olduğu göz önünde tutulabilir. Bu savı destekleyen bazı araştırmalarda, Anastasopoulos (2007), ergenlerin, narsisistik kırılğanlıkları nedeniyle depresif tepkilere daha yatkın

olduğunu ifade etmiştir. Ük (2020), yaptığı çalışmada genç katılımcıların depresyon puanlarında daha yüksek skorlar elde ettiğini belirtmiştir.

2. Cinsiyet Değişkenine Göre Değerlendirme

Bağımsız T-Testi ile elde edilen bulgular değerlendirildiğinde, Beck Depresyon Ölçeği, Narsistik Kişilik Envanteri, Otorite, Sömürücülük, Üstünlük, Kendine Yeterlik, Hak İddia Etme alt boyutlarının cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermediği anlaşılmıştır ($p>0.05$) (Tablo 9). Kırılgan Narsisizm Ölçeğinden alınan puanlar ise cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermiş ve erkekler, kadınlara kıyasla daha yüksek puan almıştır. Önceki araştırma verileriyle kıyaslandığında bazı çalışmalarda benzer sonuçlara rastlandığı (Köymen, 2019), bazılarında kadınların erkeklerden daha yüksek skorlar elde ettiği (Ük, 2020) ve bazı çalışmalarda ise anlamlı bir farklılık tespit edilmediği (Üzümcü, 2016) görülmüştür. Bu durumun çalışmalarda kullanılan ölçeklerden ve/veya örneklemelerin farklı evrenlerden oluşmasından kaynaklanabileceği düşünülmektedir. NKE alt boyutlarından Teşhircilik alt boyutunda alınan puanlar cinsiyet değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılık göstermiş ve kadınlar, erkeklere göre daha yüksek puan almıştır.

Bu bilgilerden hareketle büyüklenmeci narsisizm ve depresyon eğilimi cinsiyetler açısından bir değişkenlik göstermemektedir ve bu bulgular literatürle uyumludur. Erkeklerde kadınlara göre daha fazla kırılgan narsisizm görülürken, kadınlarda erkeklerden daha fazla teşhircilik görünmektedir. Bu durum araştırma hipotezini kısmen destekler niteliktedir.

3. Eğitim Düzeyi Değişkenine Göre Değerlendirme

Araştırma bulguları Tek Yönlü Varyans Analizi Analizi testi (ANOVA) ile değerlendirildiğinde, Beck Depresyon Ölçeği, Kırılgan Narsisizm Ölçeği, Narsistik Kişilik Envanteri, Otorite, Sömürücülük, Teşhircilik, Üstünlük, Kendine Yeterlik, Hak İddia Etme alt boyutu eğitim durumu değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılık göstermediği görülmüştür (Tablo 18). Bu bilgilerden hareketle eğitim düzeyinin büyüklenmeci narsisizm, kırılgan narsisizm ve depresyon eğilim düzeyiyle ilişkili olmadığı görülmektedir. Ancak anlamlı bir farklılık tespit edilmemiş olmasına karşın lise mezunlarının Beck Depresyon Envanteri ve Kırılgan Narsisizm Ölçeği'nde en yüksek ortalamaya sahip olduğu, üniversite

mezunlarının ise Narsisistik Kişilik Envanterinde en yüksek ortalamaoya sahip olduğu görölmüştür.

Önceki araştırma verileriyle kıyaslandığında benzer sonuçlara ulaşıldığı ve büyüklenmeci narsisizm ile eğitim düzeyi arasında bir ilişki olmadığı görölmüştür (Atay, 2009; Halisçelik, 2021). Kırılğan narsisizm ile ilgili önceki çalışmalarda da (Halisçelik, 2021) benzer sonuçlara ulaşılmış ve eğitim durumu değişkenine göre anlamlı bir ilişki saptanmamıştır. Bunun yanında Patel ve Kleinman, (2003), ve Kaya (2007), çalışmalarında eğitim düzeyi ile depresyonun da aralarında bulunduğu bazı bozukluklar arasında ilişki olduğunu saptamışlardır.

4. Çalışma Durumuna Göre Değerlendirme

Bağımsız T-Testi ile elde edilen bulgular değerlendirildiğinde, Kırılğan Narsisizm Ölçeği, Narsistik Kişilik Envanteri, Otorite, Sömürücölük, Teşhircilik, Üstünlük, Kendine Yeterlik, Hak İddia Etme alt boyutu çalışma durumu değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılık göstermemektedir ($p>0.05$) (Tablo 11). Bu doğrultuda çalışma durumu ile narsisizm türlerinin birbirleri ile ilişkili olmadığı tespit edilmiştir. Ancak değişkenler arasında pozitif yönde ve anlamlı bir ilişki beklenirken hipotezin kısmen desteklenmediği noktalardan biri olarak karşımıza çıkması, ölçme araçlarının ölçümlemek istediği özelliği tam olarak ölçümleyememesinden veya örneklem özelliklerinden kaynaklanıyor olabilir. Yine çalışmada ilişkinin saptanmaması statü belirleyicisi olarak çalışma durumunun ilişkili olabileceği DSM-5 NKB tanı kriterlerinden üstün biri olarak görölme beklentileri, büyüklenme, sınırsız güç, başarı, çok beğenilme arzuları (APA, 2013) ile çelişen bir durum olarak görölabilir

Beck Depresyon Ölçeğinden ($p<0.05$) alınan puanlar çalışma durumu değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılık göstermiş ve çalışmayanlar, çalışanlardan daha fazla depresyon eğilim puanı almıştır. Bu durum depresyonun tanı kriterleri (APA, 2013) arasında yer alan işle ilgili alanlardaki sıkıntılar veya işlevsellik sorunlarıyla bağlantılı olabilir.

5. Gelir Düzeyi Değişkenine Göre Değerlendirme

Bağımsız T-Testi ile elde edilen bulgular değerlendirildiğinde, Kırılğan Narsisizm Ölçeği, Narsistik Kişilik Envanteri, Otorite, Sömürücölük, Teşhircilik,

Üstünlük, Kendine Yeterlik, Hak İddia Etme alt boyutu gelir durumu değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılık göstermemektedir ($p>0.05$) (Tablo 10). Bu doğrultuda gelir düzeyi ile narsisizm türlerinin birbirleri ile ilişkili olmadığı tespit edilmiştir. Ancak değişkenler arasında pozitif yönde ve anlamlı bir ilişki beklenirken hipotezin kısmen desteklenmediği noktalardan biri olarak karşımıza çıkması, ölçme araçlarının ölçümlemek istediği özelliği tam olarak ölçümleyememesinden veya örneklem özelliklerinden kaynaklanıyor olabilir. Çalışmada ilişkinin saptanmaması gelir düzeyinin ilişkili olabileceği DSM-5 NKB tanı kriterlerinden büyüklenme, sınırsız güç, başarı, çok beğenilme arzuları (APA, 2013) ile çelişen bir durum olarak görülebilir.

Beck Depresyon Ölçeğinden ($p<0.05$) alınan puanlar gelir durumu değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılık göstermiş ve düşük gelire sahip olanlar orta ve yüksek gelire sahip olanlardan daha yüksek depresyon eğilim puanı almıştır. Kaya (2007), çalışmasında yoksul bireylerin daha yüksek sosyo-ekonomik statüye sahip bireylere kıyasla daha çok kaygı ve korku yaratan stres faktörleri ile karşı karşıya kaldıklarını ve depresyona daha yatkın olduklarını bildirmiştir.

6. Romantik İlişki Değişkenine Göre Değerlendirme

Bağımsız T-Testi ile elde edilen bulgular değerlendirildiğinde, Kırılgan Narsisizm Ölçeği, Narsistik Kişilik Envanteri, Sömürücülük, Teşhircilik, Üstünlük, Kendine Yeterlik ve Hak İddia Etme alt boyutları romantik ilişki değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılık göstermemektedir ($p>0.05$) (Tablo 12). Buradan hareketle kırılgan narsisizm ve büyüklenmeci (Otorite alt boyutu hariç) narsisizm ile romantik ilişki olup olmaması arasında bir ilişki tespit edilmemiştir.

Beck Depresyon Ölçeğinden ($p<0.05$) alınan puanlar romantik ilişkiniz var mı değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılık göstermiş ve ortalamaları incelendiğinde ilişkisi olmayanların, ilişkisi olanlara kıyasla daha yüksek depresyon puanı aldığı görülmüştür. Ünal ve arkadaşları (2002), depresif bozukluklarda risk etkenlerini belirlemek üzere yaptıkları çalışmalarda bekarlığın depresyon için bir risk faktörü olduğunu belirtmişlerdir.

NKE alt boyutlarından Otorite boyutunda ($p<0.05$) alınan puanlar romantik ilişkiniz var mı değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılık göstermiş ve ortalamalar incelendiğinde ilişkisi olanların, ilişkisi olmayanlara kıyasla daha yüksek otorite puanı aldığı görülmüştür. Bu durum DSM-5 (APA, 2013) tanı kriterlerinden her ne istiyorsa yapılacağına ilişkin anlamsız beklentiler içinde olma ve kendi amaçlarına ulaşmak için başkalarından yararlanmasıyla ve Dickinson ve Pincus'un (2003) ifade ettiği büyüklenmeci narsisistlerin manipüle edici özelliklere sahip olmasıyla bağlantılı olabilir.

7. Kendisinde ve Ailesinde Covid-19 Tanısı Alma Değişkenine Göre Değerlendirme

Bağımsız T-Testi ile elde edilen bulgular değerlendirildiğinde, Beck Depresyon Ölçeği, Kırılgan Narsisizm Ölçeği, Narsistik Kişilik Envanteri, Otorite, Sömürücülük, Teşhircilik, Üstünlük, Kendine Yeterlik, Hak İddia Etme alt boyutu Covid-19 tanısı aldınız mı değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılık göstermemektedir ($p>0.05$) (Tablo 13). Covid-19 tanısı ile araştırma değişkenleri arasında herhangi bir ilişki tespit edilememiştir.

Beck Depresyon Ölçeği, Kırılgan Narsisizm Ölçeği, Otorite, Teşhircilik, Üstünlük, Kendine Yeterlik, Hak İddia Etme alt boyutu ailenizde Covid-19 tanısı alan var mı değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılık göstermemektedir ($p>0.05$) (Tablo 14). Ancak Narsistik Kişilik Envanteri toplam ölçek puanı ile ($p<0.05$), Sömürücülük alt boyutundan ($p<0.05$) alınan puanlar ailenizde Covid-19 tanısı alan var mı değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılık göstermiş ve ortalamalar incelendiğinde ailesinde Covid-19 tanısı alınmamış olanlar, ailede tanı alınmış olanlara kıyasla daha yüksek puan almışlardır. Ailesinde Covid-19 tanısı almış olma durumu büyüklenmeci narsisistik, ve sömürücülük alt boyut özellikleri ile ilişkili bulunmuştur. Önceki çalışmalara bakıldığında Patel ve Kleinman'ın, (2003) stresli yaşam olayları ile ruhsal bozukluklar arasındaki ilişkiyi vurguladığı görülmüştür. Çakır Kardeş, yaptığı çalışmada (2020), COVID-19'lu bireylerle birlikte aile mensuplarının, karantinaya alınmalarının ruhsal sorunlara yol açabileceğini ve utanç, suçluluk veya damgalanmış hissedebileceklerini saptamıştır.

8. Madde Kullanımı Değişkenine Göre Değerlendirme

Araştırma bulguları Tek Yönlü Varyans Analizi testi (ANOVA) ile değerlendirildiğinde, Beck Depresyon Ölçeği, Kırılgan Narsisizm Ölçeği, Narsistik Kişilik Envanteri, Otorite, Sömürücülük, Teşhircilik, Üstünlük, Kendine Yeterlik, Hak İddia Etme alt boyutu madde kullanımı değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılık göstermediği görülmüştür ($p>0.05$) (Tablo 19). Bu doğrultuda sigara, alkol ve madde kullanımı ile araştırma değişkenleri arasında bir ilişki tespit edilmemiştir. Bu durum tespit edilmesi beklenen pozitif yönde anlamlı bir ilişkinin tespit edilemediği ve hipotezin desteklenmediği noktalardan biri olarak karşımıza çıkmaktadır. İlişkinin saptanamamasında, ölçek özellikleri, metodoloji ve örneklem özelliklerinin rol oynadığı düşünülebilir. Ayrıca madde kullanımının depresyonda deneyimlenen zorlayıcı duygudurumlar ile baş etmek ve narsisizmde büyülenme, sınırsız güç beklentilerini gerçekleştirmek (APA, 2013) ile narsistik kırılganlıkla başa çıkmada başvurulabilecek bir yöntem olarak görülebilmesine rağmen bu durumun araştırma sonuçlarına yansımamış olması, veri toplama araçlarının anket olması ile katılımcıların madde kullanım bilgilerini sanal platformda paylaşmak istememelerine bağlanabilir.

Önceki çalışmalarla kıyaslandığında araştırma sonuçlarının, ruhsal bozukluklar ve madde kullanımı arasında anlamlı ilişki tespit edilen çalışmalarla (Özakar Akça vd., 2018; Karakuş vd., 2012) ters düştüğü ve hipotezi desteklemediği görülmüştür.

VI. SONUÇ VE ÖNERİLER

A. Sonuç

Araştırmada erişkin bireylerde büyüklenmeci narsisizm ve kırılğan narsisizm ile depresyon eğilim düzeyi arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla farklı illerden 18-65 yaşları arasındaki 117'si kadın 118'i erkek olmak üzere toplam 235 yetişkin bireyden onam formu ile bilgilendirme yapılarak veri toplanmıştır. Veriler bilişim araçları kullanılarak toplanmıştır. Araştırmada depresyon eğilimini ölçmeye yönelik verilerin toplanması amacıyla Beck Depresyon Envanteri kullanılmıştır. Kırılğan narsisizmi ölçümlemeye yönelik verilerin toplanması amacıyla Kırılğan Narsisizm Ölçeği kullanılmıştır. Büyüklenmeci narsisizm ile otorite, sömürücülük, teşhircilik, üstünlük, kendine yeterlilik ve hak iddia etme alt faktörlerini ölçümlemeye yönelik verilerin toplanması amacıyla ise Narsisistik Kişilik Envanteri kullanılmıştır. Ayrıca katılımcıların sosyo-demografik kişisel verilerinin toplanması amacıyla araştırmacı tarafından geliştirilen Sosyo-Demografik Veri Formu kullanılmıştır. Elde edilen verilerin analizinde T-Testi, Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA), korelasyon testi ve basit doğrusal regresyon analizi kullanılarak bulgular elde edilmiş ve değerlendirilmiştir. Elde edilen bulgulara göre;

Araştırma katılımcıların %62.1 ile büyük çoğunluğunun 25-40 yaşları arasında olduğu, %73.2 ile büyük çoğunluğunun üniversite mezunu olduğu, %78.7 ile büyük çoğunluğunun çalıştığı, %78.7 ile büyük çoğunluğunun orta gelir seviyesinde olduğu, %57.9 ile çoğunluğunun romantik ilişkisinin olduğu, %51.5 ile çoğunluğunun sigara alkol veya madde kullanmadığı, %90.6 ile çoğunluğunun Covid-19 tanısı almadığı, %68.1 ile çoğunluğunun ailesinde Covid-19 tanısı alan kimsenin olmadığı, %97 ile büyük çoğunluğunun psikiyatrik ilaç kullanmadığı, %91.5 ile büyük çoğunluğunun psikiyatrik tanısının olmadığı bir grupta gerçekleştirilmiştir.

Çalışmada büyüklenmeci narsisizm ve depresyon eğilimine ilişkin verilerin değerlendirilmesi sonucunda büyüklenmeci narsisizmin depresyonla ilişkili olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. İlişki tespit edilememesinin kaynağı olarak büyüklenmeci narsisizmin altta yatan kırılganlığı ve depresyonu maskeleyen adına kullanılan bir mekanizma olarak işlev görmesi gösterilebilir (Watson vd., 2002). Ancak büyüklenmeci narsisizmin alt faktörlerinden hak iddia etme boyutu ile depresyon eğilim düzeyi arasında çalışmada belirlenen en güçlü korelasyon değerleri elde edilmiştir. Kendini Haklı Görme kırılgan narsisizme yol açan dinamiklerin telafi edilmesi amacıyla kullanılan büyüklenmeci narsisizmin bir temsili olarak ele alınır (Pincus vd., 2015; Kealy vd., 2012). Depresyon ile ilişkisine bakıldığında ise bu kavram depresif durumlarla yakından ilişkili olan mazoşistik karakterlerin kendine yönlendirdiği öfke ve düşmanlığı haklı gösterme veya ahlaksallaştırma mekanizmasıyla ilişkilendirilebilir (McWilliams, 2013). Buradan hareketle bu kavramın her iki yapıda da oynadığı rolün işlevi ve ilişkisinin kaynağı gösterilebilir.

Büyüklenmeci narsisizmin depresyon eğilim düzeyi ile ilişkili olan bir diğer faktörü ise Kendine Yeterlilik alt boyutu olarak tespit edilmiştir. Bu iki değişken arasındaki korelasyonel ilişki ise negatif yönlü bir ilişkidir. Kendine yeterlilik puanı arttıkça depresyon eğiliminin azaldığı görülmüştür. Burada rol oynadığı düşünülen asıl faktörlerin depresyonun çekirdek formülasyonu olarak belirlenen düşük özsaygı ile kendini olumsuz değerlendirme süreçleri olduğu düşünülmektedir. Bu duygular yetersizlik duyguları ile yakın bir ilişkililik gösterirken kendine yeterlilik ile birbirini dışlayan niteliktedir (Rado, 1928; Busch, 2021:61).

Çalışmada kırılgan narsisizm ve depresyon eğilimine ilişkin verilerin değerlendirilmesi sonucunda kırılgan narsisizm ile depresyon arasında korelasyonel bir ilişki olduğu saptanmıştır. Bu durum literatürde ve önceki çalışmalarda üzerinde sıkça durulan bir durum olarak karşımıza çıkmıştır (Abraham, 1911; 1924; Rado, 1928; Busch vd., 2016:153-161; Ük, 2020). Her iki değişkenin de erken çocukluk dönemindeki travmatik yaşantılardan ve narsisistik yaralanmalardan köken alan yapılar olmaları ve bu kişilerin kendilik değerine dair olumsuz duygulanıma sahip olmaları değişkenlerin birbirleriyle olan ilişkisini açıklamaya yardımcı olmaktadır. Araştırmada regresyon analizi ile elde edilen

bulgular değerlendirildiğinde kırılğan narsisizmin depresyonu yordadığı görülmektedir. Çalışmanın literatürle uyum gösteren bu kısmında, düşük benlik saygısının kırılğan narsisizmde ve kırılğan narsisizmle birlikte ikisinin depresyona yol açan risk faktörleri arasında önemli bir yer tuttuğu düşünülebilir.

Çalışmada kırılğan narsisizm ve büyüklenmeci narsisizme ilişkin verilerin değerlendirilmesi sonucunda kırılğan narsisizm ile büyüklenmeci narsisizm arasında korelasyonel bir ilişki olduğu saptanmıştır. Kırılğan narsisizm arttıkça depresyon eğilim düzeyi de artmaktadır. Bu durum literatürle ve önceki çalışmalarla uyum göstermektedir. Narsisizm uzun yıllar boyunca DSM tanılamasına göre büyüklenmeci tarafı ön plana çıkan bir bozukluk olarak ele alınmasına rağmen psikanalitik literatürde ve psikodinamik tanı klavuzunda (PDM-2) bu duruma çeşitli eleştiriler getirilmiştir ve getirilmektedir. Bu eleştiriler narsisizmin büyüklenmeci ve kırılğan yönleriyle ele alınması gereken bir bozukluk olduğuna işaret etmekte ve aynı bozukluğun iki farklı görünümü olarak ele alınması gerektiğini ifade etmektedir (Akhtar, 1989; Pincus vd. 2014; Lingardi ve McWilliams, 2017; Gabbard, 2014:484)

Bu bilgilerin regresyon analizi ile elde edilen, kırılğan narsisizmin büyüklenmeci narsisizmi yordadığı verisi ile birlikte ele alınması, narsisizmin anlaşılmasında kolaylaştırıcı bir rol oynamaktadır. Kırılğan narsisizm büyüklenmeci narsisizm açısından bir risk faktörü olarak işlev görüyor olabilir. Veriler doğrultusunda narsisizm, kırılğan ve büyüklenmeci boyutlarıyla incelendiğinde, büyüklenmeci narsisizm kırılğan narsisizmdeki olumsuz yapıları telafi etmek adına kullanılan bir düzenek olabilir. Bu ilişkililik halinde kırılğan ve büyüklenmeci narsisizm, narsisistik örgütlenmede birlikte işlev gören iki farklı dinamik olarak görülmektedir (Tritt vd., 2009).

Araştırmadan Beck Depresyon Envanteri ile toplanan verilerin değerlendirilmesi sonucunda ölçek ortalama puanının ($\bar{X}= 12.40$) olduğu görülmüştür. Katılımcıların %43 ile büyük çoğunluğu minimal depresyon düzeyindedir. Depresyon eğilim düzeyi yaş değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermemiş ancak yaş grubundaki yaş değeri azaldıkça depresyon puanının arttığı görülmüştür. Depresyon eğilim düzeyi cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermemiş ancak ortalama puanlara bakıldığında kadınların erkeklerden daha yüksek puan aldığı görülmüştür. Depresyon eğilim düzeyi

eğitim değişkenine göre anlamlı farklılık göstermemiştir ancak eğitim seviyesi azaldıkça depresyon puanı ortalamaları artış göstermiştir. Depresyon eğilim düzeyi çalışanlarda ve gelir düzeyi düşük olanlarda anlamlı bir farklılık göstermiş ve bu kategorilerde daha yüksek depresyon puanı saptanmıştır. İlaç kullananlar ve daha önce psikotik olmayan tanı alanlarda depresyon puanı anlamlı bir farklılık göstermiş ve daha yüksek puanlar saptanmıştır. Diğer sosyodemografik kategorilerde anlamlı bir farklılık saptanmamıştır.

Çalışmada Kırılgan Narsisizm Ölçeği ile toplanan verilerin değerlendirilmesi sonucunda ölçek ortalama puanının ($\bar{X}=22.52$) olduğu görülmüştür. Kırılgan narsisizm cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermiş ve erkeklerde kırılgan narsisizm puanı daha yüksek çıkmıştır. Diğer sosyodemografik değişkenler ile anlamlı bir ilişki saptanmamıştır.

Son olarak çalışmada Narsisistik Kişilik Envanteri ile elde edilen verilerin değerlendirilmesi sonucunda ölçek ortalama puanının ($\bar{X}=4.14$) olduğu saptanmıştır. Cinsiyet değişkenine göre bakıldığında Teşhircilik alt boyutunda anlamlı bir farklılık tespit edilmiş ve kadınlar erkeklere kıyasla daha yüksek Teşhircilik puanı belirtmiştir. Romantik ilişki değişkenine göre bakıldığında ise Otorite alt boyutunda anlamlı bir farklılık tespit edilmiş ve ilişkisi olanların daha yüksek otorite puanı bildirdiği saptanmıştır.

B. Öneriler

Kohut (1971;1977), endüstrileşme ile değişen çalışma şekli, toplumsal yaşam ve aile ilişkilerinin aynı zamanda bireyin yaşamı ve kendiliği üzerinde de doğrudan veya dolaylı etkileri olduğunu öne sürer. Ona göre bu dinamiklerdeki değişim kendiliğin yapısı üzerindeki değişimlerle şu şekilde bağlantılıdır; narsisistik gelişim sürecinde anne ve baba temsillerindeki bulanıklıklar ve kendiliknesnesi aktarımlarındaki aksaklıklar sebebiyle çocuk dönüştürmeli içselleştirme sürecinde uyarılma eksikliği ile narsisistik yaralanmalar ve boşluk depresyonu yaşayabilmektedir (Kohut, 1977). Bunun yanında ebeveynler çocukları kendi narsisistik meseleleri doğrultusunda, narsisistik uzantılar olarak görebilmektedirler (Kohut, 1977; McWilliams, 2013). Depresyona bakıldığında, Jansson (2021), insanlığın, gerçek evrimsel yolundan kolektif olarak raydan çıkmasının neden olduğu bir “modernite hastalığı” şeklinde ifade eder. Ona göre

işleyişinde insanların, uzun bir insansı tarihe sahip olan bedenlerini, korkunç sonuçları olan aşırı beslenmiş ya da aç bırakılmış, rekabetçi, adaletsiz ve sosyal yönden yalıtkan bir ortama sürükleyerek bedenlerine yabancılaştırmaları ön plana çıkar. Bu doğrultuda modern endüstrileşmiş toplumsal alandaki değişimlerin insan ilişkilerini ve birey psikolojisini etkilemeye devam edeceği düşünülebilir.

Araştırmacılar için öneriler;

Zorlu yaşam olay ve koşulları ile erken çocukluk dönemindeki yaşantıların yetişkin yaşamı üzerindeki etkisini somut bilimsel verilerle ortaya koymak adına yapılacak çalışmalar toplumun ve bireyin ruh sağlığını daha iyi hale getirmede önemli enstrümanlar olacaktır. Bu amaçla gelecekte yapılacak çalışmalarda narsisizmin boyutlarının depresyonla ilişkisinde, ebeveyn tutumlarının, yabancılaştırmanın, utanç ve suçluluk duyguları ile savunma mekanizmalarının rolünü araştıran kapsamlı çalışmaların yapılması önerilmektedir. Ayrıca hasta gruplarıyla tanı almamış grupların bu kriterler göz önünde bulundurularak yapılacak karşılaştırma çalışmalarında yer almasının yararlı olacağı düşünülmektedir.

VII. KAYNAKÇA

KİTAPLAR

- ABRAHAM, K. (1911/1927). “Notes On The Psycho-Analytical Investigation And Treatment Of Manic Depressive Insanity And Allied Conditions”. In **Selected Papers On Psychoanalysis**, (pp. 137–156). London: Hogarth Press.
- ABRAHAM, K. (1924/1927). “A Short Study Of The Development Of The Libido, Viewed In The Light Of Mental Disorders”. In **Selected Papers On Psychoanalysis**, (pp. 418–501). London: Hogarth Press.
- AKHTAR, S. (2012). **The Book of Emotions**. New Delhi: Roli Books.
- AKHTAR, S. (2014). **Acının Kaynakları** (çev. Elif Okan Gezmiş). İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.
- ALPER, Y. (2012). **Bütün Yönleriyle Depresyon**. İstanbul: Özgür Yayınları.
- AMERİKAN PSİKIYATRİ BİRLİĞİ, (2013). **Ruhsal Bozuklukların Tanısal ve Sayımsal Elkitabı, Beşinci Baskı (DSM-5), Tanı Ölçütleri Başvuru Elkitabı** (çev. Köroğlu, E.). Ankara: Hekimler Yayın Birliği.
- APA, (1980). **Diagnostic and statistical manual of mental disorders (3rd Edition) (DSM-III)**. American Psychiatric Association, Washington DC.
- APA, (2000). **Diagnostic and statistical manual of mental disorders, (4th ed., text revision)**. Washington, DC: American Psychiatric Association.
- APA, (2013). **Diagnostic and statistical manual of mental disorders (5th ed.)**. Washington, DC: American Psychiatric Association.
- BECK, A. T., & ALFORD, B. A. (2009). **Depression: Causes and treatment** (2nd ed.). Philadelphia: University of Pennsylvania Press.

- BULFİNCH, T. (1855). **The Age Of Fable: or, Stories Of Gods And Heroes**. Boston, MA: Chase, Nichols and Hill.
- BULFİNCH, T. (1898). **The Age of Fable or Beauties of Mythology** (edited by Rev. J. Loughran Scott). Philadelphia: David McKay, Publisher.
- BUSCH, F. N. (2021). "Psychodynamic Theory and Approaches to Depression". In Christos, C. & Georgia, P. (Eds.), **Depression Conceptualization and Treatment Dialogues from Psychodynamic and Cognitive Behavioral Perspectives**, (pp. 53-68). Cham: Springer.
- BUSCH, F. N., RUDDEN, M. & SHAPIRO, T. (2016). **Psychodynamic Treatment of Depression, (Second Edition)**. Arlington: American Psychiatric Publishing, Inc.
- BÜYÜKÖZTÜRK, Ş. (2011). **Sosyal Bilimler İçin Veri Analizi El Kitabı: İstatistik, Araştırma Deseni, SPSS Uygulamaları ve Yorum** (14. Baskı). Ankara: Pegem Akademi.
- BÜYÜKÖZTÜRK, Ş., KILIÇ ÇAKMAK, E., AKGÜN, Ö. E., KARADENİZ, Ş. ve DEMİREL, F. (2013). **Bilimsel Araştırma Yöntemleri** (14. Baskı). Ankara: Pegem Yayınları.
- FENİCHEL, O. (2005). **The Psychoanalytic Theory Of Neurosis**. London: Taylor & Francis. doi: doi.org/10.4324/9780203981580.
- FREUD, S. (1914). **Narsisizm Üzerine ve Schreber Vakası** (çev. Banu Büyükkal, Saffet Murat Tuna). İstanbul: Metis Yayıncılık.
- GABBARD, G. O. (2014). **Psychodynamic Psychiatry in Clinical Practice**, Fifth Edition. Arlington, VA: American Psychiatric Publishing Inc.
- GABBARD, G. O., CRISP, H. (2018). **Narcissism and its Discontents: Diagnostic Dilemmas and Treatment Strategies with Narcissistic Patients**. Washington DC: American Psychiatric Association Publishing Inc.
- GEÇTAN, E. (2004). **Psikodinamik Psikiyatri ve Normaldışı Davranışlar**, İstanbul: Metis Yayınları.

- HOGAN, R. & FİCO J. (2011). “Leadership”, In W. K. Campbell & J. D. Miller (Eds.), **The Handbook of Narcissism and Narcissistic Personality Disorder, Theoretical Approaches, Empirical Findings, and Treatments**. (pp. 393-402). Hoboken, NJ: John Wiley & Sons, Inc.
- HORWITZ, A., WAKEFIELD, J. & LORENZO-LUACES, L. (2016). “History of Depression”. In R. J. DeRubeis and D. R. Strunk (Eds.), **The Oxford Handbook of Mood Disorders** (pp. 11-23).. New York: Oxford University Press. 10.1093/oxfordhb/9780199973965.013.2.
- JACOBSON, E. (1964). **Kendilik ve Nesne Dünyası**. (çev. Selim Yazgan), 2019. İstanbul: Metis Yayınları.
- JACOBSON, E. (1971). **Depression; Comparative Studies of Normal, Neurotic, and Psychotic Conditions**. New York: International Universities Press, Inc.
- JANSSON, A. (2021). **From Melancholia to Depression Disordered Mood in Nineteenth-Century Psychiatry**. Cham: Palgrave Macmillan Publ.
- KALAYCI, Ş. (2009). **SPSS Uygulamaları Çok Değişkenli İstatistik Teknikleri** (5. baskı). Ankara: Asil Yayın Dağıtım.
- KERNBERG, O. F. (1975). **Sınır Durumlar ve Patolojik Narsisizm**. (Çev. Mustafa Atalay). İstanbul: Metis Yayınları.
- KERNBERG, O. F. (2014). “The Spectrum of Narcissistic Transferences”. In Akhtar, S. & Parens, H. (Eds.), **Revenge Narcissistic Injury, Rage, and Retaliation** (s. 79-92). Maryland: Rowman & Littlefield inc.
- KLEİN, M. (1957). **Haset ve Şükran**, (çev. Orhan Koçak, Yavuz Erten). İstanbul: Metis Yayınları.
- KOHUT, H. (1977). **Kendiliğin Yeniden Yapılanması**, (çev. Oğuz Cebeci) İstanbul: Metis Yayınları.
- KOHUT, H. (1971). **Kendiliğin Çözümlemesi**, (çev. Cem Atbaşoğlu, Banu Büyükkal, Cüneyt İşcan) İstanbul: Metis Yayınları.
- LAWLOR, C. (2012). **From Melancholia to Prozac: A History of Depression**. New York: Oxford University Press.

- LEVY, K. N., ELLISON, W. D., & REYNOSO, J. S. (2011). "A Historical Review Of Narcissism And Narcissistic Personality". In W. K. Campbell & J. D. Miller (Eds.), **The Handbook of Narcissism and Narcissistic Personality Disorder, Theoretical Approaches, Empirical Findings, and Treatments**, (pp. 3-13). Hoboken, NJ: John Wiley & Sons, Inc.
- LİNGİARDİ, V., & MCWILLIAMS, N. (2017). **Psychodynamic Diagnostic Manual: PDM-2** (2nd ed.). New York: The Guilford Press.
- MCWILLIAMS, N. (2013). **Psikanalitik Tanı, Klinik Süreç İçinde Kişilik Yapısını Anlamak**, (çev. Erkan Kalem). İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.
- MİLLER, J. D., & MAPLES, J. (2011). "Trait Personality Models Of Narcissistic Personality Disorder, Grandiose Narcissism, And Vulnerable Narcissism". In W. K. Campbell & J. D. Miller (Eds.), **Handbook Of Narcissism And Narcissistic Personality Disorder**. Hoboken, NJ: Wiley.
- PİNCUS, A. L. & ROCHE, M. J. (2011). "Narcissistic Grandiosity and Narcissistic Vulnerability". In W. K. Campbell & J. D. Miller (Eds.), **The Handbook of Narcissism and Narcissistic Personality Disorder, Theoretical Approaches, Empirical Findings, and Treatments**. (pp. 31-40). Hoboken, NJ: John Wiley & Sons, Inc.
- PİNCUS, A. L., ROCHE, M. J., & GOOD, E. W. (2015). "Narcissistic Personality Disorder And Pathological Narcissism". In P. H. Blaney, R. F. Krueger, & T. Millon (Eds.), **Oxford Textbook Of Psychopathology** (p. 791–813). Oxford University Press.
- QUINODOZ, J. M. (2009). "Teaching Freud's "Mourning and Melancholia". In L. G. Fiorini, T. Bokanowski, S. Lewkowicz (Eds.), **On Freud's "Mourning And Melancholia"** (pp. 179-192). London: Karnac.
- WATSON, C. & BAGBY, R. M. (2011). "Assessment Of Narcissistic Personality Disorder", In W. K. Campbell & J. D. Miller (Eds.), **The Handbook of Narcissism and Narcissistic Personality Disorder, Theoretical**

Approaches, Empirical Findings, and Treatments. (pp. 119-132). Hoboken, NJ: John Wiley & Sons, Inc.

WINNICOTT, D. W. (1960). "Ego Distortion In Terms Of True And False Self". In Winnicott, D. W., (Ed), **The Maturation Process And The Facilitating Environment: Studies In The Theory Of Emotional Development** (140-152). London: Karnac Books.

ZEIGLER-HILL, V. & JORDAN, C. H. (2011). "Behind the Mask: Narcissism and Implicit Self-Esteem", In W. K. Campbell & J. D. Miller (Eds.), **The Handbook of Narcissism and Narcissistic Personality Disorder, Theoretical Approaches, Empirical Findings, and Treatments.** (pp. 101-116). Hoboken, NJ: John Wiley & Sons, Inc.

MAKALELER

AKHTAR, S. & THOMSON, J. A. (1982). "Overview: Narcissistic Personality Disorder". **American Journal of Psychiatry**, 139; 12–20.

AKHTAR, S. (1989). "Narcissistic Personality Disorder: Descriptive Features and Differential Diagnosis". **Psychiatric Clinics of North America**, 12(3), 505–529. doi:10.1016/s0193-953x(18)30411-8.

AMES, D. R., ROSE, P. & ANDERSON, P. C. (2006). "The NPI-16 as a Short Measure of Narcissism". **Journal of Research in Personality**, 40: 440-450.

ANASTASOPOULOS, D. (2007). "The narcissism of depression or the depression of narcissism and adolescence". **Journal of Child Psychotherapy**, 33(3), 345–362.

ATAY, S. (2009). "Narsistik Kişilik Envanteri'nin Türkçe'ye Standardizasyonu". **İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi**, 11(1), 1-16.

BECK, A. T., WARD, C. H., MENDELSON, M., MOCK, J., & ERBAUGH, J. (1961) "An Inventory For Measuring Depression". **Archives of General Psychiatry**, 4, 561-571.

COOPER, A. M., & MICHELS, R. (1988). "Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders, 3rd ed., revised (DSM-III-R)". **American Journal of Psychiatry**, 145(10), 1300–1301. doi:10.1176/ajp.145.10.1300.

- ÇAKIR KARDEŞ, V. (2020). “Pandemi Süreci ve Sonrası Ruhsal ve Davranışsal Değerlendirme”, **Türk Diyab Obez**; 2: 160-169.
- DAWOOD, S., & PİNCUS, A. L. (2017). “Pathological Narcissism and the Severity, Variability, and Instability of Depressive Symptoms. Personality Disorders”: **Theory, Research, and Treatment**. Advance online publication. <http://dx.doi.org/10.1037/per0000239>.
- DICKINSON, K. A., PİNCUS, A. L. (2003). “Interpersonal Analysis of Grandiose and Vulnerable Narcissism”. **Journal Of Personality Disorders**, 17,188–207.
- ELDOĞAN, D. (2016). “Hangi Narsizm? Büyüklenmeci ve Kırılgan Narsizmin Karşılaştırılmasına İlişkin Bir Gözden Geçirme”, **Türk Psikoloji Yazıları**, 9(37): 1-10.
- ELLİS, H. (1898). “Auto- eroticism: A psychological study”. **Alienist and Neurologist**. 19, 260–299.
- FREUD, S. (1917/1993). “Yas ve Melankoli”, (Çev. R. Uslu, O. Berksun,). **Kriz Dergisi**, 1 (2), 0-0. https://doi.org/10.1501/Kriz_0000000026.
- GABBARD, G. O. (1989). “Two Subtypes of Narcissistic Personality Disorder”. **Bulletin of the Menninger Clinic**, 53(6), 527–532.
- GRENAYER, B. F. S. (2013). “Historical overview of pathological narcissism”. In J.S. Ogrodniczuk (Ed.), **Understanding and treating pathological narcissism**. Washington, DC: American Psychological Association, p.15-26.
- GROB, G. N. (2013). “From Melancholia to Prozac: A History of Depression”. **Journal of the History of Medicine and Allied Sciences**, 68(2), 305–307. <https://doi.org/10.1093/jhmas/jrs065>.
- HARTMANN, H. (1950). “Comments on the Psychoanalytic Theory of the EGO”. **The Psychoanalytic Study of the Child**, 5(1), 74–96. doi:10.1080/00797308.1950.11822886.
- HENDİN, H. M., & CHEEK, J. M. (1997). “Assessing Hypersensitive Narcissism: A Reexamination of Murray’s Narcism Scale”. **Journal**

- of Research in Personality**, 31(4), 588–599.
doi:10.1006/jrpe.1997.220.
- HİSLİ, N. (1988). “Beck Depresyon Envanterinin Geçerliği Üzerine Bir Çalışma”. **Psikoloji Dergisi**, 22; 118-126.
- HİSLİ, N. (1989). “Beck Depresyon Envanterinin Üniversite Öğrencileri İçin Geçerliği Güvenirliği”. **Psikoloji Dergisi**, 23; 3-13.
- JACOBSON, E. (1943). “Depression”. **The Psychoanalytic Quarterly**, 12:4, 541-560, DOI: 10.1080/21674086.1943.11925550.
- KARAKUŞ, G., EVLİCE, Y. E. VE TAMAM, L. (2012). “Psikiyatri Kliniğinde Yatan Hastalarda Alkol ve Madde Kullanım Bozukluğu Sıklığı”. **Çukurova Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi**; 37(1):37-48.
- KAYA, B. (2007). “Depresyon: Sosyo-ekonomik ve Kültürel Pencereden Bakış”, **Klinik Psikiyatri**, 10; 11-20.
- KEALY, D., TSAİ, M. & OGRODNICZUK, J. S. (2012). “Depressive Tendencies And Pathological Narcissism Among Psychiatric Outpatients”. **Psychiatry Research**, 196(1); 157-159, <https://doi.org/10.1016/j.psychres.2011.08.023>.
- KENDLER, K. S. (2020). “The Origin of Our Modern Concept of Depression—The History of Melancholia From 1780-1880: A Review”. **JAMA Psychiatry**, 77(8): 863–868. doi:10.1001/jamapsychiatry.2019.4709.
- KERNBERG, O. F. (1979). “The Contributions of Edith Jacobson: An Overview”. **Journal of the American Psychoanalytic Association**; 27(4): 793-819. doi:10.1177/000306517902700403.
- KOHUT, H. & WOLF, E. S. (1978). “The Disorders of the Self and Their Treatment: An Outline”. **Int. J. Psycho-Anal.**, 59:413-425.
- KOHUT, H. (1966). “Forms and Transformations of Narcissism”. **Journal of the American Psychoanalytic Association**. 14(2):243-272. doi:10.1177/000306516601400201.
- LENZENWEGER, M. F., CLARKİN, J. F., CALİGOR, E., CAİN, N. M., KERNBERG, O. F. (2018). “Malignant Narcissism in Relation to

- Clinical Change in Borderline Personality Disorder: An Exploratory Study”. **Psychopathology**; 51(5):318-325. doi:10.1159/000492228.
- LEVINE, A. B. & FAUST J. A. (2013). “Psychodynamic Approach to the Diagnosis and Treatment of Closet Narcissism”. **Clinical Case Studies**.;12(3):199-212. doi:10.1177/1534650113475475.
- MCWILLIAMS, N., & LEPENDORF, S. (1990). “Narcissistic Pathology of Everyday Life”. **Contemporary Psychoanalysis**, 26(3), 430–451. doi:10.1080/00107530.1990.10746671.
- ÖZAKAR AKÇA, S., SELEN, F., DEMİR, E. VE DEMİR, T. (2018). “Cinsiyet ve Yaş Farklılıklarının Ergenlerin Depresyon, Anksiyete Bozukluğu, Kendine Zarar Verme, Psikoz, Travma Sonrası Stres Bozukluğu, Alkol-Uyuşturucu Bağımlılığı ve Dikkat Eksikliği Hiperaktivite Bozukluğu İle İlişkili Sorunlara Etkisi”. **Dicle Tıp Dergisi**; 45 (3) : 255-264.
- PATEL, V. & KLEINMAN, A. (2003). “Poverty and Common Mental Disorders in Developing Countries”; **Bulletin of the World Health Organization**, 81:609-615.
- PERRY, J., PRESNIAK, M. & OLSON, T. (2013). “Defense Mechanisms in Schizotypal, Borderline, Antisocial, and Narcissistic Personality Disorders”. **Psychiatry**. 76. 32-52.
- PINCUS, A. L., CAİN, N. M., & WRIGHT, A. G. (2014). “Narcissistic Grandiosity and Narcissistic Vulnerability in Psychotherapy”. **Personality Disorders: Theory, Research, and Treatment**, 5(4):439-43. doi: 10.1037/per0000031.
- POWER, M. J., & TARSIA, M. (2007). “Basic And Complex Emotions İn Depression And Anxiety”. **Clinical Psychology & Psychotherapy**, 14(1), 19–31. doi:10.1002/cpp.515.
- PULVER, S. E. (1970). “Narcissism: The Term and the Concept”. **Journal of the American Psychoanalytic Association**; 18(2):319-341. doi:10.1177/000306517001800204.

- RADO, S. (1928). "The Problem of Melancholia". **Int. J. Psycho-Anal.**, 9:420-438.
- RASKIN, R. N., & HALL, C. S. (1979). "A Narcissistic Personality Inventory". **Psychological Reports**, 45(2), 590. <https://doi.org/10.2466/pr0.1979.45.2.590>.
- RASKIN, R., & TERRY, H. (1988). "A Principal-Components Analysis Of The Narcissistic Personality Inventory And Further Evidence Of Its Construct Validity". **Journal of Personality and Social Psychology**, 54(5), 890–902. <https://doi.org/10.1037/0022-3514.54.5.890>.
- RITTER, K., VATER, A., RÜSCH, N., SCHRÖDER-ABÉ, M., SCHÜTZ, A., FYDRICH, T., LAMMERS, C.H., ROEPKE, S. (2014). "Shame in Patients With Narcissistic Personality Disorder". **Psychiatry Res.**;215(2):429–37. doi:10.1016/j.psychres.2013.11.019.
- ROCHE, M. J., PINCUS, A. L., LUKOWITSKY, M. R., MÉNARD, K. S. & CONROY, D. E. (2013): "An Integrative Approach to the Assessment of Narcissism". **Journal of Personality Assessment**, 95:3, 237-248
- RONNINGSTAM, E. (2011). "Narcissistic Personality Disorder: A Clinical Perspective". **J Psychiatr Pract.**; 17(2):89-99. doi:10.1097/01.pra.0000396060.67150.40.
- ROTH, P. (2009). "Melancholia, mourning, and the countertransference",. In L. G. Fiorini, T. Bokanowski, S. Lewkowicz (Eds.), **On Freud's "Mourning And Melancholia"** (pp. 37-55). London: Karnac.
- ROUSSEAU, G. (2000). "Depression's Forgotten Genealogy: Notes Towards a History of Depression". **History of Psychiatry.**; 11(41): 71-106. doi:10.1177/0957154X0001104104.
- SANDAGE, S. J., JANKOWSKI, P. J., BISSONETTE, C. D., & PAINE, D. R. (2016). "Vulnerable Narcissism, Forgiveness, Humility, and Depression: Mediator Effects for Differentiation of Self". **Psychoanalytic Psychology**, 34(3), 300–310. <http://dx.doi.org/10.1037/pap0000042>.

- STEİNER, R. (1989). "On Narcissism: The Kleinian Approach", **Psychiatric Clinics of North America**, 12(3); 741-770. [https://doi.org/10.1016/S0193-953X\(18\)30426-X](https://doi.org/10.1016/S0193-953X(18)30426-X).
- ŞAR, V. & TÜRK-KURTÇA, T. (2021): "The Vicious Cycle of Traumatic Narcissism and Dissociative Depression Among Young Adults: A Trans-Diagnostic Approach". **Journal of Trauma & Dissociation**, DOI:10.1080/15299732.2020.1869644.
- ŞENGÜL, B. Z., ÜNAL, E., AKÇA, S., CANBOLAT, F., DENİZCİ, M., & BAŞTUĞ, G. (2015). "Validity and reliability study for the Turkish adaptation of the Hypersensitive Narcissism Scale (HSNS)". **Dusunen Adam The Journal of Psychiatry and Neurological Sciences**, 28; 231-241. doi: 10.5350/DAJPN2015280306.
- TRİTT, S. M., RYDER, A. G., RİNG, A. J. & PİNCUS, A. L. (2010). "Pathological Narcissism And The Depressive Temperament". **Journal of Affective Disorders**, 122(3); 280-284. <https://doi.org/10.1016/j.jad.2009.09.006>.
- ÜNAL, S., KÜEY, L., GÜLEÇ, C., BEKAROĞLU, M., EVLİCE, Y. E. ve KIRLI, S. (2002). "Depresif Bozukluklarda Risk Etkenleri", **Klinik Psikiyatri**; 5:8-15.
- WATSON, P. J., SAWRIE, S. M., GREENE, R. L. & ARREDONDO, R. (2002). "Narcissism and Depression: MMPI-2 Evidence for the Continuum Hypothesis in Clinical Samples". **Journal of Personality Assessment**, 79:1, 85-109, DOI:10.1207/S15327752JPA7901_06.
- WİNK, P. (1991). "Two faces of narcissism". **Journal of Personality and Social Psychology**, 61(4), 590–597. <https://doi.org/10.1037/0022-3514.61.4.590>.
- WRIGHT, F., O'LEARY, J., & BALKİN, J. (1989). "Shame, Guilt, Narcissism, And Depression: Correlates and Sex Differences". **Psychoanalytic Psychology**, 6(2), 217–230. <https://doi.org/10.1037/0736-9735.6.2.217>.

ELEKTRONİK KAYNAKLAR

APA, (2021). “APA Dictionary of Psychology”. Erişim: www.dictionary.apa.org.

TDK, (2021), “Türk Dil Kurumu Sözlükleri”, Güncel Türkçe Sözlük. Erişim: <https://sozluk.gov.tr/>.

TEZLER

AHEN, G. (2016). “Narsistik Kişilik Yapılanma Düzeyi ile Depresyona Eğilim Düzeyi Arasındaki İlişkinin İncelenmesi”. (yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Üsküdar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

ANLI, İ. (2005). “Narsistik Kişilik Bozukluğu ve Sınır Kişilik Bozukluğu Tanısı Alanların Narsistik Gelişim Hattındaki Konumlandırılmalarının Kendilik Psikolojisi Kuramına Göre Karşılaştırılmaları”. Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi: İstanbul.

HALİŞÇELİK, M. (2021). “Majör Depresyon ile Narsistik Kişilik Bozukluğu Arasındaki İlişkinin Araştırılması”. (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Uludağ Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Bursa.

JOHANSSON, N. (2012). “In Memory of Narcissus: Aspects of the Late-Modern Subject in the Narcissus Theme 1890-1930”. (Licentiate dissertation). Uppsala: Uppsala universitet.

KÖYMEN, E. (2019). “Büyükleme Narsisizm ve Kırılgan Narsisizm İle Bilişsel Duygu Düzenleme ve Kişilerarası Problemlerin İlişkisi”. (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Maltepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

ÜK, B. (2020). “Relationship Between Subtypes Of Narcissism And Depression: Mediating Roles Of Self-Esteem, Perceived Stress And Emotion Regulation Difficulties”. (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Bahçeşehir University, The Graduate School Of Social Sciences, İstanbul.

ÜZÜMCÜ, E. (2016). “Büyükleme ve Kırılgan Narsistik Kişilik Özellikleri İle İlişkili Faktörlerin Şema Terapi Modeli Çerçevesinde

İncelenmesi". (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

EKLER

EK – 1: Bilgilendirilmiş Onam Formu

EK – 2: Sosyo-Demografik Veri Formu

EK – 3: Beck Depresyon Envanteri

EK – 4: Kırılgan Narsisizm Ölçeği

EK – 5: Narsisistik Kişilik Envanteri

EK – 6: Etik Kurul Onayı

EK – 1 Bilgilendirilmiş Onam Formu

Sayın Katılımcı,

Bu araştırma İstanbul Aydın Üniversitesi Klinik Psikoloji Yüksek Lisans Programı bünyesinde Doç. Dr. Ali Keyvan danışmanlığında, Vedat Pamukcu tarafından bir tez çalışması kapsamında yürütülmektedir. Bu çalışmanın amacı, Narsisizmin alt türleri olan Büyüklenmeci ve Kırılgan Narsisizm ile Depresyon Eğilimi arasındaki ilişkinin incelenmesidir. Bu amaç doğrultusunda katılımcılara birtakım sorular sorulacaktır. Anket birbirini izleyen 4 kısımdan oluşmaktadır. Çalışmaya katılabilmek için 18-65 yaş aralığında olmanız gerekmektedir.

Bu araştırmaya katılım tamamen gönüllülük esasına dayalıdır. Anket yaklaşık 10 dakika sürmektedir. Araştırmanın herhangi bir noktasında hiçbir gerekçe belirtmeden çalışmaya katılmaktan vazgeçebilirsiniz. Bu durumda verileriniz kaydedilmeyecek ve/veya kapsam dışında bırakılacaktır. Lütfen yönergeleri dikkatlice okuyunuz ve sorulara sizi en iyi ifade eden cevabı vermeye çalışınız. Çalışmanın amacına ulaşması için sizden beklenen, rahat hissettiğiniz sürece, bütün sorulara eksiksiz ve içtenlikle cevap vermenizdir.

Araştırmanın hiçbir aşamasında kimlik bilgileriniz sorulmayacak ve verdiğiniz yanıtlar araştırmacılar dışında üçüncü kişilerle paylaşılmayacaktır. Yanıtlar toplu halde değerlendirilecek ve sadece bilimsel araştırma/yayın amacıyla kullanılacaktır.

Araştırmayla ilgili sorularınız için veya daha fazla bilgiye ihtiyaç duymanız halinde vedatpamukcu@gmail.com e-posta adresinden araştırmacıya ulaşabilirsiniz.

Katkılarınız için teşekkür ederiz.

Yukarıda verilen bilgiler doğrultusunda bu çalışmaya katılmayı kabul ediyorum.

EK – 2: Sosyo-Demografik Veri Formu

Yaşınız:

1: 18-25 2: 25-40 3: 40-65

Cinsiyetiniz:

1-Kadın 2-Erkek

Eğitim Düzeyiniz:

1: İlköğretim Mezunu 2: Lise Mezunu 3: Üniversite 4: Yüksek Lisans ve üzeri

Çalışma Durumunuz:

1: Çalışıyor 2: Çalışmıyor

Mesleğiniz:

Gelir Düzeyinizi Nasıl Tanımlarsınız:

1: Düşük 2: Orta 3: Yüksek

Romantik İlişkiniz Var mı?:

1: Var 2: Yok

Covid-19 tanısı aldınız mı?

1: Evet 2: Hayır

Ailenizde Covid-19 tanısı alan var mı? :

1: Evet 2: Hayır

Madde kullanımınız var mı?

1: Hayır 2: Sigara 3: Alkol 4: Madde (Diğer)

Sürekli kullandığınız psikiyatrik bir ilaç var mı?

1: Evet 2: Hayır

Herhangi bir psikolojik rahatsızlığınız var mı? Varsa belirtiniz?:

1: Var 2: Yok

Herhangi bir psikiyatrik tanınız varsa belirtiniz?

.....

EK – 3: Beck Depresyon Envanteri (BDE)

Aşağıda, kişilerin ruh durumlarını ifade ederken kullandıkları bazı cümleler verilmiştir. Her madde bir çeşit ruh durumunu anlatmaktadır. Her maddede o ruh durumunun derecesini belirleyen 4 seçenek vardır. Lütfen bu seçenekleri dikkatle okuyunuz. Son bir hafta içindeki (şu an dahil) kendi ruh durumunuzu göz önünde bulundurarak, size en uygun olan ifadeyi bulunuz. Daha sonra, o maddenin yanındaki harfin üzerine (X) işareti koyunuz.

1)	a. Kendimi üzgün hissetmiyorum b. Kendimi üzgün hissediyorum c. Her zaman için üzgünüm ve kendimi bu duygudan kurtaramıyorum d. Öylesine üzgün ve mutsuzum ki dayanamıyorum
2)	a. Gelecekte umutsuz değilim b. Gelecek konusunda umutsuzum c. Gelecekte beklediğim hiç bir şey yok d. Benim için bir gelecek olmadığı gibi bu durum değişmeyecek
3)	a. Kendimi başarısız görmüyorum b. Herkesten daha fazla başarısızlıklarım oldu sayılır c. Geriye dönüp baktığımda, pek çok başarısızlığımın olduğunu görüyorum d. Kendimi bir insan olarak tümüyle başarısız görüyorum
4)	a. Her şeyden eskisi kadar doyum (zevk) alabiliyorum b. Her şeyden eskisi kadar doyum alamıyorum c. Artık hiçbir şeyden gerçek bir doyum alamıyorum d. Bana doyum veren hiçbir şey yok. Her şey çok sıkıcı
5)	a. Kendimi suçlu hissetmiyorum b. Arada bir kendimi suçlu hissettiğim oluyor c. Kendimi çoğunlukla suçlu hissediyorum d. Kendimi her an için suçlu hissediyorum
6)	a. Cezalandırılmışım gibi duygular içinde değilim b. Sanki bazı şeyler için cezalandırılabilmişim gibi duygular içindeyim c. Cezalandırılacakmışım gibi duygular yaşıyorum d. Bazı şeyler için cezalandırılıyorum
7)	a. Kendimi hayal kırıklığına uğratmadım b. Kendimi hayal kırıklığına uğrattım c. Kendimden hiç hoşlanmıyorum d. Kendimden nefret ediyorum
8)	a. Kendimi diğer insanlardan daha kötü durumda görmüyorum b. Kendimi zayıflıklarım ve hatalarım için eleştiriyorum c. Kendimi hatalarım için her zaman suçluyorum d. Her kötü olayda kendimi suçluyorum
9)	a. Kendimi öldürmek gibi düşüncelerim yok b. Bazen kendimi öldürmeyi düşünüyorum ama böyle bir şey yapamam c. Kendimi öldürebilmeyi çok isterdim d. Eğer bir fırsatını bulursam kendimi öldürürüm
10)	a. Herkesten daha fazla ağladığımı sanmıyorum b. Eskisine göre şimdilerde daha çok ağlıyorum c. Şimdilerde her an ağlıyorum d. Eskiden ağlayabilirdim. Şimdilerde istesem de ağlayamıyorum

11)	a. Eskisine göre daha sinirli veya tedirgin sayılmam b. Her zamankinden biraz daha fazla tedirginim c. Çoğu zaman sinirli ve tedirginim d. Şimdilerde her an için tedirgin ve sinirliyim
12)	a. Diğer insanlara karşı ilgimi kaybetmedim b. Eskisine göre insanlarla daha az ilgiliyim c. Diğer insanlara karşı ilgimin çoğunu kaybettim d. Diğer insanlara karşı hiç ilgim kalmadı
13)	a. Eskisi gibi rahat ve kolay kararlar verebiliyorum b. Eskisine kıyasla şimdilerde karar vermeyi daha çok erteliyorum c. Eskisine göre karar vermekte oldukça güçlük çekiyorum d. Artık hiç karar veremiyorum
14)	a. Eskisinden daha kötü bir dış görünüşüm olduğunu sanmıyorum b. Sanki yaşlanmış ve çekiciliğimi kaybetmişim gibi düşünüyor ve üzülüyorum c. Dış görünüşümde artık değiştirilmesi mümkün olmayan ve beni çirkinleştiren değişiklikler olduğunu hissediyorum d. Çok çirkin olduğumu düşünüyorum
15)	a. Eskisi kadar iyi çalışabiliyorum b. Bir işe başlayabilmek için eskisine göre daha çok çaba harcıyorum c. Ne olursa olsun, yapabilmek için kendimi çok zorluyorum d. Artık hiç çalışmıyorum
16)	a. Eskisi kadar kolay ve rahat uyuyabiliyorum b. Şimdilerde eskisi kadar kolay ve rahat uyuyamıyorum c. Eskisine göre bir veya iki saat erken uyanıyor, tekrar uyumakta güçlük çekiyorum d. Eskisine göre çok erken uyanıyor ve tekrar uyuyamıyorum
17)	a. Eskisine göre daha çabuk yorulduğumu sanmıyorum b. Eskisinden daha çabuk ve kolay yoruluyorum c. Şimdilerde neredeyse her şeyden, kolayca ve çabuk yoruluyorum d. Artık hiçbir şey yapamayacak kadar yorgunum
18)	a. İştahım eskisinden pek farklı değil b. İştahım eskisi kadar iyi değil c. Şimdilerde iştahım epey kötü d. Artık hiç iştahım yok
19)	a. Son zamanlarda pek fazla kilo kaybettiğimi/aldığımı sanmıyorum b. Son zamanlarda istemediğim halde iki buçuk kilodan fazla kaybettim/aldım c. Son zamanlarda beş kilodan fazla kaybettim/aldım d. Son zamanlarda yedi buçuk kilodan fazla kaybettim/aldım
20)	a. Sağlığım beni pek endişelendirmiyor b. Son zamanlarda ağrı, sızı, mide bozukluğu, kabızlık gibi sıkıntıları var c. Ağrı sızı gibi bu sıkıntıları beni çok endişelendiriyor d. Bu tür sıkıntılar beni öylesine endişelendiriyor ki başka bir şey düşünemiyorum
21)	a. Son zamanlarda cinsel yaşantımda dikkatimi çeken bir şey yok b. Eskisine göre cinsel konularla daha az ilgileniyorum c. Şimdilerde cinsellikle pek ilgili değilim d. Artık cinsellikle hiç bir ilgim kalmadı

EK – 4: Kırılğan Narsisizm Ölçeği (KNÖ)

Lütfen aşağıdaki soruları, her bir maddenin sizin duygu ve davranışlarınızı ne dereceye kadar tanımladığına karar vererek cevaplandırınız. Altta yazılı derecelendirme ölçeğinden bir rakam seçerek her bir maddenin yanındaki boşluğu doldurunuz.

1 = Hiç tanımlamıyor / Doğru değil / Kesinlikle katılmıyorum

2 = Yansıtmıyor

3 = Ne tanımlıyor ne tanımlamıyor / Kararsızım

4 = Yansıtıyor

5 = Oldukça tanımlıyor /Doğru/ Kesinlikle katılıyorum

_____ 1. Duygularım, başkalarının alayları veya aşağılayıcı sözleriyle kolayca incinir.

_____ 2. Bir mekâna girdiğimde sıklıkla kendimin farkında olur ve başkalarının gözlerinin benim üzerimde olduğunu hissederim.

_____ 3. Diğer insanların sorunları hakkında endişelenmeksizin kendimde yeterince sorun olduğunu hissederim.

_____ 4. Mizaç olarak çoğu insandan farklı olduğumu hissederim.

_____ 5. Sıklıkla başkalarının görüşlerini kişisel olarak yorumlarım.

_____ 6. Kendimi kolayca kendi uğraşlarıma kaptırır ve başkalarının varlığını unuturum.

_____ 7. Bir gruptaki kişilerin en az biri tarafından takdir edildiğimi bilmezsem, o grupta beraber olmaktan hoşlanmam.

_____ 8. Diğer insanlar sorunları için zamanımı ve acılarını paylaşmamı isteyerek bana geldiklerinde içten içe kızgın ya da rahatsız olurum.

EK – 5: Narsisistik Kişilik Envanteri

Yönerge: Aşağıdaki her bir tutum çifti içinden, lütfen size en uygun olanı belirtiniz.

1		İnsanlar bana iltifat ettiklerinde bazen utanırım.
		İyi biri olduğumu biliyorum, çünkü herkes böyle söyler.
2		Kalabalık içinde herkesten biri olmayı tercih ederim.
		İlgi merkezi olmayı severim.
3		Pek çok insandan ne daha iyi ne de daha kötüyüm.
		Özel biri olduğumu düşünüyorum.
4		İnsanlar üzerinde otorite kurmaktan hoşlanırım.
		Emirlere uymaktan rahatsız olmam.
5		İnsanları kolayca manipüle ederim.
		İnsanları manipüle ettiğimi fark ettiğimde rahatsız olurum.
6		Layık olduğum saygıyı elde etme konusunda ısrarcıyım.
		Hak ettiğim saygıyı genellikle görürüm.
7		Gösterişten kaçınırım.
		Genellikle fırsatını bulduğumda şov yaparım.
8		Her zaman ne yaptığımı bilirim.
		Bazen yaptığım şeyden emin değilimdir.
9		Bazen iyi hikaye anlatırım.
		Herkes hikayelerimi dinlemekten hoşlanır.
10		İnsanlardan çok şey beklerim.
		Başkaları için bir şeyler yapmaktan hoşlanırım.
11		İlgi merkezi olmaktan hoşlanırım.
		İlgi merkezi olmak beni rahatsız eder.
12		Otorite olmanın benim için pek bir anlamı yoktur.
		İnsanlar daima otoritemi kabul ediyor görünürler.
13		Önemli bir insan olacağım.
		Başarılı olmayı umuyorum.
14		İnsanlar söylediklerimin bazılarına inanır.
		İnsanları istediğim her şeye inandırabilirim.
15		Kendi kendime yeterim.
		Başkalarından öğrenebileceğim çok şey var.
16		Herkes gibi biriyim.
		Sıra dışı biriyim.

EK –6:Etik Kurul Onay Formu

Evrak Tarih ve Sayısı: 09.02.2021-3593

T.C.
İSTANBUL AYDIN ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Müdürlüğü

Sayı :E-88083623-020-3593
Konu :Etik Onayı Hk.

Sayın Vedat PAMUKCI

Tez çalışmanızda kullanmak üzere yapmayı talep ettiğiniz anketiniz İstanbul Aydın Üniversitesi Etik Komisyonu'nun 01.02.2021 tarihli ve 2021/01 sayılı kararıyla uygun bulunmuştur. Bilgilerinize rica ederim.

Dr.Öğr.Üyesi Alper FİDAN
Müdür Yardımcısı

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Doğrulama Kodu : BEBP3RNDK Pin Kodu : 00022

Belge Takip Adresi : <https://www.turkiye.gov.tr/istanbul-aydin-universitesi-ebys>

Adres : Beşyol Mah. İnönü Cad. No:38 Sefaköy , 34295 Küçükçekmece / İSTANBUL

Telefon : 444 1 428

Web : <http://www.aydin.edu.tr/>

Kep Adresi : iau.yaziisleri@iau.hs03.kep.tr

Bilgi için : Tuğba SÜNNETCI

Unvanı : Yazı İşleri Uzmanı

Tel No : 31002

ÖZGEÇMİŞ

Ad Soyad : Vedat PAMUKCI

ÖĞRENİM DURUMU

Yüksek Lisans : 2021, İstanbul Aydın Üniversitesi, Klinik Psikoloji (Tezli)

Lisans : 2012, Pamukkale Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık

MESLEKİ DENEYİM

2012 – Halen :Milli Eğitim Bakanlığı, Psikolojik Danışman

YAYINLAR

Keyvan, A., Ceylan, F. & Pamukcı, V. (2021). “Borderline Kişilik Bozukluğu Üzerine Bir İnceleme”, *Atlas Journal*, Vol:7, Issue:42 pp: 1976-1985.